

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور

**موافقتنامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی و پیوست‌های
پیمان طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات،
ساختمان و نصب (EPC) برای کارهای صنعتی**

وزارت نفت

معاونت مهندسی و پژوهش و فناوری

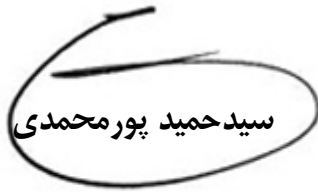
اداره کل نظام فنی و اجرایی و ارزشیابی طرحها

سازمان برنامه و بودجه کشور

معاونت تولیدی، فنی و زیربنایی

امور نظام فنی و اجرایی

شماره: ۱۴۰۳/۳۷۰۳۰۹	بخشنامه به دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور و پیمانکاران
تاریخ: ۱۴۰۳/۰۷/۲۸	
موضوع: ابلاغ موافقت‌نامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی و پیوست‌های پیمان‌های EPC برای کارهای صنعتی	
<p>به استناد ماده ۳۴ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و آئین‌نامه نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور (موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۵۲۵۴/ت/۵۷۶۹۷ هـ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۰۸ هیئت وزیران) و ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه، به پیوست مجموعه «موافقت‌نامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی و پیوست‌های پیمان‌های طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، ساختمان و نصب (EPC) برای کارهای صنعتی»، برای انعقاد پیمان‌هایی که تأمین مالی تمام یا بخشی از آن‌ها از محل وجوه عمومی باشد، به صورت لازم‌الاجرا ابلاغ می‌گردد.</p> <p>پیش از آغاز فرایند ارجاع کار، باید مطالعات طراحی مفهومی (Conceptual Design) و مهندسی پایه (Basic Engineering) پروژه توسط کارفرما انجام و پس از آن نسبت به انعقاد پیمان بر اساس این بخشنامه اقدام گردد.</p> <p>دستگاه‌های اجرایی مکلفند تا سه ماه پس از ابلاغ، الگوی پیشنهادی پیوست‌های ۲۱ گانه بخشنامه را به امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه ارائه دهند. فرمت نهایی پیوست‌های مذکور تا ۶ ماه پس از ابلاغ این بخشنامه، از طریق پایگاه Nezamfanni.ir اطلاع‌رسانی خواهد شد.</p> <p>این بخشنامه سه ماه پس از تاریخ ابلاغ، جایگزین بخشنامه شماره ۱۴۰۲/۱۱۴۶۵۰ مورخ ۱۴۰۲/۰۳/۰۹ خواهد شد.</p>	
 <p>سیدحمید پورمحمدی</p>	

پیمان طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات،
ساختمان و نصب (EPC¹)
برای کارهای صنعتی

فهرست مطالب

موافقت نامه	۱
ماده ۱ - موضوع پیمان	۳
ماده ۲ - اسناد و مدارک پیمان	۳
ماده ۳ - مبلغ پیمان	۳
ماده ۴ - نحوه پرداخت	۴
ماده ۵ - تاریخ شروع اعتبار، شروع کار و مدت پیمان	۴
ماده ۶ - حد مسئولیت مالی پیمانکار	۵
ماده ۷ - مشاور کارفرما	۵
شرایط عمومی پیمان	۷
فصل ۱: تعریفها و تفسیرها	۹
ماده ۱ - تعریفها	۹
ماده ۲ - تفسیرها	۱۲
فصل ۲: اقدامهای اولیه	۱۳
ماده ۳ - اقدامهای اولیه پس از عقد پیمان	۱۳
فصل ۳: اسناد پیمان	۱۵
ماده ۴ - هدف اسناد پیمان	۱۵
ماده ۵ - اولویت اسناد	۱۵
ماده ۶ - استانداردها، مقررات و مراجع	۱۵
ماده ۷ - اسناد و مدارک فنی، طراحی و مهندسی	۱۵
ماده ۸ - ابلاغیهها	۱۶
ماده ۹ - مالکیت اسناد و استفاده مجدد از آنها، حقوق ثبت شده	۱۷
ماده ۱۰ - زبان حاکم	۱۷
فصل ۴: تضامین و بیمهنامهها	۱۸
ماده ۱۱ - تضمین پیش پرداخت	۱۸
ماده ۱۲ - تضمین حسن اجرای کار (تضمین استرداد کسور حسن انجام کار)	۱۸
ماده ۱۳ - تضمین انجام تعهدات	۱۸
ماده ۱۴ - آزادسازی تضامین	۱۸
ماده ۱۵ - انواع بیمهنامهها، مسئولیت تهیه، حفظ اعتبار و تمدید آنها	۱۹
ماده ۱۶ - محتوای بیمهنامهها	۲۰
ماده ۱۷ - تعهد کارفرما در خصوص بیمهنامهها	۲۰
ماده ۱۸ - دریافت خسارت از بیمهگر	۲۰
ماده ۱۹ - موارد چشم‌پوشی از ادعای خسارت اضافی، مرتبط با مواد بیمه	۲۱
ماده ۲۰ - بیمهنامهها، در شرایط تحویل قسمتی از کار به کارفرما	۲۱
ماده ۲۱ - انطباق متن تضامین و بیمهنامهها، با شرایط پیمان	۲۱
ماده ۲۲ - مراجع صادرکننده تضامین و بیمهنامهها	۲۱
ماده ۲۳ - حفظ اعتبار و تمدید بیمهنامهها	۲۲
فصل ۵: تعهدات و مسئولیت‌های پیمانکار	۲۳
ماده ۲۴ - کلیات تعهدات و مسئولیت‌های پیمانکار	۲۳
ماده ۲۵ - انجام خدمات طراحی و مهندسی و واگذاری لیسانس	۲۳

ماده ۲۶ - مدیریت و نظارت بر کار	۲۴
ماده ۲۷ - تأمین نیروی کار	۲۴
ماده ۲۸ - الزامات HSE پیمان و مقررات کارگاهی	۲۵
ماده ۲۹ - تأمین مصالح و تجهیزات، حمل و انبارداری آن‌ها	۲۹
ماده ۳۰ - ماشین‌آلات و ابزارآلات و تأسیسات موقت	۳۰
ماده ۳۱ - تهیه روش‌های اجرایی و نقشه‌های کارگاهی	۳۱
ماده ۳۲ - برنامه پیشرفت کار	۳۱
ماده ۳۳ - فروشنده‌گان و پیمانکاران جزء	۳۱
ماده ۳۴ - مالیات، حق بیمه تأمین اجتماعی، عوارض و سایر حقوق دولتی	۳۲
ماده ۳۵ - دریافت بیمه‌نامه‌ها	۳۲
ماده ۳۶ - محرمانه نگه‌داشتن اسناد و مدارک پیمان	۳۲
ماده ۳۷ - تأییدات پیمانکار	۳۲
فصل ۶: هماهنگی با سایر پیمانکاران	۳۵
ماده ۳۸ - هماهنگی با سایر پیمانکاران مرتبط با موضوع پیمان	۳۵
فصل ۷: تعهدات و مسئولیت‌های کارفرما	۳۶
ماده ۳۹ - تعیین نماینده	۳۶
ماده ۴۰ - تحویل زمین و دادن اطلاعات مرتبط با آن	۳۶
ماده ۴۱ - دقت اطلاعات و مدارک	۳۷
ماده ۴۲ - پرداخت صورت‌وضعیت‌ها و پیش‌پرداخت	۳۷
ماده ۴۳ - بررسی به‌موقع مدارک تسلیمی پیمانکار	۳۷
ماده ۴۴ - بیمه‌نامه‌های در تعهد کارفرما	۳۷
ماده ۴۵ - صدور مجوزها	۳۷
ماده ۴۶ - تسهیلات دوران ساختمان و نصب	۳۷
ماده ۴۷ - انجام به‌موقع کارهای طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و ساختمان و نصب در تعهد کارفرما	۳۷
ماده ۴۸ - پرداخت حقوق، هزینه‌های گمرکی و سایر عوارض دولتی	۳۸
فصل ۸: تغییر در کارها	۳۹
ماده ۴۹ - تغییر در کارها	۳۹
فصل ۹: مشاور کارفرما، بازرسی و کنترل کیفی کار	۴۲
ماده ۵۰ - مشاور کارفرما	۴۲
ماده ۵۱ - بازرسی و کنترل کیفی کار	۴۲
فصل ۱۰: پرداخت‌های به پیمانکار، تغییرات مبلغ پیمان	۴۴
ماده ۵۲ - شمول مبلغ پیمان	۴۴
ماده ۵۳ - پرداخت‌های موقت	۴۵
ماده ۵۴ - مبالغ مشروط	۴۷
ماده ۵۵ - پرداخت‌های ارزی	۴۷
ماده ۵۶ - تغییرات در مبلغ پیمان	۴۷
ماده ۵۷ - صورت‌وضعیت قطعی	۴۸
فصل ۱۱: مراحل تکمیل و تحویل کار	۵۲
ماده ۵۸ - تکمیل مکانیکی و پیش‌راه‌اندازی	۵۲
ماده ۵۹ - راه‌اندازی و آزمایش عملکردی	۵۲

ماده ۶۰ - تحویل موقت	۵۳
ماده ۶۱ - دوره مسئولیت رفع نقص	۵۴
ماده ۶۲ - تحویل قطعی	۵۵
فصل ۱۲: تغییرات مدت پیمان، تأخیر، تعلیق، فسخ و خاتمه پیمان	۵۷
ماده ۶۳ - زمان‌های پیمان	۵۷
ماده ۶۴ - تغییرات مدت پیمان	۵۷
ماده ۶۵ - تعلیق و توقف کارها	۵۹
ماده ۶۶ - تأخیر در اتمام به‌موقع کار یا قسمت‌های اصلی کار	۶۰
ماده ۶۷ - خاتمه پیمان بنا بر مصلحت کارفرما	۶۰
ماده ۶۸ - فسخ پیمان توسط کارفرما ناشی از نقض تعهدات پیمانکار	۶۲
ماده ۶۹ - خاتمه پیمان توسط پیمانکار ناشی از نقض تعهدات کارفرما	۶۶
ماده ۷۰ - خاتمه پیمان به علت وقوع حوادث قهری و شرایط تنگنا	۶۶
فصل ۱۳: خطرات و زیان‌های احتمالی و مسئولیت دو طرف پیمان	۶۷
ماده ۷۱ - مسئولیت‌های کارفرما در پذیرش ضرر و زیان	۶۷
ماده ۷۲ - مسئولیت‌های پیمانکار در پذیرش ضرر و زیان	۶۷
ماده ۷۳ - وقوع حوادث قهری و شرایط تنگنا	۶۷
ماده ۷۴ - حد مسئولیت مالی پیمانکار	۶۹
فصل ۱۴: حل اختلاف، اقامتگاه قانونی، قانون حاکم	۷۰
ماده ۷۵ - حل اختلاف	۷۰
ماده ۷۶ - اقامتگاه کارفرما و پیمانکار	۷۱
ماده ۷۷ - قوانین و مقررات حاکم بر پیمان	۷۱
شرایط خصوصی پیمان	۷۳
پیوست‌ها	۷۹

موافقت نامه

موافقت‌نامه

این موافقت‌نامه، در تاریخ ..... بین ..... با شماره ثبت .....، با شناسه ملی .....، با کد اقتصادی ..... به نشانی و کد پستی ..... که در این پیمان «کارفرما» نامیده می‌شود، از یک طرف و ..... با شماره ثبت .....، با شناسه ملی .....، با کد اقتصادی ..... به نشانی و کد پستی ..... که در این پیمان «پیمانکار» نامیده می‌شود، از طرف دیگر، طبق مقررات و شرایطی که در اسناد و مدارک این پیمان درج شده است، در شهر ... منعقد گردید. در این موافقت‌نامه، کلمات و عبارات، دارای همان معانی هستند که در شرایط عمومی و خصوصی پیمان به آن‌ها اطلاق شده است.

ماده ۱ - موضوع پیمان

عبارت است از انجام خدمات طراحی^۲ و مهندسی^۳، تأمین مصالح و تجهیزات^۴، انجام کارهای ساختمان و نصب، پیش‌راه‌اندازی^۵، راه‌اندازی^۶ و سایر خدمات به شرح درج شده در اسناد و مدارک پیمان از جمله پیوست شماره ۱۰ پیمان برای احداث ..... واقع در .....

ماده ۲ - اسناد و مدارک پیمان

اسناد و مدارک زیر در مجموع تشکیل‌دهنده پیمان بین طرفین بوده و هر یک به عنوان جزئی از پیمان محسوب می‌شود. در صورت بروز تناقض، اختلاف و ابهام، اولویت بین اسناد و مدارک به ترتیب زیر خواهد بود:

الف- موافقت‌نامه حاضر

ب- شرایط عمومی^۷

ج- شرایط خصوصی^۸

د- پیوست‌ها (با استنتاج منطقی از عنوان و مفاد هر پیوست و ارتباط موضوعی آن با تناقض یا اختلافی که بروز نموده است، اولویت پیوست‌ها مشخص می‌شود. در این راستا در خصوص مبلغ پیمان، پیوست شماره ۱ پیمان و در خصوص کارهای پیمان، پیوست شماره ۱۰ بین دیگر پیوست‌ها دارای اولویت می‌باشد).

ه- سایر اسناد و مدارکی که بر اساس مفاد پیمان در مدت اجرای کار تنظیم می‌شود و به تأیید دو طرف پیمان می‌رسد.

ماده ۳ - مبلغ پیمان

۱-۳ کارفرما در برابر انجام تعهدات پیمانکار مطابق پیمان، مبلغ پیمان را که شامل بخش‌های ریالی و ارزی زیر است، به پیمانکار می‌پردازد؛ مبلغ پیمان شامل مبلغ مشروط نیز می‌باشد.

مبلغ ریالی: ..... (به عدد) ..... (به حروف)

مبلغ ارزی: ..... (به عدد) ..... (به حروف)

تفکیک مبلغ پیمان، طبق پیوست شماره ۱ پیمان است.

مبلغ مشروط^۹: مبلغی به شرح زیر که مطابق ماده ۵۴ شرایط عمومی و پیوست شماره ۱۷ پیمان بوده و جزو مبلغ پیمان می‌باشد. درج مبلغ مشروط در پیمان، هیچ‌گونه تعهدی برای کارفرما در برابر پیمانکار ایجاد نمی‌کند. جمع

² Design

³ Engineering

⁴ Procurement

⁵ Pre-Commissioning

⁶ Commissioning

⁷ General Conditions

⁸ Particular Conditions

⁹ Provisional Sum

مبلغ مشروط در بخش‌های ریالی و ارزی که در این بند درج می‌شود نمی‌تواند از ۱۰ (ده) درصد مجموع مبلغ پیمان در بخش‌های ریالی و ارزی مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه تجاوز نماید.

مبلغ ریالی: ..... (به عدد) ..... (به حروف)

مبلغ ارزی: ..... (به عدد) ..... (به حروف)

۲-۳ تغییر مبلغ پیمان: مبلغ پیمان مطابق مفاد ماده ۵۶ شرایط عمومی تغییر می‌یابد.

ماده ۴ - نحوه پرداخت

- ۱-۴ پرداخت‌ها به پیمانکار، طبق مفاد پیمان و با رعایت پیوست شماره ۵ پیمان انجام می‌شود.
- ۲-۴ در مواردی که نیاز به گشایش اعتبار اسنادی است، نحوه گشایش اعتبار اسنادی و موارد مربوط، طبق پیوست شماره ۷ پیمان است.
- ۳-۴ در مواردی که بخشی از مبلغ پیمان به ارز خارجی تعیین شده باشد، مطابق ماده ۵۵ شرایط عمومی عمل می‌شود.

ماده ۵ - تاریخ شروع اعتبار، شروع کار و مدت پیمان

- ۱-۵ تاریخ شروع اعتبار:
این پیمان پس از تسلیم تضمین انجام تعهدات، امضای پیمان و مبادله (یا ابلاغ از سوی کارفرما) معتبر و نافذ است. تسلیم تضمین انجام تعهدات قبل از امضا و مبادله پیمان الزامی است.

۲-۵ تاریخ شروع کار:

تاریخ شروع کار حداکثر ۲۸ (بیست‌وهشت) روز پس از تاریخ شروع اعتبار پیمان است که باید توسط کارفرما به پیمانکار ابلاغ شود. در غیر این صورت پایان مهلت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز، تاریخ شروع کار تلقی می‌شود. تاریخ صدور ابلاغیه شروع کار توسط کارفرما نباید کمتر از ۱۴ (چهارده) روز قبل از تاریخ شروع کار باشد.

تبصره: چنانچه شروع کار منوط به تحقق شرایطی از جمله پرداخت بخشی از پیش‌پرداخت^{۱۰} پس از ارائه تضمین پیش‌پرداخت توسط پیمانکار، گشایش اعتبار اسنادی یا تحویل زمین توسط کارفرما باشد، باید این شرایط و مهلت کارفرما برای ابلاغ تاریخ شروع کار، در شرایط خصوصی بیان شود. در صورت عدم تحقق شرایط شروع کار توسط کارفرما مطابق شرایط خصوصی، پیمانکار می‌تواند مطابق ماده ۶۹ شرایط عمومی، پیمان را خاتمه دهد.

۳-۵ مدت پیمان و مدت دوره مسئولیت رفع نقص

مدت پیمان که همان مدت اجرای کار می‌باشد از تاریخ شروع کار تا تاریخ تحویل موقت^{۱۱} بوده و ..... روز است. مدت دوره مسئولیت رفع نقص مدت زمان بین تحویل موقت تا تحویل قطعی بوده و ..... روز است. برنامه زمانی کلی مشتمل بر برنامه کلی بخش‌های کار (طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، ساختمان و نصب) و جزئیات مقاطع زمانی قسمت‌های اصلی کار^{۱۲}، در پیوست شماره ۱۴ پیمان مشخص شده است. تغییرات مدت پیمان، تابع ماده ۶۴ شرایط عمومی خواهد بود.

تبصره: مفاد ماده‌های اشاره شده در بند ۷۷-۲ شرایط عمومی، مستقل از اعتبار پیمان حاضر بوده و در هر حال طرفین

¹⁰ Advance Payment

¹¹ Provisional Delivery

¹² Milestone

ملزم به رعایت آن‌ها می‌باشند.

۴-۵ تأخیر در انجام به موقع کار:

در صورت تأخیر پیمانکار در اتمام به موقع کار یا قسمت‌های اصلی کار با لحاظ ماده ۶۶ شرایط عمومی، پیمانکار ملزم به پرداخت خسارت تأخیر در انجام کار به میزان تعیین شده در شرایط خصوصی است. مجموع مبلغ مربوط به این نوع تأخیرها حداکثر ..... درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه می‌باشد.

۵-۵ پاداش تسریع کار:

به ازای هر روز تسریع در تکمیل کارهای موضوع پیمان، به میزان تعیین شده در شرایط خصوصی مرتبط با جزء ۶۴-۳-۱-۲ شرایط عمومی، پاداش تسریع کار محاسبه و به پیمانکار پرداخت می‌شود. مجموع مبلغ مربوط به پاداش تسریع کار حداکثر ..... درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه است.

ماده ۶ - حد مسئولیت مالی پیمانکار^{۱۳}

حداکثر مسئولیت مالی پیمانکار در برابر کارفرما در این پیمان، موضوع ماده ۷۴ شرایط عمومی، معادل ۱۰۰ (صد) درصد مبلغ نهایی پیمان است مگر در شرایط خصوصی مبلغ دیگری درج شود. تبصره: مسئولیت مالی پیمانکار در مواردی که تعهداتش تعمداً توسط وی نقض شود و یا سهل‌انگاری از طرف پیمانکار در انجام تعهداتش صورت پذیرفته باشد، محدود به حد مشخص شده در این ماده نمی‌باشد.

ماده ۷ - مشاور کارفرما

کارفرما بخشی از وظایف خود را مطابق با ماده ۵۰ شرایط عمومی و در حدود اختیارات مندرج در پیوست شماره ۸ پیمان، به مشاور کارفرما واگذار می‌نماید. مشاور کارفرما .....، به مشخصات و نشانی ..... است.

پیمانکار	کارفرما
نام و نام خانوادگی:	نام و نام خانوادگی:
سمت:	سمت:
شماره ثبت:	شماره ثبت:
شناسه ملی پیمانکار:	شناسه ملی کارفرما:
کد اقتصادی پیمانکار:	کد اقتصادی کارفرما:
آدرس/کد پستی/شماره تلفن پیمانکار:	آدرس/کد پستی/شماره تلفن کارفرما:
مهر و امضای پیمانکار	مهر و امضای کارفرما

شرایط عمومی پیمان

فصل ۱: تعریف‌ها و تفسیرها

ماده ۱ - تعریف‌ها

کلمات یا عبارتهای زیر، در این شرایط عمومی یا سایر اسناد پیمان، دارای معانی تشریح شده در این ماده هستند. این معانی، حسب مورد می‌توانند به مفهوم مفرد و یا جمع، به کار روند:

۱-۱ **پیمان:** شامل موافقت‌نامه بین کارفرما و پیمانکار برای اجرای موضوع پیمان و مجموعه اسناد و مدارکی می‌باشد که در ماده ۲ موافقت‌نامه پیمان درج شده است.

۲-۱ **موافقت‌نامه:** سندی است که بین کارفرما و پیمانکار امضا و مبادله می‌شود و مشخصات اصلی پیمان شامل مشخصات دو طرف، موضوع، فهرست اسناد و مدارک، مبلغ پیمان، نحوه پرداخت، تاریخ شروع اعتبار، تاریخ شروع کار، مدت پیمان، مدت دوره مسئولیت رفع نقص، حد مسئولیت مالی پیمانکار و مشخصات مشاور کارفرما در آن ذکر شده است.

۳-۱ **شرایط عمومی:** مفاد همین متن است که روابط، الزامات، اختیارات، تعهدات و مسئولیت‌های هر یک از دو طرف پیمان را به صورت عمومی مشخص می‌نماید و شرایط عمومی حاکم بر پیمان را تعیین می‌کند.

۴-۱ **شرایط خصوصی:** شرایط خصوصی یا همان شرایط اختصاصی پیمان، سندی است که صرفاً در موارد و حدودی که در شرایط عمومی مشخص شده و به منظور توضیح و تکمیل آنچه در شرایط عمومی آمده، تنظیم شده است. مواد درج شده در شرایط خصوصی، هیچ‌گاه نباید مواد شرایط عمومی را نقض کند.

۵-۱ **پیوست‌ها:** اسناد و مدارک تکمیلی هستند که اختصاصاً در این پیمان، به منظور تکمیل مفاد موافقت‌نامه، شرایط عمومی و شرایط خصوصی تنظیم شده است.

۶-۱ **کارفرما:** شخص حقوقی است که طرف پیمان با پیمانکار بوده و کارهای موضوع پیمان را بر اساس اسناد و مدارک پیمان، به پیمانکار واگذار کرده است. نمایندگان قانونی کارفرما مطابق مفاد پیمان، در حکم کارفرما هستند.

۷-۱ **دستگاه مرکزی کارفرما:** واحد مرکزی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده پنج قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب سال ۱۳۸۶ است که طبق مقررات مربوط، وظیفه راهبری واحدهای تابع را بر عهده دارد.

۸-۱ **مشاور کارفرما:** شخص حقوقی معرفی شده در ماده ۷ موافقت‌نامه است که کارفرما برای انجام خدمات موردنیاز، در زمینه کارهای موضوع پیمان، مطابق ماده ۵۰ و پیوست شماره ۸ پیمان به کار می‌گمارد.

۹-۱ **بازرس فنی کارفرما:** شخصی است حقیقی یا حقوقی که کارفرما می‌تواند به کار گمارد تا نظارت بر فعالیت‌های کنترل کیفی کارهای انجام شده از سوی پیمانکار را بر عهده بگیرد.

۱۰-۱ **پیمانکار:** شخص حقوقی است که طرف پیمان با کارفرما است و اجرای کارهای موضوع پیمان را بر اساس اسناد و مدارک پیمان به عهده گرفته است، نمایندگان قانونی پیمانکار مطابق مفاد پیمان، در حکم پیمانکار هستند.

۱۱-۱ **مهندس طراح:** شخصی حقیقی یا حقوقی متخصص و باتجربه است که از طرف پیمانکار، مسئولیت انجام تمام یا بخش‌هایی از خدمات طراحی و مهندسی کار موضوع پیمان را به عهده دارد. مهندس طراح می‌تواند از زیرمجموعه‌های سازمانی پیمانکار و یا یک شخص ثالث حقیقی یا حقوقی طرف پیمان با وی باشد که در حال پس از تأیید کارفرما شروع به کار می‌کند.

۱۲-۱ **فروشنده:** تولیدکننده، سازنده، تأمین‌کننده، توزیع‌کننده یا عامل فروش است که از طریق انعقاد پیمان با پیمانکار، متعهد به تأمین اقلامی از مصالح و تجهیزات مورد نیاز اجرای کار است. تولیدکنندگان، سازندگان، تأمین‌کنندگان یا توزیع‌کنندگان اقلامی از مصالح و تجهیزات مورد نیاز کار فروشنده نیز، فروشنده نامیده می‌شوند.

۱۳-۱ **پیمانکار جزء^۴:** شخص حقیقی یا حقوقی است که به منظور انجام بخش و یا بخش‌هایی از عملیات ساختمان و نصب

و خدمات فنی و عمومی مرتبط با آن در کارگاه، به وسیله پیمانکار و از طریق عقد قرارداد کتبی، به کار گمارده شده است.

- ۱۴-۱ **پروژه:** مجموعه فعالیت‌های موقتی است که برای انجام و تکمیل موضوع پیمان صورت می‌پذیرد.
- ۱۵-۱ **کار:** مجموعه خدمات طراحی، مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و به‌کارگیری آن‌ها در پروژه و عملیات ساختمان، نصب، تکمیل کارهای مکانیکی^{۱۵}، پیش‌راه‌اندازی، راه‌اندازی، انجام آزمایش‌های عملکردی^{۱۶} است که طبق اسناد و مدارک پیمان باید تکمیل و تحویل شود.
- ۱۶-۱ **کارگاه:** اراضی، انبار یا سایر محوطه‌هایی است که طبق اسناد و مدارک پیمان، برای انجام کار موضوع پیمان در نظر گرفته یا به پیمانکار تحویل داده می‌شود و یا حسب مندرجات پیمان، پیمانکار رأساً محل آن را در اختیار می‌گیرد. کارگاه‌ها و کارخانه‌های تولیدی خارج از محل‌ها و زمین‌های تحویلی از کارفرما که استفاده از آن‌ها به‌منظور ساخت کالا و تجهیزات و قطعاتی است که در کار نصب خواهد شد، جزو محدوده کارگاه تلقی نمی‌شود.
- ۱۷-۱ **مبلغ پیمان:** مبلغ درج شده در بند ۳-۱ موافقت‌نامه است. مبلغ پیمان می‌تواند با احتساب موارد ذکر شده در ماده ۵۶ تغییر یابد که پس از تغییرات، به آن مبلغ نهایی اطلاق می‌شود.
- ۱۸-۱ **مبالغ مشروط^{۱۷}:** بخشی از مبلغ پیمان است که در بند ۳-۱ موافقت‌نامه درج شده است و پرداخت آن مشروط به دستور کارفرما برای انجام کارهایی از جمله خدمات و یا تأمین مصالح و تجهیزات به وسیله پیمانکار طبق شرح ردیف‌های مندرج در پیوست شماره ۱۷ پیمان و بر اساس ماده ۵۴ است.
- ۱۹-۱ **صورت‌وضعیت موقت:** سندی است که در پایان هر ماه یا زمان‌های مشخص شده در پیمان، مطابق بند ۵۳-۲ و پیوست شماره ۲۰ پیمان تنظیم می‌شود و حاوی کارهای انجام شده توسط پیمانکار تا تاریخ تنظیم سند مذکور و مبالغ مربوط، مطابق مفاد پیمان است که کارفرما پس از تأیید، متعهد به پرداخت آن به پیمانکار می‌باشد.
- ۲۰-۱ **صورت‌وضعیت قطعی:** سندی است که پس از انجام تحویل موقت، فسخ پیمان و یا خاتمه پیمان، مطابق ماده ۵۷ و پیوست شماره ۲۰ پیمان تنظیم شده و حاوی کلیه کارهای انجام شده توسط پیمانکار و مبلغ مربوط می‌باشد.
- ۲۱-۱ **مدت پیمان:** مدت درج شده در بند ۵-۳ موافقت‌نامه، که همان مدت اجرای کار می‌باشد از تاریخ شروع کار تا تاریخ تحویل موقت است. مدت پیمان می‌تواند با احتساب موارد ذکر شده در ماده ۶۴ تغییر یابد که پس از تغییرات به آن مدت نهایی پیمان اطلاق می‌شود.
- ۲۲-۱ **تاریخ شروع اعتبار:** تاریخ شروع تعهدات دو طرف پیمان است که بر اساس بند ۵-۱ موافقت‌نامه پس از تسلیم تضمین انجام تعهدات، امضای پیمان و مبادله آن (یا ابلاغ از سوی کارفرما) اتفاق می‌افتد.
- ۲۳-۱ **ابلاغیه شروع کار:** دستور کارفرما به پیمانکار مبنی بر شروع کار، طبق بند ۵-۲ موافقت‌نامه است که تاریخ صدور ابلاغیه شروع کار توسط کارفرما نباید کمتر از ۱۴ (چهارده) روز قبل از تاریخ شروع کار باشد.
- ۲۴-۱ **اسناد فنی پایه:** عبارت است از اسناد و مدارک حاصل از طراحی پایه^{۱۸} و نیز استانداردها، کدها، آیین‌نامه‌ها، مشخصات فنی، نقشه‌ها و سایر مدارک به شرح بخش ۱۸-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان که کار موضوع پیمان باید طبق آن‌ها و به وسیله پیمانکار انجام شود.
- ۲۵-۱ **اسناد و مدارک فنی:** مجموعه اسناد مندرج در پیوست شماره ۱۸ پیمان می‌باشد.
- ۲۶-۱ **صحه‌گذاری^{۱۹} اسناد پایه:** به فرایند بررسی، اصلاح و تأیید اسناد فنی پایه توسط پیمانکار اطلاق می‌شود که پیش از شروع کارهای طراحی موضوع پیمان صورت می‌پذیرد.

¹⁵ Mechanical Completion

¹⁶ Performance Tests

¹⁷ Provisional Sums

¹⁸ Basic Design

¹⁹ Endorsement

۲۷-۱ مدارک تسلیمی پیمانکار: هرگونه نقشه، مشخصات و مدارک تهیه و یا صحه‌گذاری شده به وسیله پیمانکار است که در طول مدت پیمان، به کارفرما تسلیم می‌شود. گزارش‌های پیشرفت، نقشه‌های کارگاهی و برنامه‌ریزی‌های دوره‌ای جزء مدارک تسلیمی پیمانکار محسوب می‌شوند.

۲۸-۱ سند دستور تغییر کار: سندی است که مطابق بند ۴-۴۹ تنظیم می‌شود و حاوی جزئیات کامل تغییر کارها و هر نوع تغییر در قیمت، مدت پیمان، کیفیت و یا دیگر موارد متأثر از تغییر کارها می‌باشد که به امضای صاحبان امضای مجاز طرفین پیمان می‌رسد.

۲۹-۱ مصالح و تجهیزات: مواد، اجناس، کالا، دستگاه‌ها، ادوات، اقلام و به طور کلی هر آن چیزی است که در کار مصرف شده و یا باقی می‌ماند.

۳۰-۱ ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار: تمام دستگاه‌ها، ماشین‌آلات، ابزارآلات و ادواتی است که برای اجرا و تکمیل عملیات ساختمان و نصب لازم است، اما مواردی که در کار باقی می‌مانند را شامل نمی‌شود.

۳۱-۱ عملیات ساختمان و نصب: کارهای اجرایی از جمله ساختمانی و سازه، مکانیک، لوله‌کشی، برق، ابزار دقیق، رنگ، عایق و سایر کارهای مرتبط با آنهاست که به منظور احداث کار موضوع پیمان تا مرحله پیش‌راه‌اندازی، با استفاده از مصالح و تجهیزات، در محل کارگاه به اجرا درمی‌آید.

۳۲-۱ پیش‌راه‌اندازی^{۲۰}: تمام کارهای پس از تکمیل عملیات ساختمان و نصب، از قبیل انجام آزمایش‌ها، بازرسی‌ها و هر نوع کارهای مرتبط دیگر است، به نحوی که کار موضوع پیمان را آماده راه‌اندازی سازد.

۳۳-۱ تکمیل مکانیکی^{۲۱}: اتمام عملیات ساختمان و نصب و پیش‌راه‌اندازی است، به نحوی که کار موضوع پیمان آماده راه‌اندازی باشد.

۳۴-۱ راه‌اندازی^{۲۲}: انجام کارهای لازم پس از تکمیل مکانیکی است که برای قرار دادن موضوع پیمان در شرایط عملیاتی، طبق ماده ۵۹ انجام می‌شود.

۳۵-۱ آزمایش عملکردی^{۲۳}: مجموعه آزمایش‌ها و بررسی بر اساس ماده ۵۹ است که به منظور حصول اطمینان از دستیابی به شرایط تضمین‌شده در خصوص عملکرد و میزان مصارف طبق پیوست شماره ۹ پیمان، پس از مرحله راه‌اندازی صورت می‌گیرد.

۳۶-۱ دوره مسئولیت رفع نقص: دوره زمانی تعیین شده در ماده ۶۱ است که طی آن، پیمانکار مسئول رفع یا جبران هر نوع عیب و نقص در کارهایی است که در تعهد وی می‌باشد.

۳۷-۱ گواهی رفع نقص تحویل موقت: گواهی تأیید رفع یا جبران عیب‌ها و نواقص احتمالی موجود در کارها به هنگام تحویل موقت است که با توجه به ماده ۶۰ صادر می‌شود.

۳۸-۱ لیسانس^{۲۴}: امتیاز رسمی اجازه استفاده یا تملک مواردی از قبیل حق ساخت، حق اختراع^{۲۵} است که متعلق به واگذارنده بوده یا حق واگذاری آن را داشته و دربردارنده حق معنوی حمایت شده است که می‌تواند طبق قوانین حاکم، ثبت شده یا نشده باشد. حسب مورد، لیسانس استفاده از اطلاعات فنی و دانش فنی^{۲۶} را نیز در بر می‌گیرد.

۳۹-۱ ادعا^{۲۷}: هرگونه مطالبه یا خواسته‌ای است که بر مبنای حقوق و تکالیف مندرج در اسناد پیمان یا موازین قانونی حاکم، هر یک از طرفین پیمان به موجب آن مدعی احقاق حق یا معافیت خود از تعهد، مسئولیت یا الزام طرف دیگر به ایفای

²⁰ Pre-commissioning

²¹ Mechanical Completion

²² Commissioning

²³ Performance Test

²⁴ Licence

²⁵ Patent

²⁶ Know-How

²⁷ Claim

تعهد می‌باشد.

۴۰-۱ کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف: هیئتی ۳ (سه) نفره می‌باشد که مطابق بند ۷۵-۱، پیشگیری از بروز اختلاف یا رسیدگی به اختلاف طرفین پیمان را بر عهده دارد.

۴۱-۱ مرجع فنی: شخص حقیقی یا حقوقی شناخته شده و معتبر در زمینه تخصصی ویژه است که کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱، در موارد اختلاف نظر فنی و یا تعبیرهای متفاوت از اسناد و مدارک فنی، از وی استفسار می‌کند.

۴۲-۱ الزامات HSE^{۲۸} پیمان: مجموعه استانداردها، ضوابط، الزامات، رویه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با بهداشت، ایمنی و آتش نشانی و محیط زیست که در اسناد پیمان قید شده است و پیمانکار در مدت زمان اجرای موضوع پیمان در کارگاه‌ها و محدوده‌های مرتبط، متعهد به اجرا و رعایت آنها است.

۴۳-۱ نماینده امور HSE کارفرما: شخصی است که با هماهنگی و تحت نظر کارفرما یا نماینده وی، کلیه وظایف مربوط به نظارت بر حسن اجرای مجموعه الزامات و رویه‌های نظام مدیریت HSE را به عهده دارد.

۴۴-۱ اخطار جریمه‌ای HSE: اخطارهایی است که به علت عدم اجرا و رعایت مفادی از الزامات HSE پیمان، توسط نماینده کارفرما یا نماینده HSE وی به پیمانکار ابلاغ شده و جرائم تعیین شده، از صورت وضعیت پیمانکار کسر می‌گردد. موارد عدم انطباق و جرایم متناظر مطابق بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان است.

۴۵-۱ اخطار HSE منجر به فسخ پیمان: اخطاری است که در اثر استمرار عدم اجرای تعهدات HSE پیمانکار و یا تجاوز مجموع مبالغ اخطارهای جریمه‌ای HSE از حد تعیین شده، طبق شرایط پیمان و الزامات HSE تعیین شده در بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان، توسط کارفرما صادر و به پیمانکار ابلاغ می‌گردد.

ماده ۲ - تفسیرها

۱-۲ روز، ماه، سال: منظور از روز، روز تقویمی و منظور از ماه و سال، ماه و سال شمسی، طبق تقویم رسمی کشور جمهوری اسلامی ایران است.

۲-۲ مفرد و جمع: هر جا معنی عبارت ایجاب کند، کلمات مفرد، معنی جمع و کلمات جمع، معنی مفرد دارد.

۳-۲ عنوان‌ها: عنوان‌های درج شده در شرایط عمومی، تنها به منظور راهنمایی و اطلاع از مفاد موادی است که به طور مشترک، زیر آن عنوان قرار گرفته‌اند و نمی‌توان از آنها در تفسیر مواد استفاده کرد.

۴-۲ عبارات "باید"، "بایستی" و "می‌بایست" و سایر نظایر آنها بر موضوعی الزامی دلالت دارد. عبارات "شامل"، "مشمول بر" و "از جمله" و سایر نظایر آنها دربرگیرنده تمامی مصادیق اعم از ذکر شده و ذکر نشده، بدون هیچ‌گونه محدودیتی می‌باشند.

فصل ۲: اقدام‌های اولیه

ماده ۳ - اقدام‌های اولیه پس از عقد پیمان

۱-۳ تسلیم تضمین پیش‌پرداخت

پس از درخواست پیش‌پرداخت توسط پیمانکار مطابق بند ۵۳-۱، وی باید تضمین موضوع ماده ۱۱ را به کارفرما تسلیم نماید.

۲-۳ شروع کار

پیمانکار موظف است مطابق بند ۵-۲ موافقت‌نامه، نسبت به شروع کار پیمان اقدام نماید. پیمانکار باید اسناد ذکر شده در زیربندهای ۳-۲-۱ الی ۳-۲-۹ را ظرف حداکثر ۱۴ (چهارده) روز پس از تاریخ شروع کار پیمان، برای بررسی توسط کارفرما به وی تسلیم نماید.

کارفرما باید موارد تأیید و اصلاحات مورد نظر خود را ظرف حداکثر ۱۴ (چهارده) روز طی جلساتی با حضور پیمانکار و مشاور کارفرما، جمع‌بندی و طی صورت‌جلسه‌های مربوط، به پیمانکار اعلام نماید.

پیمانکار موظف است تا قبل از درخواست اولین صورت‌وضعیت، اصلاحات و تغییرات مورد درخواست کارفرما را که در صورت‌جلسه‌ها درج شده است، در اسناد اعمال نموده و تأیید نهایی کارفرما را درخصوص اعمال کامل اصلاحات اخذ نماید. پرداخت اولین صورت‌وضعیت منوط به تأیید نهایی کارفرما درخصوص این اسناد می‌باشد. در صورت عدم تأیید کارفرما تا موعد پرداخت اولین صورت‌وضعیت، پیمانکار می‌تواند موارد اختلاف را به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱ ارجاع نماید.

۱-۲-۳ برنامه زمانی تفصیلی اجرای هر یک از بخش‌های کار (طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، ساختمان و نصب) بر اساس برنامه زمانی کلی اجرای کار و مقاطع زمانی قسمت‌های اصلی کار^{۲۹} درج شده در پیوست شماره ۱۴ پیمان با لحاظ توالی منطقی و یا روابط فعالیت‌های پروژه.

۲-۲-۳ برنامه زمانی تحویل مدارک تسلیمی پیمانکار.

۳-۲-۳ ساختار شکست کار^{۳۰} و جدول درصد وزنی کارها.

۴-۲-۳ ساختار شکست قیمت^{۳۱} و یا جداول مربوط به سایر روش‌های پرداختی که باید منطبق با اسناد و مدارک پیمان از جمله پیوست شماره ۱ پیمان باشد. این اسناد و جداول پس از امضای صاحبان امضای مجاز طرفین پیمان، به عنوان مبنای پرداخت صورت‌وضعیت‌ها قرار می‌گیرد و هر نوع تغییر و اصلاح در این اسناد و جداول، پس از توافق طرفین و امضای مجدد آن‌ها امکان‌پذیر خواهد بود.

۵-۲-۳ برنامه تأمین و مدیریت منابع پروژه از جمله نیروی انسانی، مصالح و تجهیزات، ماشین‌آلات و ابزارآلات که به بررسی کمی و کیفی و نحوه تخصیص آن‌ها می‌پردازد.

۶-۲-۳ برنامه زمانی تفصیلی پرداخت‌ها و گردش نقدینگی^{۳۲}، منطبق با اسناد پیمان.

۷-۲-۳ نمودار سازمانی پیمانکار که در آن عوامل کلیدی بخش‌های مختلف کار و ارتباط آنان با هم مشخص شده باشد، به همراه نمودار سازمانی مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست (HSE) پیمانکار.

۸-۲-۳ برنامه مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست (HSE) جهت اجرای تعهدات پیمانکار.

۹-۲-۳ برنامه مدیریت ریسک که شامل شناسایی و تحلیل ریسک‌های پروژه و نحوه پاسخ‌دهی متناسب به ریسک‌ها می‌باشد.

²⁹ Milestone

³⁰ Work Breakdown Structure (WBS)

³¹ Cost Breakdown Structure (CBS)

³² Cash Flow

۳-۳ تهیه و تسلیم بیمه‌نامه‌ها

دو طرف پیمان باید با توجه به مواد ۱۵، ۱۶ و ۱۷ و پیوست شماره ۶ پیمان، بیمه‌نامه‌هایی را که هر یک ملزم به تهیه آن هستند، از مراجع بیمه تهیه و در زمان‌های مقرر در پیوست شماره ۶، به طرف دیگر تسلیم نمایند.

۴-۳ هماهنگی‌های اولیه

به منظور رفع ابهامات فنی احتمالی و حصول تفاهم در مورد اجرای مفاد پیمان از سوی دو طرف پیمان، باید حداکثر تا ۲۸ (بیست‌وهشت) روز پس از شروع کار، طی جلساتی با حضور کارفرما، پیمانکار و مشاور کارفرما، درباره موارد زیر تصمیم‌گیری شود تا در طول اجرای پیمان، ملاک عمل قرار گیرد:

۱-۴-۳ رفع ابهامات احتمالی در مورد اسناد فنی پایه و تحویل باقی‌مانده اطلاعات و اسناد فنی پایه از سوی کارفرما و مشاور کارفرما برای انجام کارهای طراحی که باید به وسیله پیمانکار انجام شود.

تبصره: در صورت کمبود در اسناد فنی پایه، پیمانکار باید موارد را به کارفرما اطلاع دهد. در صورت تأیید و دستور کارفرما، تهیه این مدارک مطابق ماده ۴۹، توسط پیمانکار انجام می‌گیرد.

۲-۴-۳ درج دستورالعمل گردش کارها و روابط متقابل، مشتمل بر موارد ذیل در پیوست شماره ۲۰ پیمان الزامی است. هرگاه این موارد در هنگام عقد پیمان ضمیمه آن نشده باشد، به عنوان پیوست شماره ۲۰ در جلسه هماهنگی‌های اولیه، به پیمان منضم می‌گردد.

الف- گردش کار مکاتبات بین کارفرما، پیمانکار و مشاور کارفرما و سایر مراجع مرتبط با اجرای پیمان، در صورت لزوم.

ب- نحوه تنظیم و گردش کار سند دستور تغییر کار از سوی کارفرما و اقدام‌های پس از آن.

ج- نحوه تنظیم و گردش کار تهیه، تحویل، تأیید و پرداخت صورت‌وضعیت‌های موقت و قطعی پیمانکار.

د- گردش کار تسلیم، بررسی و تأیید نقشه‌ها و مدارک فنی پیمان.

فصل ۳: اسناد پیمان

ماده ۴ - هدف اسناد پیمان

هدف اسناد پیمان، توصیف کار موضوع پیمان است که باید طبق اسناد پیمان، طراحی، اجرا و تکمیل شود. انجام هر بخش از کارهای طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و عملیات ساختمان و نصب که با استنباط از اسناد پیمان و یا طبق عرف فنی و تجاری برای انجام موضوع پیمان لازم باشد، به عهده پیمانکار است.

ماده ۵ - اولویت اسناد

هرگاه بین مفاد و مضمون اسناد پیمان، تناقض، اختلاف، ابهام و یا اشتباهی بروز کند با استنتاج منطقی از مفاد اسناد مرتبط با موضوع، تناقض، اختلاف، ابهام و اشتباه برطرف خواهد شد. در صورت اولویت اسناد پیمان مطابق ماده ۲ موافقت‌نامه، به ترتیب با موافقت‌نامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی، پیوست‌ها و سایر اسناد و مدارکی است که بر اساس مفاد پیمان در مدت اجرای کار تنظیم می‌شود و به تأیید دو طرف پیمان می‌رسد.

ماده ۶ - استانداردها، مقررات و مراجع

کلیه کارهای موضوع پیمان باید طبق آخرین ویرایش استانداردها، مجموعه مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی (کدها) و مراجع فنی در زمان تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت از طرف پیمانکار صورت پذیرد، مگر آنکه به نحو دیگری در پیمان تصریح شده باشد.

در موارد مسکوت در پیمان، پیمانکار باید تا قبل از صحت‌گذاری اسناد فنی پایه منضم به پیمان، استانداردها و کدهای معتبر پیشنهادی خود را به کارفرما ارائه و تأییدیه نهایی را اخذ نماید، در غیراین صورت از آخرین ویرایش استانداردها و کدهای معتبر و هماهنگ با دیگر استانداردهای پیش‌بینی شده در زمان تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت از طرف پیمانکار، با تأیید مشاور کارفرما، استفاده می‌شود.

چنانچه پس از تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت از طرف پیمانکار، ویرایش جدیدی از استانداردها، مجموعه مقررات و آیین‌نامه‌های اجرایی (کدها) و مراجع فنی مورد نیاز اجرای کار (مصرح در اسناد پیمان) تدوین شده باشد، دستور کارفرما مبنی بر استفاده پیمانکار از آخرین ویرایش این اسناد، باید مطابق ماده ۴۹ صورت پذیرد.

ماده ۷ - اسناد و مدارک فنی، طراحی و مهندسی

تمام کارهای طراحی و مهندسی موضوع پیمان، بر اساس اسناد فنی پایه منضم به پیمان و رعایت اصول و رویه‌های مهندسی انجام می‌شود.

صحت و دقت اطلاعات و مدارک پایه مندرج در بخش ۱۸-۱ پیوست شماره ۱۸، باید حداکثر ۴۲ (چهل‌ودو) روز بعد از تاریخ شروع کار پیمان یا مهلت دیگری که در شرایط خصوصی تعیین شده است، توسط پیمانکار صحت‌گذاری شود و پس از آن مسئولیت هرگونه اشتباه، عواقب آن و نیز اصلاحات موردنیاز، بر عهده پیمانکار است.

۱-۷ مراحل طراحی و مهندسی و مسئولیت‌های دو طرف پیمان

خدمات طراحی و مهندسی باید بر اساس اسناد و مدارک فنی پایه مندرج در بخش ۱۸-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان انجام شود. پیمانکار باید کارهای طراحی و مهندسی موضوع پیمان را با توجه به محدوده خدمات مهندسی تعیین شده در پیوست شماره ۱۰ پیمان انجام دهد.

پس از صحت‌گذاری اسناد و مدارک توسط پیمانکار، مسئولیت هر نوع اشتباه، نقص و یا کمبود در اسناد و مدارک فنی در محدوده خدمات پیمانکار، حتی اگر به تأیید و تصویب مشاور کارفرما یا کارفرما رسیده باشد، به عهده پیمانکار است و اصلاح اسناد و مدارک فنی باید به نحوی صورت پذیرد که منجر به تأخیری در روند اجرای پروژه نگردد. در صورتی که اشتباه، نقص یا کمبود در اسناد، در نتیجه داده‌ها و اطلاعاتی باشد که مطابق بخش ۱۸-۱-۶ پیوست شماره ۱۸، نیازی

به صحنه‌گذاری از سوی پیمانکار نبوده است، مسئولیت این موارد با کارفرما خواهد بود.

۲-۷ ارسال اسناد و مدارک طراحی و مهندسی برای تأیید و تصویب یا اطلاع کارفرما

پیمانکار موظف است اسناد و مدارک موضوع بخش ۱۸-۲ پیوست شماره ۱۸ پیمان را در نسخه‌های لازم، حسب مورد، برای تأیید و تصویب یا اطلاع کارفرما ارسال کند. انجام کارهای مربوط به نقشه‌ها و مدارکی که نیازمند تصویب کارفرما است، فقط پس از اخذ تصویب کارفرما مجاز خواهد بود.

تبصره: هرگاه طبق بخش ۱۸-۲ پیوست شماره ۱۸ پیمان، تصویب نهایی بخش‌هایی از کارهای طراحی و مهندسی به صاحبان لیسانس و یا سایر شرکت‌های مهندسی طرف قرارداد با کارفرما واگذار شده باشد، پیمانکار باید نسبت به ارسال اسناد و مدارک و اخذ تصویب از آنان، با هماهنگی کارفرما اقدام نماید. تصویب مدارک توسط مراجع یاد شده، به منزله تصویب کارفرما است.

۳-۷ ترتیب تصویب مدارکی که نیاز به تصویب کارفرما دارند

کارفرما ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز از تاریخ دریافت اسناد و مدارک ارسالی پیمانکار، به صورت زیر عمل می‌کند:

۱-۳-۷ اعلام تصویب اسناد و مدارک دریافتی به پیمانکار، همراه با عودت یک نسخه امضا شده از آن‌ها.

۲-۳-۷ اعلام عدم تصویب اسناد و مدارک دریافتی به پیمانکار، همراه دلایل (مغایرت با مفاد پیمان و یا مغایرت با روش‌های متداول طراحی و مهندسی) و اصلاحات پیشنهادی خود که با وضوح برای هر بخش از مدارک، یک‌باره در ۱ (یک) نوبت به پیمانکار ارسال می‌شود. پیمانکار باید ظرف مدت ۷ (هفت) روز، اصلاحات مورد نظر کارفرما را در اسناد و مدارک، اعمال نموده و مجدداً به ترتیب یاد شده، برای تصویب نهایی کارفرما ارسال کند.

در صورتی که پس از ارسال مجدد پیمانکار، دو طرف پیمان حداکثر ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز در این مورد به توافق نرسند، موضوع با نظر یکی از طرفین می‌تواند به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۱-۷۵ ارجاع داده شود تا در مرجع فنی تعیین شده توسط کمیته مذکور، مورد بررسی قرار گیرد. در خلال این مدت، پیمانکار موظف است کار را طبق نظر کارفرما اجرا کند. پس از اعلام نظر کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف، هرگاه این نظر با دستور کارفرما تطبیق نداشته باشد، کارفرما باید هزینه‌های اضافی انجام شده از سوی پیمانکار در ارتباط با کارهای ارجاع شده به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف را مطابق ماده ۴۹ به پیمانکار پرداخت نماید و درخصوص تمدید مدت پیمان، مطابق بند ۶۴-۱ اقدام می‌شود.

۳-۳-۷ در صورتی که کارفرما مطابق مهلت‌های مقرر شده در زیربند ۲-۳-۷ شرایط عمومی، نظر خود را در مورد اسناد و مدارک ارسالی (یک‌باره در ۱ (یک) نوبت برای هر بخش از مدارک) اعلام نکند، اسناد و مدارک ارسالی، تصویب شده تلقی می‌شود.

۴-۳-۷ تصویب اسناد و مدارک از سوی کارفرما، از هیچ‌یک از مسئولیت‌ها و تعهدات پیمانکار نمی‌کاهد، به‌استثنای موارد ارجاع شده به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۱-۷۵ که کارها به‌رغم نظر پیمانکار، به روش مورد نظر کارفرما و مرجع فنی انجام شده باشد.

۵-۳-۷ همه نقشه‌های در تعهد پیمانکار باید در مقیاس متریک باشند. در کلیه نقشه‌ها می‌بایست حداقل اطلاعاتی همچون عنوان پروژه، موضوع اختصاصی هر نقشه یا مدرک، نام کارفرما، نام مشاور، نام پیمانکار، مقیاس و ابعاد نقشه تهیه شده و شماره شناسایی مدرک وجود داشته باشد، مگر اینکه در بخش ۱۸-۲-۲ پیوست شماره ۱۸ به نحو دیگری بیان شده باشد.

ماده ۸ - ابلاغیه‌ها

۱-۸ ارسال یا ابلاغ هرگونه اطلاعیه، ابلاغیه، مکاتبه، مدرک، دستور، درخواست اعلام نظر، موافقت و اقدام‌های مشابه یا سایر مراسلات بین طرفین پیمان تنها به صورت کتبی معتبر است. رسید تحویل پستی یا رسید صادر شده توسط دبیرخانه یا دفتر مکاتبه شونده ملاک تسلیم مراسلات می‌باشد.

- ۲-۸ ارسال مدارک فنی و مهندسی می‌تواند به روش‌های دیگری که مورد تأیید طرفین پیمان است صورت پذیرد. در صورت ارسال مدارک فنی و مهندسی به صورت الکترونیکی، طرف ارسال‌کننده موظف است تأییدیه کتبی مربوط به ارسال و دریافت مدارک را با ذکر نوع فایل و روش ارسال شده اخذ نماید.
- ۳-۸ محاسبه مهلت‌های مقرر در پیمان بابت هر اطلاعیه، ابلاغیه، دستور، درخواست یا سایر موارد مشابه، تاریخ اعلام وصول در دفتر مکاتبه شونده یا دبیرخانه و یا رسید تحویل پستی، هر کدام که زودتر باشد، خواهد بود.

ماده ۹ - مالکیت اسناد و استفاده مجدد از آنها، حقوق ثبت شده

۱-۹ اسناد و مدارک فنی تهیه شده به وسیله پیمانکار به موجب این پیمان، در حدودی که قبل از انعقاد پیمان از منظر ثبتی مورد حمایت قانون باشد، در مالکیت صاحب حق باقی می‌ماند و مابقی متعلق به کارفرماست. کارفرما می‌تواند به منظور بهره‌برداری، تعمیر، نگهداری و هر نوع مراجعه بعدی، از آنها استفاده کند. اگر کارفرما بخواهد در طرح‌های توسعه و پروژه‌های مشابه، از اسناد و مدارک یاد شده استفاده کند، مسئولیت هر نوع عدم تطبیق، ناهماهنگی و اشتباه به عهده وی است.

اسناد و مدارکی که به وسیله کارفرما تهیه شده است، از آن کارفرماست و پیمانکار نمی‌تواند از آنها به منظور کارهای خارج از موضوع این پیمان استفاده کند، مگر اینکه موافقت کتبی و قبلی کارفرما را در این مورد کسب کرده باشد. در مورد حق مالکیت و استفاده مجدد از اسناد و مدارک مرتبط با خرید لیسانس، اعم از اینکه خرید لیسانس در تعهد کارفرما و یا پیمانکار باشد، طبق موافقت‌نامه واگذاری لیسانس عمل می‌شود.

۲-۹ در موارد استفاده از اختراع، ابداع، نوآوری، تألیف و سایر حقوق ثبت شده در زمینه‌های مختلف طراحی و مهندسی، انتخاب فرآیند، دستگاه‌ها و تجهیزات برای انجام کارهای موضوع پیمان که مستلزم پرداخت حق الامتیاز، حق لیسانس، حق ثبت اختراع، حق ثبت علامت، حق نشر و مانند آنها باشد، پیمانکار با ارائه اسناد مثبت و پس از بررسی و تأیید کارفرما، موظف به تأمین مجوز استفاده از این‌گونه حقوق و پرداخت هزینه‌های مربوط به آنهاست، مگر آنکه هزینه برخی از این موارد، مطابق پیوست شماره ۱۶ یا دیگر اسناد پیمان، به عهده کارفرما باشد. در مواردی از استفاده از حقوق ثبت شده مورد نیاز اجرای کار که در اسناد فنی پایه و پیوست شماره ۱۶، تعیین نشده است و در قیمت‌های پیشنهادی پیمانکار نیز به طور جداگانه منظور نگردیده است، هزینه‌های مربوط، از سوی کارفرما به پیمانکار پرداخت می‌شود.

تبصره: در صورتی که استفاده از حقوق ثبت شده مستلزم انتقال دانش فنی مربوطه نیز باشد، پیمانکار موظف به تأمین آن از طریق صاحبان حقوق ثبت شده خواهد بود. هزینه‌های مربوط به انتقال دانش فنی بر عهده پیمانکار است.

۳-۹ پیمانکار موظف است کارفرما را در برابر هرگونه ادعا، اعتراض، مطالبه زیان و خسارت از سوی صاحبان حقوق ثبت شده مورد استفاده در کارهای موضوع پیمان (حتی اگر در اسناد پیمان به این‌گونه حقوق ثبت شده اشاره نشده باشد)، مصون نگه دارد و مسئولیت پاسخ‌گویی و جبران هر نوع زیان و خسارت صاحبان حقوق ثبت شده، در ارتباط با کارهای موضوع پیمان، به عهده وی است.

ماده ۱۰ - زبان حاکم

زبان حاکم در بخش‌های مختلف اسناد پیمان که در زمان عقد پیمان به امضای دو طرف پیمان رسیده است، زبان یا زبان‌هایی است که اسناد پیش‌گفته به آن زبان تهیه شده‌اند. زبان مورد استفاده در اسناد و مدارکی که در طول اجرای کار به وسیله کارفرما و پیمانکار تهیه و مبادله می‌شوند، در شرایط خصوصی مشخص می‌شود. در مواردی که متون قراردادی به دو زبان تنظیم شده است، زبان فارسی ملاک عمل است.

فصل ۴: تضامین و بیمه‌نامه‌ها

ماده ۱۱ - تضمین پیش‌پرداخت

پس از درخواست پیش‌پرداخت موضوع بند ۵۳-۱، پیمانکار تضمینی مطابق آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی، متناسب با همان مبلغ، تهیه و تسلیم کارفرما می‌کند. مفاد متن تضمین باید مطابق با آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی و موازین مندرج در پیوست شماره ۷ پیمان باشد.

ماده ۱۲ - تضمین حسن اجرای کار (تضمین استرداد کسور حسن انجام کار)

پیمانکار می‌تواند در طول مدت اجرای پیمان تمام یا بخشی از مبالغ نگهداری شده به عنوان سپرده حسن اجرای کار موضوع جزء ۵۳-۲-۸-۱ را، در مقابل تسلیم تضمینی متناسب با همان مبلغ و مطابق آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی دریافت کند. مفاد متن تضمین باید مطابق با آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی و موازین مندرج در پیوست شماره ۷ پیمان باشد.

ماده ۱۳ - تضمین انجام تعهدات

پیش از امضای پیمان، به‌منظور تضمین انجام تعهدات مندرج در پیمان، پیمانکار باید تضمینی مطابق آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی تهیه و تسلیم کارفرما نماید. این تضمین باید تا یک سال پس از تحویل موقت یا زمان پیش‌بینی شده در شرایط خصوصی، معتبر باشد. مفاد متن تضمین باید مطابق با آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی و موازین مندرج در پیوست شماره ۷ پیمان باشد.

ماده ۱۴ - آزادسازی تضامین

۱-۱۴ تضمین پیش‌پرداخت: تضمین پیش‌پرداخت موضوع ماده ۱۱، پس از استهلاك کامل مبلغ پیش‌پرداخت آزاد می‌شود و به پیمانکار مسترد می‌گردد. همچنین با درخواست پیمانکار مبلغ تضمین پیش‌پرداخت به تناسب استهلاك مبلغ پیش‌پرداخت که از محل صورت‌وضعیت‌های پیمانکار صورت پذیرفته است، کاهش می‌یابد.

۲-۱۴ سپرده حسن اجرای کار و تضمین حسن اجرای کار: ۵۰ (پنجاه) درصد مبلغ سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار (موضوع ماده ۱۲) پس از تحویل موقت موضوع ماده ۶۰ و تأیید صورت‌وضعیت قطعی توسط طرفین پیمان با رعایت ماده ۵۷ مسترد خواهد شد و پس از آن، ۵۰ (پنجاه) درصد مبلغ باقی‌مانده سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار، بعد از تحویل قطعی بازگردانده می‌شود، مگر اینکه در شرایط خصوصی، روش دیگری برای آزادسازی سپرده حسن اجرای کار و تضمین حسن اجرای کار پیش‌بینی شده باشد.

۳-۱۴ تضمین انجام تعهدات: تضمین انجام تعهدات پس از تحویل موقت موضوع ماده ۶۰ و تأیید صورت‌وضعیت قطعی توسط طرفین پیمان با رعایت ماده ۵۷ آزاد می‌شود، مگر اینکه در شرایط خصوصی، روش دیگری برای آزادسازی تضمین انجام تعهدات پیش‌بینی شده باشد.

۴-۱۴ هرگاه پیمان طبق ماده ۶۸ به صورت کلی یا جزئی فسخ گردد، به ترتیب طبق بند ۶۸-۳ و یا زیربند ۶۸-۱۲-۳، سپرده حسن اجرای کار، تضمین حسن اجرای کار و تضمین انجام تعهدات ضبط می‌شود.

۵-۱۴ هرگاه پیمان طبق یکی از مواد ۶۷، ۶۹ و یا ۷۰ خاتمه داده شود، به ترتیب زیر عمل می‌شود: ۱-۵-۱۴ پس از خاتمه پیمان و تأیید صورت‌وضعیت قطعی توسط طرفین پیمان (موضوع بندهای ۶۷-۸ الی ۶۷-۹)، تضمین انجام تعهدات آزاد می‌شود مگر اینکه در شرایط خصوصی، روش دیگری برای آزادسازی تضمین انجام تعهدات در این خصوص پیش‌بینی شده باشد.

۲-۵-۱۴ درخصوص قسمت‌های تحویل موقت شده مطابق بند ۶۷-۴، پس از خاتمه پیمان و تأیید صورت‌وضعیت قطعی توسط طرفین پیمان (موضوع بندهای ۶۷-۸ الی ۶۷-۹)، ۵۰ (پنجاه) درصد مبلغ سپرده حسن اجرای کار و یا

تضمین حسن اجرای کار مسترد خواهد شد و پس از آن، ۵۰ (پنجاه) درصد مبلغ باقی‌مانده سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار، بعد از تحویل قطعی بازگردانده می‌شود. در خصوص قسمت‌های تحویل قطعی شده مطابق بند ۶۷-۳، پس از خاتمه پیمان و تأیید صورت‌وضعیت قطعی توسط طرفین پیمان (موضوع بندهای ۶۷-۸ الی ۶۷-۹)، تمامی مبلغ سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار آن قسمت مسترد خواهد شد. مگر اینکه در شرایط خصوصی، روش دیگری برای سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار در این خصوص پیش‌بینی شده باشد.

۶-۱۴ در صورت عدم آزادسازی تضمین پیش‌پرداخت، سپرده حسن اجرای کار، تضمین حسن اجرای کار و تضمین انجام تعهدات مطابق ماده ۱۴، بر اساس اسناد و مدارک مثبت، جبران هزینه‌های اضافی که بر پیمانکار اعمال می‌شود برعهده کارفرما می‌باشد.

ماده ۱۵ - انواع بیمه‌نامه‌ها، مسئولیت تهیه، حفظ اعتبار و تمدید آن‌ها

۱-۱۵ پیمانکار موظف به تهیه، حفظ اعتبار و تمدید بیمه‌نامه‌های لازم برای پوشش کارهای موضوع پیمان بر اساس موارد مندرج در ماده‌های ۱۵ الی ۲۳ و بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان است. پیمانکار بدون ایجاد محدودیت در تعهدات و مسئولیت‌های خود و کارفرما، نسبت به تأمین پوشش‌های بیمه‌ای اقدام می‌کند. پوشش این بیمه‌نامه‌ها، از جمله مواردی به شرح ذیل است:

۱-۱-۱۵ بیمهٔ باربری مصالح و تجهیزات باید بالاترین سطح پوشش را مطابق شرایط عمومی منتشره شورای عالی بیمه داشته باشد مگر در شرایط خصوصی به نحو دیگری مشخص شده باشد. پوشش این بیمه باید از محل تحویل مصالح و تجهیزات از تولیدکنندگان یا فروشندگان به پیمانکار تا محل‌های مشخص شده توسط کارفرما از جمله انبارهای کارگاه یا محل‌های اجرای پروژه باشد. بیمهٔ باربری باید بر مبنای ارزش واقعی مصالح و تجهیزات باشد، در غیر این صورت پیمانکار مسئول پرداخت مابه‌التفاوت خسارت خواهد بود.

۲-۱-۱۵ بیمهٔ تمام خطر نصب باید مطابق بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان تهیه شده و می‌بایست برای پوشش کلیه عملیات موضوع پیمان، تأسیسات، مصالح و تجهیزات و تأسیسات جانبی متعلق به کارفرما و اموال سایر اشخاص (اموال موجود و مجاور) که به نوعی می‌توانند تحت تأثیر خطرات ناشی از اجرای پروژه باشند برای دوران عملیات ساختمان و نصب تهیه و تا زمان تحویل موقت و یا زمان مشخص شده در شرایط خصوصی، معتبر باشند.

۳-۱-۱۵ بیمهٔ مسئولیت باید مطابق بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان، برای پوشش خسارت منجر به آسیب‌دیدگی و یا مرگ کارکنان پیمانکار، کارفرما و کارکنان پیمانکاران جزء پیمانکار و سایر افرادی که به نحوی در ارتباط با پروژه دچار حادثه و یا سانحه شوند، برای تعداد بانام و برای تعداد بی‌نام باشد. تعهدات بیمه‌گر از جمله هزینه‌های پزشکی و درمانی برای هر نفر، غرامت فوت و نقص عضو برای هر نفر در ماه‌های عادی و حرام، باید در این بیمه‌نامه ذکر شود.

۴-۱-۱۵ بیمهٔ ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار برای اجرای کارهای ساختمان و نصب و همچنین بیمهٔ وسایل نقلیهٔ متعلق به پیمانکار و پیمانکاران جزء وی، مربوط به کارهای موضوع پیمان.

۲-۱۵ بیمه کردن مصالح و تجهیزات و کارها، تنها به منظور جبران خسارت‌های وارده مطابق پیمان است و به هیچ‌وجه پیمانکار را از تعهدات و مسئولیت‌های خود مبری نمی‌کند.

۳-۱۵ تهیه و حفظ اعتبار بیمه‌نامه‌ها و هزینه‌های مربوط، از جمله پرداخت حق بیمه و فرانشیز مطابق بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان به عهدهٔ پیمانکار است.

۴-۱۵ در صورتی که پیمانکار تمام یا بخشی از بیمه‌نامه‌های ذکر شده در بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان را در موعد مقرر تهیه یا حفظ اعتبار ننماید و یا بیمه‌نامه‌های موجود را به موقع تمدید نکند، کارفرما می‌تواند رأساً برای تهیه، حفظ اعتبار و یا تمدید بیمه‌نامه‌ها اقدام کرده و هزینه‌های مربوط را با لحاظ ۱۵ (پانزده) درصد بالاسری، به حساب

بدهی پیمانکار منظور دارد.

هرگاه هزینه تهیه برخی از بیمه‌نامه‌های درج شده در بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان به عهده کارفرما گذاشته شده باشد، لیکن پیمانکار موظف به تهیه آن باشد، در صورت عدم تهیه آن توسط پیمانکار، تنها هزینه‌های بالاسری کارفرما به میزان ۱۵ (پانزده) درصد برای اخذ بیمه‌نامه‌ها، به حساب بدهی پیمانکار گذاشته می‌شود. در هر صورت تهیه بیمه‌نامه‌ها در موعد مقرر و قبل از شروع کارهای مشخص شده در بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان الزامی است و مسئولیت تأخیرات ناشی از عدم تهیه بیمه‌نامه بر عهده پیمانکار می‌باشد. در صورتی که به دلیل عدم انجام تعهدات توسط پیمانکار، کار خسارت‌دیده تحت پوشش بیمه‌های یاد شده قرار نگرفته باشد، پیمانکار موظف به جبران خسارت وارده مطابق مفاد ماده ۷۴ است.

۵-۱۵ استثنائات و محدودیت‌های مندرج در متن بیمه‌نامه‌های صادره، اعم از شرایط عمومی بیمه منتشره از سوی شورای عالی بیمه و شرایط خصوصی آن، محدودیت و معافیتی در مسئولیت مستقل پیمانکار به موجب تعهدات پیمان ایجاد نمی‌نماید، مگر مواردی که مشمول شرایط حوادث قهری بوده یا خسارات وارده ناشی از عمل کارفرما باشد. ۶-۱۵ مسئولیت هرگونه اشتباه، خطا یا تخلف یا عدم رعایت حد اعلاای حسن نیت از سوی پیمانکار در خصوص مواردی همچون انتخاب عنوان بیمه‌نامه، ارائه اطلاعات مورد بیمه، استثنائات، حدود پوشش‌ها، فرانشیز و شروط معاف‌کننده بیمه‌گر از پرداخت خسارت، بر عهده پیمانکار می‌باشد.

ماده ۱۶ - محتوای بیمه‌نامه‌ها

۱-۱۶ در بیمه‌نامه‌ها، جز در مورد کارکنان و ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار، وی باید نام کارفرما را به عنوان ذی‌نفع درج نماید و قبل از شروع هر کار، به کارفرما تسلیم گردد. هر نوع تغییر در محتوا و یا زمان پایان اعتبار بیمه‌نامه‌ها، باید با اطلاع قبلی و تأیید کارفرما باشد. در تمام بیمه‌نامه‌ها، بیمه‌گذار، موضوع بیمه و طرف ذی‌نفع، باید به وضوح بیان شده باشند.

۲-۱۶ مفاد بیمه‌نامه‌ها، باید با نیازمندی‌های درج شده در مواد ۱۵ الی ۲۳ شرایط عمومی پیمان و پیوست شماره ۶ پیمان، منطبق باشند.

۳-۱۶ بیمه‌نامه باریبری تا زمان ورود کالا به انبارهای کارگاه به صورت تخلیه شده و سایر بیمه‌نامه‌ها تا زمان تحویل موقت باید اعتبار داشته باشند، مگر آنکه در شرایط خصوصی پیمان به نحو دیگری بیان شده باشد.

۴-۱۶ در متن بیمه‌نامه‌ها، باید احتمال تحویل بخش‌هایی از کار، قبل از تحویل موقت کل کار بر اساس ماده ۲۰، تصریح شود.

ماده ۱۷ - تعهد کارفرما در خصوص بیمه‌نامه‌ها

۱-۱۷ هرگاه اخذ برخی از بیمه‌نامه‌ها طبق بخش ۶-۲ پیوست شماره ۶ پیمان و هزینه‌های مربوط، در تعهد کارفرما باشد، کارفرما نسبت به دریافت آن‌ها طبق ضوابط پیش‌بینی شده در این پیوست، اقدام می‌کند.

۲-۱۷ کارفرما موظف است کلیه اطلاعات موردنیاز پیمانکار برای اخذ بیمه‌نامه‌ها را در اسناد پیمان، از جمله پیوست شماره ۶ پیمان ذکر نماید.

ماده ۱۸ - دریافت خسارت از بیمه‌گر

۱-۱۸ هرگاه در شرایط خصوصی به نحو دیگری بیان نشده باشد، ترتیب دریافت خسارت‌ها از بیمه‌گر، به این نحو است: ۱-۱-۱۸ پیمانکار موظف است اسناد و مدارک لازم برای دریافت خسارت را با همکاری کارفرما تنظیم و آماده کرده و در موعد مقرر به بیمه‌گر تحویل دهد. در این راستا کارفرما موظف است اسناد و مدارک مربوط را به پیمانکار ارائه نماید، مگر آن که به موجب محرمانه بودن، ارائه آن اسناد و مدارک امکان‌پذیر نباشد.

۱۸-۱-۲ مبالغ پرداختی شرکت بیمه در مورد بیمه‌هایی که ذی‌نفع آن کارفرماست، به حسابی که کارفرما به این منظور افتتاح کرده است، واریز می‌شود تا وی به عنوان معتمد، مبالغ مربوط را در کارهای خسارت‌دیده صرف نماید.

۱۸-۱-۳ بخش‌های خسارت‌دیده کار، به دستور کارفرما و به وسیلهٔ پیمانکار اصلاح یا تعویض می‌شود و هزینهٔ آن، از محل مبالغ دریافتی بیمه به پیمانکار پرداخت می‌گردد.

۱۸-۲ هرگاه مبالغ دریافت شده از بیمه‌گر، برای جبران خسارت‌های وارده کافی نباشد و یا برخی از قسمت‌های خسارت‌دیده به هر دلیل تحت پوشش بیمه قرار نگرفته باشد، مسئولیت تأمین هزینهٔ اضافی مورد نیاز، با توجه به مواد ۷۱ و ۷۲، حسب مورد به عهدهٔ کارفرما یا پیمانکار است.

۱۸-۳ پیمانکار نباید به موجب اختلاف بیمه‌گر با وی در خصوص موضوع بیمه‌نامه، جبران خسارت وارده در آن موضوع را تا زمان تعیین تکلیف اختلاف مذکور تعلیق نموده و جبران خسارت را موکول به پرداخت بیمه‌گر نماید.

۱۸-۴ پرداخت خسارات تحت هیچ‌یک از بیمه‌نامه‌ها نبایستی منوط به اخذ رأی قضایی شده باشد.

ماده ۱۹ - موارد چشم‌پوشی از ادعای خسارت اضافی، مرتبط با مواد بیمه

طرفین بیمان که اموال و دارایی آنان تحت پوشش بیمه‌های یاد شده قرار می‌گیرد، حق هر نوع ادعای خود از طرف مقابل را بیش از آنچه از سوی بیمه‌گر پرداخت شده است، تنها در موارد شمول حوادث قهری از خود سلب می‌کنند.

ماده ۲۰ - بیمه‌نامه‌ها در شرایط تحویل قسمتی از کار به کارفرما

هرگاه تحویل قسمتی از کار طبق بند ۶۰-۵، از سوی کارفرما مورد نظر باشد، پیمانکار موظف است که با هماهنگی کارفرما مراتب را قبل از تحویل آن قسمت از کار، به بیمه‌گر اطلاع داده و تأیید اعتبار بیمه‌نامهٔ صادره را در شرایط جدید، از وی اخذ نماید.

ماده ۲۱ - انطباق متن تضامین و بیمه‌نامه‌ها، با شرایط بیمان

مضمون تمام تضامین و بیمه‌نامه‌ها و محدودهٔ پوشش آن‌ها، باید منطبق با اسناد بیمان و پیوست‌های شماره ۷ و ۶ آن باشد. هرگاه تضامین و بیمه‌نامه‌های تسلیم شده از سوی پیمانکار، از نظر انطباق با شرایط پیش‌بینی شده در بیمان، دارای اشکال یا نواقصی باشند، مراتب به وسیلهٔ کارفرما به پیمانکار اعلام می‌شود و پیمانکار موظف است ظرف مهلت مشخص شده بنا به تشخیص کارفرما با مراجعه به مراجع صادرکنندهٔ تضامین و بیمه‌نامه‌ها، نسبت به رفع نواقص و یا جایگزین کردن آن‌ها با تضامین و بیمه‌نامه‌های جدید اقدام کند. عدم اعلام اشکال یا نواقص، از مسئولیت پیمانکار نکاسته و در هر حال، پیمانکار مسئول انطباق مفاد بیمه‌نامه‌ها و تضامین دریافتی، طبق اسناد بیمان است.

ماده ۲۲ - مراجع صادرکنندهٔ تضامین و بیمه‌نامه‌ها

پیمانکار باید تمام تضامین را مطابق شرایط آیین‌نامهٔ تضمین معاملات دولتی و از مراجع ذی‌صلاح مندرج در آن آیین‌نامه تهیه کرده و بیمه‌نامه‌های مورد نیاز را نیز از شرکت‌ها یا مؤسسات بیمه‌گر مورد تأیید بیمهٔ مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و به کارفرما تسلیم نماید. هرگاه مرجع صادرکنندهٔ تضامین و بیمه‌نامه، به هر دلیل دچار انحلال، ورشکستگی یا عدم توانایی برای انجام برخی از تعهدات مالی شود یا صلاحیت وی توسط مراجع ذی‌صلاح مربوط سلب شود، پیمانکار موظف است ظرف حداکثر ۲۸ (بیست‌وهشت) روز، نسبت به جایگزین کردن تضامین و بیمه‌نامه‌ها از مراجع ذی‌صلاح دیگر، اقدام کرده و بیمه‌نامه‌ها و تضامین جدیدی را به کارفرما تسلیم نماید.

ماده ۲۳ - حفظ اعتبار و تمدید بیمه‌نامه‌ها

پیمانکار موظف است هرگونه تغییر در پیمان، از جمله مبلغ پیمان و شرایط کار که بر روی مفاد ذکر شده در متن بیمه‌نامه‌های پیمان مؤثر می‌باشد را با تأیید کارفرما به مراجع صادرکننده بیمه‌نامه‌ها اطلاع دهد تا در صورت لزوم، تغییرات لازم در مفاد بیمه‌نامه‌ها انجام شود. هزینه تمدید بیمه‌نامه‌ها ناشی از تمدید پیمان مطابق زیربند ۶۴-۱-۱، بر عهده کارفرما می‌باشد.

فصل ۵: تعهدات و مسئولیت‌های پیمانکار

ماده ۲۴ - کلیات تعهدات و مسئولیت‌های پیمانکار

تعهدات پیمانکار در چارچوب پیمان، شامل خدمات طراحی و مهندسی، تأمین تمام مصالح و تجهیزات و لوازم‌یدکی، انجام تمام کارها و خدمات فنی مورد نیاز برای طراحی، خرید، ساختمان و نصب، پیش‌راه‌اندازی، راه‌اندازی، انجام آزمایش‌های عملکردی و تکمیل و تحویل کار موضوع پیمان بر اساس نقشه‌ها، مشخصات و مدارک فنی، برنامه‌ها و روش‌های پیش‌بینی شده مطابق اسناد و مدارک پیمان است. این تعهدات مطابق اسناد پیمان، از جمله موارد زیر می‌باشد:

الف- کارهای طراحی و مهندسی.

ب- واگذاری لیسانس، در صورتی که طبق پیوست شماره ۱۶ پیمان، تأمین لیسانس به عهده پیمانکار باشد.

ج- تأمین، حمل و انبارداری مصالح و تجهیزات پروژه و لوازم یدکی.

د- تجهیز کارگاه، تأمین نیروی انسانی، تأمین مواد و مصالح مصرفی، ماشین‌آلات ساختمانی و ابزار و هر نوع تأسیسات و مصالح موقت، تمام حمل و انتقال‌های داخلی و نیز آب، برق و بخار در دوران ساختمان و نصب.

ه- انجام کارهای ساختمان و نصب.

و- پیش‌راه‌اندازی، راه‌اندازی و انجام آزمایش‌های عملکردی و تکمیل و تحویل کارها به کارفرما، به ترتیب درج شده در پیوست شماره ۹ پیمان.

ز- انتقال فناوری و موارد مرتبط با پیوست فناوری از جمله ارتقا توانمندی‌های فناورانه اعم از توسعه فناوری‌های سخت، توسعه قابلیت‌های مدیریتی و نیز توسعه سهم داخل مطابق بخش ۱۲-۱ پیوست شماره ۱۲ پیمان.

ح- آموزش کارکنان کارفرما مطابق بخش ۱۲-۲ پیوست شماره ۱۲ پیمان.

ط- اخذ بیمه‌نامه‌ها و تضامین.

ی- رعایت الزامات HSE پیمان.

مواردی از تأمین مصالح و تجهیزات، انجام کارها و خدمات فنی و مهندسی که طبق پیوست شماره ۱۳ پیمان جزو تعهدات کارفرماست، از محدوده تعهدات پیمانکار مستثنا هستند. اما در مواردی که پیمان در خصوص تأمین برخی خدمات و انجام برخی از کارهای طراحی و مهندسی و یا تأمین برخی از اقلام مصالح و تجهیزات به عنوان تعهدات پیمانکار و نیز سایر مواردی که با استنتاج منطقی از مفاد پیمان، برای تکمیل کار و راه‌اندازی طبق مشخصات فنی لازم است، صراحت نداشته باشد، این موارد جزو تعهدات پیمانکار محسوب می‌شود.

ماده ۲۵ - انجام خدمات طراحی و مهندسی و واگذاری لیسانس

۱-۲۵ پیمانکار بر اساس مسئولیت تعیین شده در پیمان موظف به انجام کلیه کارهای طراحی و مهندسی، از جمله جمع‌آوری و تکمیل اطلاعات، صحت‌گذاری اسناد فنی پایه، انجام طراحی تفصیلی^{۳۳} و تهیه اسناد و مدارک بر اساس اسناد فنی پایه و تسلیم آن‌ها به کارفرما برای تأیید و تصویب طبق بخش ۱۸-۲-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان و برنامه زمانی موضوع زیربند ۳-۲-۱ شرایط عمومی است. پیمانکار باید طراحی و مهندسی را با دقت و طبق اصول صحیح مهندسی انجام دهد. در صورتی که تأمین لیسانس به عهده پیمانکار باشد، پیمانکار موظف به تأمین دانش فنی و واگذاری لیسانس مربوط طبق پیوست شماره ۱۶ پیمان، برای کارفرماست.

۲-۲۵ پیمانکار موظف است مدارک و دستورالعمل‌های پیش‌راه‌اندازی، راه‌اندازی، بهره‌برداری و راهبری، تعمیر و نگهداری را طبق برنامه زمانی و حداقل ۹۱ (نودویک) روز قبل از پیش‌راه‌اندازی، به کارفرما تحویل دهد. این دستورالعمل‌ها باید

با جزییات کامل به نحوی تهیه شوند که کارفرما قادر باشد پیش‌راه‌اندازی، راه‌اندازی، بهره‌برداری و راهبری، تعمیر، نگهداری و تنظیم تمام قسمت‌ها را با استفاده از این مدارک و دستورالعمل‌ها انجام دهد. شمار نسخه‌ها و زبان دستورالعمل‌ها طبق بخش ۱۸-۲-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان است.

۳-۲۵ پیمانکار موظف است حداقل ۲۱ (بیست‌ویک) روز پیش از زمان تحویل موقت، تمام نقشه‌های چون‌ساخت^{۳۴} پروژه را در شمار نسخه‌های لازم، به شرح درج شده در بخش ۱۸-۲-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان به کارفرما تسلیم کند. کارفرما باید ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز تأیید یا عدم‌تأیید خود را به پیمانکار اعلام نماید. در صورت عدم‌تأیید نقشه‌های چون‌ساخت پروژه، کارفرما موظف است دلایل و اصلاحات پیشنهادی خود را به صورت مکتوب به پیمانکار اعلام نماید. پیمانکار باید تا زمان تحویل موقت، نقشه‌های چون‌ساخت پروژه را اصلاح نموده و تأیید کارفرما را اخذ نماید. هرگاه در شرایط خصوصی، شرایط و یا زمان مشخص دیگری برای تسلیم نقشه‌های چون‌ساخت تعیین شده باشد، طبق آن عمل می‌شود.

ماده ۲۶ - مدیریت و نظارت بر کار

۱-۲۶ پیمانکار متعهد به اعمال مدیریت، کنترل و نظارت بر اجرای صحیح کارها، به وسیله افراد واجد صلاحیت است. مسئولیت به کار گرفتن روش‌های اجرایی مناسب و رعایت توالی کارها به نحوی که کیفیت و پیشرفت کارها را طبق پیمان تأمین کند، به عهده پیمانکار است.

۲-۲۶ پیمانکار باید قبل از تاریخ شروع کار، شخص واجد صلاحیت و باتجربه‌ای را به عنوان نماینده خود به کارفرما معرفی کند. نماینده پیمانکار در طول مدت پیمان، به منزله پیمانکار عمل می‌نماید. مکاتبه‌ها، اطلاعیه‌ها، ابلاغیه‌ها و دستور کارها خطاب به پیمانکار و به نام وی صورت می‌گیرد. نماینده پیمانکار در طول اجرای پیمان، با اطلاع قبلی به کارفرما، می‌تواند تعویض گردد و به جای وی شخص واجد صلاحیت دیگری گمارده شود.

۳-۲۶ نماینده پیمانکار از شروع کارهای ساختمان و نصب در کارگاه تا تحویل کارها، فرد واجد صلاحیتی را به عنوان رئیس کارگاه به کارفرما معرفی می‌کند تا پس از تأیید کارفرما، کار خود را شروع نماید. رئیس کارگاه باید همواره در کارگاه حضور داشته باشد و ضمن مدیریت و سرپرستی کارگاه، عملیات ساختمان و نصب را کنترل و نظارت نماید. نامبرده در مواردی که خود نتواند در کارگاه حضور داشته باشد، فرد واجد صلاحیت دیگری را پس از تأیید کارفرما به عنوان جایگزین موقت خود معرفی می‌کند. رئیس کارگاه ممکن است در طول مدت پیمان، به وسیله نماینده پیمانکار و با اطلاع قبلی به کارفرما تعویض شود و شخص دیگری جایگزین وی گردد.

۴-۲۶ پیمانکار باید طبق زیربند ۳-۲-۷ شرایط عمومی، نمودار سازمانی پروژه و هرگونه تغییرات بعدی در آن را با ذکر مشخصات افراد کلیدی، به کارفرما تسلیم کند.

ماده ۲۷ - تأمین نیروی کار

۱-۲۷ پیمانکار متعهد است نسبت به تأمین نیروی انسانی کافی، از نظر کمی و کیفی در تمام رده‌های شغلی مورد نیاز برای حسن اجرا و تکمیل به موقع عملیات موضوع پیمان اقدام کند. نیروی انسانی مورد نیاز، اعم از کارکنان مستقیم اجرای کار و یا گروه سرپرستی و پشتیبانی بخش‌های مختلف، باید از تخصص، مهارت و صلاحیت کاری لازم برخوردار بوده و به نحوی سازمان‌دهی شوند که برای اجرای کار مربوط، مناسب باشند. پرداخت تمام هزینه‌های ناشی از استخدام و به‌کارگیری نیروی کار از قبیل حقوق، بیمه، مالیات و هر نوع مزایای قانونی آن‌ها، به عهده پیمانکار است.

۲-۲۷ در مورد بخش‌هایی از کار که طبق پیمان در ایران انجام می‌شود، اگر به نیروی کار غیر ایرانی نیاز باشد، پیمانکار موظف است پس از تأیید کارفرما و سایر مراجع ذی‌ربط و طی مراحل قانونی، این‌گونه کارکنان را به کار گمارد و مسئولیت رعایت قوانین و مقررات کشور و حسن رفتار این کارکنان مطابق شئون اخلاقی و رعایت حقوق ایشان در

محدوده کارگاه، به عهده پیمانکار است.

۳-۲۷ هرگاه به تشخیص کارفرما هر یک از کارکنان پیمانکار، تخصص، مهارت و یا صلاحیت کافی برای اجرای کار در محل کارگاه را نداشته باشند، کارفرما دلایل توجیهی خود را به صورت کتبی برای تعویض وی به پیمانکار ارائه می‌نماید. در صورتی که پیمانکار نتواند کارفرما را با ارائه دلایل برای ابقای فرد مورد نظر توجیه نماید، پیمانکار موظف است در اسرع وقت نسبت به تعویض فرد مورد نظر و به کار گماردن شخص واجد صلاحیت به جای او، اقدام کند. تمام هزینه‌های ناشی از این نوع جابه‌جایی‌ها، به عهده پیمانکار است و هیچ‌گونه پرداخت اضافی از این بابت به پیمانکار تعلق نمی‌گیرد. مسئولیت اجرای مفاد این بند، در مورد پیمانکاران جزء، به عهده پیمانکار است.

۴-۲۷ تأمین امکانات رفت‌وآمد، ایجاد امکانات لازم به‌منظور تأمین مسکن و غذای کارکنان در حد متعارف، ایجاد دفاتر کار مناسب، تأمین امکانات بهداشتی از قبیل آب آشامیدنی، اقلام بهداشتی و استحمام، بهداشت محیط‌زیست کارکنان و تأمین امکانات اولیه پزشکی، به عهده و هزینه پیمانکار است. مگر آنکه کارفرما تأمین برخی از تسهیلات بالا را طبق پیوست شماره ۱۳، تعهد کرده باشد.

۵-۲۷ پیمانکار موظف است با لحاظ قوانین مرتبط با حداکثر استفاده از توانمندی داخل، برای انجام کارهای موضوع پیمان، از امکانات، شرکت‌ها، مؤسسات و نیروهای ایرانی در کارهای طراحی و مهندسی، ساخت تجهیزات و تأمین مصالح و تجهیزات، حمل‌ونقل آن‌ها و عملیات ساختمان و نصب، حداکثر استفاده را به عمل آورد.

۶-۲۷ هرگاه پیمانکار در پرداخت دستمزد کارکنان مستقر در کارگاه، طبق قانون کار تأخیر کند و یا به تعهداتش در این خصوص عمل ننماید، کارفرما به وی اخطار می‌کند که طلب کارکنان خود را پرداخت نماید و در صورت خودداری پیمانکار، کارفرما می‌تواند برای بار اول دستمزد کارکنان را برای دوره‌ای که صورت‌وضعیت آن به پیمانکار پرداخت شده است، بر اساس فهرست‌های تأیید شده پیمانکار و با حضور نماینده وی، از محل مطالبات و یا تضمین پیمانکار، به کارکنان پرداخت کند. کارفرما مبلغ پرداخت شده به کارکنان پیمانکار را به اضافه ۱۵ (پانزده) درصد به عنوان هزینه‌های بالاسری، به حساب بدهی پیمانکار منظور می‌نماید. در این صورت پیمانکار حق هرگونه اعتراض به این عمل، مبلغ پرداختی، تعداد کارگران و میزان استحقاقی آنان را از خود سلب و ساقط می‌کند. در صورت تأخیر مستمر در پرداخت دستمزد کارکنان، کارفرما می‌تواند بر اساس ماده ۶۸، پیمان را فسخ نماید. هرگاه پرداخت صورت‌وضعیت‌های تأیید شده پیمانکار، از سوی کارفرما با تأخیر مواجه شود، کارفرما باید بنا به درخواست پیمانکار، بخشی از صورت‌وضعیت‌های تأیید شده پیمانکار که معادل دستمزد کارکنان وی بر اساس لیست تأیید شده کارکنان پیمانکار می‌باشد را پرداخت نماید.

ماده ۲۸ - الزامات HSE پیمان و مقررات کارگاهی

۱-۲۸ پیمانکار موظف به رعایت مقررات حفاظت فنی و بهداشت کار و الزامات HSE پیمان از جمله بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان می‌باشد. همچنین پیمانکار موظف است الزامات و رویه‌های عمومی HSE از جمله موارد ذیل را رعایت نموده و مسئولیت‌های ناشی از آن را نیز بپذیرد:

۱-۱-۲۸ پیمانکار اصلی و کلیه کارکنان وی و پیمانکاران جزء مکلف و ملزم به پیروی کامل از مقررات، خط‌مشی‌ها، استانداردها و رعایت و اجرای دقیق الزامات HSE پیمان می‌باشند. به‌منظور انجام این تعهدات و حسن اجرای آن‌ها، پیمانکار مکلف است کلیه کارکنان خود، پیمانکاران جزء و کارگران موقت شاغل در این پیمان را نسبت به رعایت الزامات HSE پیمان به شرح این ماده و مفاد مندرج در بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ به هر طریق ممکن و مقتضی مطلع و توجیه نموده و آموزش‌های لازم را به آن‌ها ارائه نماید. مسئولیت عدم رعایت این قوانین و مقررات توسط ایشان بر عهده پیمانکار می‌باشد.

- ۲۸-۱-۲ پیمانکار موظف است مطابق زیربند ۳-۲-۸ شرایط عمومی، نسبت به ارائه برنامه HSE^{۳۵} به امور HSE کارفرما و اخذ تایید از وی اقدام نماید. پیمانکار باید در صورت نیاز، برای به‌روزرسانی طرح و برنامه مذکور در طول انجام کار و اخذ تأییدیه کارفرما اقدام نماید.
- ۲۸-۱-۳ پیمانکار موظف است فردی باتجربه و واجد شرایط را که مورد تأیید امور HSE کارفرما می‌باشد به عنوان نماینده HSE پیمانکار به کارفرما معرفی کند.
- ۲۸-۱-۴ پیمانکار موظف است مطابق بند ۳-۲-۷ شرایط عمومی، حداقل نیروی انسانی مورد نیاز و واجد صلاحیت و نمودار سازمانی HSE جهت اجرای الزامات HSE پیمان مقرر در بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان را کتباً به امور HSE کارفرما معرفی نماید. کفایت سازمان و صلاحیت کارکنان HSE پیمانکار باید به تأیید امور HSE کارفرما برسد. در خصوص مشاغل مستلزم نوبتکاری، پیمانکار موظف به رعایت الگوهای نوبتکاری و الزامات تعویض شیفت های نوبتکاری مورد تأیید امور HSE کارفرما است.
- ۲۸-۱-۵ کلیه کارکنان پیمانکار قبل از شروع به کار در کارگاه، باید در دوره‌های آموزشی توجیهی HSE که توسط/تحت نظارت مستقیم کارفرما برگزار می‌شود، شرکت نموده و تأییدیه گذراندن دوره را اخذ نمایند. جزئیات و نحوه برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی HSE حسب موضوع پیمان باید در بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان درج گردد.
- ۲۸-۱-۶ کلیه کارکنان پیمانکار اصلی و پیمانکاران جزء باید قبل از شروع کار در کارگاه، مجهز به وسایل و تجهیزات حفاظت فردی مناسب و استاندارد، حسب مورد، از جمله تجهیزات حفاظتی لازم برای کار در ارتفاع، فضاهای بسته، داخل مخزن‌ها، داخل کانال‌ها و ترانشه‌های خاکی بوده و تمهیدات ایمنی لازم در خصوص کار آنان بر اساس رویه‌های مذکور در الزامات HSE پیمان، پیش‌بینی شده باشد. البسه کار باید متحدالشکل و متناسب با شرایط جوی محیط بوده و محل فعالیت و نام شرکت پیمانکار به نحو مقتضی روی آن مشخص شود.
- ۲۸-۱-۷ کلیه تأسیسات و مستحذات تجهیز کارگاه شامل دفاتر، کمپ‌ها، رستوران، تجهیزات تأمین آب آشامیدن بهداشتی باید مطابق استانداردهای مربوط و ضوابط و الزامات HSE پیمان قید شده در بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان، تجهیز شوند.
- ۲۸-۱-۸ استفاده از کانتینرهای باربری برای دفتر کار، محل اقامت و رستوران ممنوع می‌باشد.
- ۲۸-۱-۹ استعمال دخانیات تنها در اماکن مورد تأیید کارفرما مجاز می‌باشد.
- ۲۸-۱-۱۰ پیمانکار موظف به رعایت الزامات، رویه‌ها و دستورالعمل‌های HSE حمل‌ونقل کارفرما مطابق بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان می‌باشد.
- ۲۸-۱-۱۱ کلیه تجهیزات بالابر، جرثقیل، لیفتراک، تجهیزات تحت فشار، سیلندرهای گاز و همچنین سایر ماشین‌آلات و ابزار آلاتی که قبلاً توسط کارفرما مشخص شده باشد، قبل از ورود به کارگاه باید توسط مراجع معتبر مورد بازرسی قرار گرفته و از سلامت فنی آنها اطمینان حاصل گردد. به‌کارگیری این تجهیزات قبل از بازرسی و تأیید توسط مراجع معتبر، مطلقاً ممنوع بوده و در صورت مشاهده موارد تخلف ضمن توقف فوری کار، تجهیزات، ماشین‌آلات و ابزارآلات مربوطه از کارگاه خارج خواهد شد.
- ۲۸-۱-۱۲ در صورت فعالیت پیمانکار در حال بهره‌برداری یا مجاورت کارگاه پیمانکار با تأسیسات در حال بهره‌برداری، اخذ پروانه کار بر اساس الزامات HSE پیمان مطابق بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان الزامی است.
- ۲۸-۱-۱۳ نماینده امور HSE کارفرما از محل‌های کاری، ماشین‌آلات و ابزارآلات و لوازم پیمانکار حسب موضوع پیمان به صورت ادواری بازدید و در صورت مشاهده عدم انطباق، موارد نایمن و تخلف از اجرای الزامات HSE پیمان، ضمن

صدور دستور توقف فعالیت‌های پرمخاطره، گزارش تخلف و یا موارد نایمن را به نماینده کارفرما و نماینده HSE پیمانکار اعلام خواهد نمود. پیمانکار موظف به رفع فوری موارد نایمن یا تخلفات گزارش شده می‌باشد و خسارت توقف کار ناشی از این موضوع بر عهده و هزینه پیمانکار بوده و کارفرما در این خصوص هیچ‌گونه تعهدی نخواهد داشت.

۱۴-۱-۲۸ در صورت مشاهده هرگونه عدم انطباق از جمله تخلف، قصور و استنکاف پیمانکار در اجرای هرکدام از بندهای الزامات HSE پیمان، نماینده HSE کارفرما اختیار دارد با هماهنگی نماینده کارفرما، ضمن دستور توقف کار، اخطار جریمه‌ای از طریق نماینده کارفرما ابلاغ و مطابق جداول پیش‌بینی شده در بخش ۷-۱-۱۸ پیوست شماره ۱۸ پیمان، جریمه اعمال نماید. کارفرما نیز موظف است در پایان پیمان، وضعیت جرائم و تخلفات HSE پیمانکار را با ذکر موارد، جهت درج در پرونده پیمانکار به مدیریت HSE در دستگاه مرکزی کارفرما اعلام نماید. مجموع مبلغ مربوط به این جرائم نمی‌تواند از حد مشخص شده در بخش ۷-۱-۱۸ پیوست شماره ۱۸ پیمان بیشتر گردد. در صورت استمرار عدم انجام تعهدات HSE پیمانکار و یا تجاوز مجموع مبالغ اخطارهای جریمه‌ای HSE از حد تعیین شده، کارفرما می‌تواند پیمان را مطابق ماده ۶۸، فسخ نماید.

۱۵-۱-۲۸ پیمانکار موظف است به منظور مدیریت و کنترل اثربخش شرایط اضطراری با هدف به حداقل رساندن خسارات جانی، مالی، اثرات بهداشتی و محیط زیستی نسبت به طرح‌ریزی، استقرار و اجرای سامانه‌های مدیریت شرایط اضطراری بر اساس رویه‌ها و دستورالعمل‌های کارفرما و هماهنگ با امور HSE کارفرما اقدام نماید.

۱۶-۱-۲۸ پیمانکار موظف است به هزینه خود نسبت به انجام مراقبت‌های بهداشتی و معاینات شغلی برای کلیه کارکنان خود شامل معاینات بدو استخدام، معاینات دوره‌ای (حداقل سالی یک‌بار) و معاینات تخصصی و مراقبتی اقدام و ضمن تشکیل پرونده بهداشتی برای هر یک از کارکنان، گواهی سلامت ایشان را تسلیم نماینده امور HSE کارفرما نماید. به‌کارگیری کارکنان در مشاغل موضوع پیمان منوط به ارزیابی تناسب جسمانی و روحی بر اساس استانداردهای طب شغلی و عدم وجود محدودیت‌های پزشکی برای شغل محوله است.

۱۷-۱-۲۸ پیمانکار موظف است نسبت به تهیه، تکمیل و به‌روزرسانی شناسنامه واحد صنعتی/کارگاه برای هرکدام از واحدهای مربوطه و کارگاه از قبیل اماکن، اقامتگاه‌ها، غذاخوری، آشپزخانه‌ها و سایر اماکن مرتبط اقدام نماید.

۱۸-۱-۲۸ پیمانکار موظف است نسبت به تشکیل کمیته حفاظت فنی ماهانه بر اساس مواد قانونی اقدام و نتایج و صورت‌جلسات را به نماینده امور HSE کارفرما ارائه نماید.

۱۹-۱-۲۸ پیمانکار موظف است کلیه کارهای پیمان را مطابق برنامه HSE ارائه شده و الزامات مندرج در شرح کار و ضوابط و رویه‌های بهداشتی، ایمنی و زیست‌محیطی مندرج در بخش ۷-۱-۱۸ پیوست شماره ۱۸ پیمان، به نحوی انجام دهد که از ریخت‌وپاش و انتشار هر نوع مواد آلاینده و آسیب به محیط‌زیست جلوگیری شود.

۲۰-۱-۲۸ پیمانکار موظف است از وسایط نقلیه موتوری دارای برگ معاینه فنی استفاده نماید.

۲۱-۱-۲۸ پیمانکار موظف است وضعیت ظاهری کارگاه و نظم و نظافت کارگاهی را مورد توجه قرار داده و از هرگونه انباشت زباله و ضایعات در کارگاه خودداری نموده و عملیات مدیریت پسماندها را بر اساس الزامات ارائه شده توسط کارفرما اجرا نماید.

۲۲-۱-۲۸ پیمانکار باید در مورد مصرف منابع و مدیریت انرژی در کارگاه اهتمام ویژه داشته باشد و از روشن ماندن بیهوده تجهیزات و ماشین‌آلات و ایجاد آلودگی صوتی و مصرف بیهوده آب و برق و سوخت تا حد امکان جلوگیری نماید.

۲۳-۱-۲۸ پیمانکار باید به‌گونه‌ای کار کند که از هرگونه آسیب به فضای سبز و پوشش گیاهی موجود در کارگاه جلوگیری شود.

۲۴-۱-۲۸ پیمانکار موظف است گزارش عملکرد اجرای الزامات HSE پیمان را ماهانه و نیز در پایان کار به امور HSE کارفرما ارائه نماید. رئیس مطالبی که باید در گزارش ماهانه عملکرد HSE پیمانکار لحاظ گردد، مطابق رویه‌های مندرج در بخش ۷-۱-۱۸ پیوست شماره ۱۸ پیمان می‌باشد.

۲۸-۱-۲۵ در صورتی که پس از شروع کار پیمان، تمام یا بخشی از کار بر اساس برنامه کلی و تفصیلی به دلیل قصور پیمانکار در انجام تعهدات HSE و یا عدم رعایت الزامات HSE پیمان، متوقف شده و یا به‌کندی صورت پذیرد، به عنوان تأخیر پیمانکار در انجام تعهدات محسوب می‌شود.

۲۸-۱-۲۶ پیمانکار موظف است بلافاصله وقوع هرگونه حادثه انسانی، دستگاهی، حریق، شرایط ناایمن، تصادفات و سوانح مربوط به وسایط نقلیه، حوادث بهداشتی، مسمومیت‌ها، بیماری‌ها و امراض واگیردار را به امور HSE کارفرما اطلاع داده و حداکثر ظرف مدت ۲۴ (بیست‌وچهار) ساعت نماینده HSE پیمانکار، زیر نظر نماینده امور HSE کارفرما اقدام به تهیه و تکمیل فرم مدون گزارش حادثه در ۴ (چهار) نسخه نموده و جهت کارکنان پیمانکار و اشخاص ثالث اقدام به انعکاس موضوع در موعد مقرر قانونی به سازمان تأمین اجتماعی نماید. دو نسخه از این فرم نزد کارفرما و یک نسخه نزد پیمانکار خواهد ماند و پیگیری‌های حقوقی، اداری و هزینه‌های مربوط به حادثه و جبران آن بر عهده پیمانکار می‌باشد و از این بابت هیچ‌گونه مسئولیتی متوجه کارفرما نخواهد بود. علاوه بر آن، پیمانکار موظف است گزارش‌های فوری و تفصیلی حوادث را مطابق دستورالعمل‌ها و ضوابط مندرج در بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان به امور HSE کارفرما ارائه نماید.

۲۸-۱-۲۷ مسئولیت‌های HSE پیمانکار در خصوص عملیات پیش‌راه‌اندازی و راه‌اندازی به صورت زیر می‌باشد:

۲۸-۱-۲۷-۱ پیمانکار موظف است قبل از انجام هرگونه عملیات پیش‌راه‌اندازی و راه‌اندازی تجهیزات، ضمن اطلاع به امور HSE کارفرما، نسبت به انجام ممیزی در خصوص عملیات پیش‌راه‌اندازی و راه‌اندازی اقدام و در صورت صدور مجوز کتبی امور HSE کارفرما، پیمانکار مجاز به انجام کار می‌باشد.

۲۸-۱-۲۷-۲ پیمانکار موظف است رویه‌ها و دستورالعمل‌های موردنیاز بهره‌بردار در مراحل آزمایش و بهره‌برداری را طی مستنداتی معتبر در اختیار نماینده کارفرما و نماینده امور HSE کارفرما قرار دهد. انجام هرگونه عملیات راه‌اندازی منوط به انجام ممیزی و بازبینی پیش از راه‌اندازی مطابق بخش ۱۸-۱-۷ پیوست شماره ۱۸ پیمان است.

۲۸-۲ مقررات کارگاهی، حفاظت و برچیدن کارگاه

۲۸-۲-۱ به‌جز در مواردی که در شرایط خصوصی امکان کار در خارج از ساعت‌های عادی روز و یا در شب پیش‌بینی شده باشد، پیمانکار موظف به انجام کارها در ساعت‌های عادی روز است. همچنین در مواردی که پیمانکار برای جبران عقب‌ماندگی از برنامه زمانی، درخواست کار در خارج از ساعت‌های عادی روز و یا کار در شب را از کارفرما بنماید، تنها با تقبل تمام مسئولیت‌ها و هزینه‌های اضافی ناشی از آن و پس از تأیید کارفرما، مجاز به کار در ساعت‌های یاد شده است.

۲۸-۲-۲ پیمانکار باید تعاملات و هماهنگی‌های لازم را با سایر پیمانکاران و یا گروه‌های اجرایی کارفرما مرتبط با کار مورد نظر به شرح ماده ۳۸، به عمل آورد.

۲۸-۲-۳ پیمانکار باید یک نسخه از تمام نقشه‌ها، اسناد و مدارک پیمان، دستور تغییر کارها، نقشه‌های کارگاهی و اسناد کنترل کیفی^{۳۶} اجرای کار که حاوی روند تغییرات و اصلاحات نیز باشد را در محل مناسب نگهداری کند، به نحوی که همواره در دسترس کارفرما برای مراجعه وی باشد.

۲۸-۲-۴ هرگاه ضمن اجرای کار، اشیای فرهنگی-تاریخی از جمله اشیای عتیقه، مسکوکات قدیمی و مانند آن، در محل کار پیدا شود، پیمانکار متعهد است که بی‌درنگ مراتب را به اطلاع کارفرما و طبق قوانین به اطلاع دستگاه‌های انتظامی برساند. کارفرما باید برای حفظ و نگهداری یا انتقال اشیای فرهنگی-تاریخی، اقدام فوری به عمل آورد.

پیمانکار باید تا زمان اقدام به حفاظت از سوی کارفرما یا مقام‌های ذی‌ربط، برای حفظ و نگهداری اشیای فرهنگی-تاریخی مزبور، مراقبت لازم را به عمل آورد.

۵-۲-۲۸ پیمانکار موظف به حفاظت از افراد مرتبط و شاغل در کارگاه، اموال، کارهای انجام شده و مصالح و تجهیزات، ماشین‌آلات، اعم از موجود در پای کار، انبار، محدوده کار و یا بیرون از آن و سایر اموال و مستحذات و تسهیلات موجود در کارگاه از قبیل جاده‌ها، ساختمان‌ها، فضای سبز و تأسیسات زیرزمینی است. به‌رحال ید پیمانکار نسبت به کارها، مصالح و تجهیزات، علی‌رغم تملک کارفرما، ضمانتی بوده و پیمانکار متعهد به حفاظت، حراست، نگهداشت موارد فوق و اصلاح کارهای معیوب مطابق مفاد پیمان می‌باشد.

۶-۲-۲۸ چنانچه کارفرما به دلیل ناسالم، غیرقابل استفاده و یا نایمن بودن هر یک از ابزارآلات، تجهیزات، وسایل و ماشین‌آلات و تجهیزات حفاظتی پیمانکار از به‌کارگیری آن خودداری نماید، پیمانکار باید به‌محض دریافت دستور کتبی و دلایل توجیهی کارفرما یا نماینده امور HSE کارفرما، با هزینه خود نسبت به تعویض و یا خروج آن‌ها از کارگاه اقدام و آن‌ها را با ابزارآلات، تجهیزات، وسایل و ماشین‌آلاتی که موردقبول کارفرما است، جایگزین نماید، در این صورت پیمانکار حق مطالبه هزینه‌ای بابت تعمیر، جایگزینی، توقف دستگاه‌ها و جابجایی این‌گونه ماشین‌آلات و تجهیزات را ندارد. چنانچه دلایل توجیهی کارفرما در این خصوص مورد قبول پیمانکار نباشد، پیمانکار می‌تواند موضوع را به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف ذیل بند ۷۵-۱ ارجاع نماید.

۷-۲-۲۸ در مدت اجرای کارهای پیمان، در موارد اضطراری که ایمنی کارکنان و کارهای انجام شده، مصالح و تجهیزات و سایر اموال، مستحذات و امکانات موجود در کارگاه به مخاطره افتاده است، پیمانکار موظف است بی‌درنگ و بدون نیاز به دریافت دستور از کارفرما و یا مشاور کارفرما، وارد عمل شده و اقدام‌های حفاظتی و ایمنی لازم را به عمل آورد.

۸-۲-۲۸ برچیدن کارگاه و تمیز کردن محوطه کارگاه

۱-۸-۲-۲۸ پیمانکار موظف است طبق برنامه زمانی پیمان، پس از پایان عملیات موضوع پیمان نسبت به جمع‌آوری ساختمان‌های موقت، مصالح بازیافتی، تأسیسات و تجهیزات مستقر در کارگاه، مواد زائد و نخاله و سایر تدارکات خود اقدام نماید. سپس طبق نظر کارفرما و با هماهنگی و نظارت نماینده امور HSE کارفرما نسبت به خارج نمودن آن‌ها از محوطه کارگاه اقدام نموده و محوطه کارگاه را به وضع قابل استفاده به نحوی که موردقبول کارفرما باشد به ایشان تحویل دهد. در غیر این صورت کارفرما می‌تواند برای خارج نمودن آن‌ها به هر نحو که مقتضی بداند عمل نموده و هزینه‌های آن‌را به علاوه ۱۵ (پانزده) درصد هزینه بالاسری به حساب بدهکاری پیمانکار منظور نماید. در این صورت پیمانکار حق هرگونه اعتراض نسبت به اقدام کارفرما و طرح ادعای ضرر و زیان به اموال و دارایی‌های خویش را از خود سلب و ساقط می‌نماید.

۲-۸-۲-۲۸ مسئولیت و هزینه‌های هرگونه انتقال، امحاء و یا دفن مواد و ضایعات بر عهده پیمانکار می‌باشد. چنانچه طبق نظر کارفرما برای خارج نمودن و یا امحاء مواد و ضایعات، نیاز به اخذ هرگونه دستورالعمل و یا مجوز از مراجع دیگر باشد، پیمانکار موظف است به هزینه خود نسبت به تهیه و کسب آن‌ها اقدام نماید.

۹-۲-۲۸ در صورتی که کارفرما بخواهد ضوابط ویژه‌ای را درخصوص مقررات کارگاهی در نظر بگیرد باید آن‌را در اسناد و مدارک پیمان لحاظ نماید.

ماده ۲۹ - تأمین مصالح و تجهیزات، حمل و انبارداری آن‌ها

۱-۲۹ پیمانکار باید مصالح و تجهیزات و لوازم یدکی، از جمله تجهیزات و کالاهای با زمان ساخت و تحویل طولانی^{۳۷} را طبق اسناد و مشخصات فنی پیمان و بر اساس برنامه زمانی، از فهرست منابع فروشندگان دستگاه مرکزی کارفرما به علاوه

سایر منابع مورد تأیید کارفرما، مطابق پیوست شماره ۱۵ پیمان تأمین کند.

۲۹-۲ پیمانکار باید تمام مصالح و تجهیزات را طبق مشخصات تعیین شده در پیوست شماره ۱۹ پیمان، بسته‌بندی و به محل کار ارسال کند.

۳-۲۹ کلیه اقدامات لازم جهت ارسال مصالح و تجهیزات به محل کارگاه از جمله بیمه، بارگیری، حمل، تخلیه، ترخیص و کلیه امور گمرکی در کشور مبدأ و جمهوری اسلامی ایران، به عهده و هزینه پیمانکار است، مگر آنکه در پیوست شماره ۱۹ به نحو دیگری تصریح شده باشد. کارفرما باید در موارد مقتضی، همکاری و هماهنگی لازم را برای معرفی پیمانکار، به عمل آورد. مسئولیت جبران هر نوع خسارت به اموال و اشخاص ثالث در اثر حمل مصالح و تجهیزات، به عهده و هزینه پیمانکار است.

۴-۲۹ هرگاه بر اساس پیوست شماره ۱۳ پیمان، تأمین بخشی از مصالح و تجهیزات پروژه به عهده کارفرما باشد، با ورود مصالح و تجهیزات در تعهد کارفرما به کارگاه، پیمانکار آن‌ها را در حضور نماینده کارفرما بازرسی چشمی^{۳۸} می‌کند و هرگونه اشکال و کمبود آن‌ها صورت‌مجلس می‌شود. در این صورت، کارفرما اشکال و کمبودها را رفع کرده و یا با پرداخت هزینه مربوط، رفع اشکال و یا کمبودها را از پیمانکار می‌خواهد. به‌هرحال، با ورود هر نوع کالا به کارگاه، حراست، حفاظت و انبارداری آن‌ها به عهده پیمانکار است. در صورتی که در مصالح و تجهیزات تأمین شده توسط کارفرما، معایب پنهانی وجود داشته باشد که در بازرسی‌های یاد شده (بازرسی‌های چشمی) مشاهده نشده است، پیمانکار با دستور کارفرما موظف به رفع این نوع معایب، به هزینه کارفرماست. مسئولیت تأخیرات کار ناشی از رفع این نوع معایب نیز بر عهده کارفرما می‌باشد.

۵-۲۹ پیمانکار باید مصالح و تجهیزات و لوازم یدکی پروژه را طبق اصول نگهداری مصالح و تجهیزات در شرایط مناسب، با رعایت دستورالعمل تولیدکنندگان، به نحوی نگهداری کند که آسیبی به آن‌ها وارد نشود. همچنین تا زمان راه‌اندازی، دوره مجاز انبارداری مصالح و تجهیزات و لوازم یدکی پروژه نباید به پایان رسیده باشد. برای این کار از جمله احداث انبارهای سرپوشیده، فضای باز، محوطه‌سازی‌های لازم، قفسه‌بندی، حصارکشی، ایجاد روشنایی لازم، تهیه سیستم‌های انبارداری نرم‌افزاری و سخت‌افزاری مناسب، سیستم گرمایش و سرمایش، دفاتر کارکنان کالای پروژه از تعهدات پیمانکار است. در صورت بروز هرگونه عیب در مصالح و تجهیزات که ناشی از نقض تعهدات فوق‌الذکر پیمانکار است، وی موظف به رفع عیب با مسئولیت و هزینه خود می‌باشد.

۶-۲۹ پیمانکار باید تمام مصالح و تجهیزات موضوع پیمان را به صورت نو و طبق مشخصات فنی تأمین کند. مسئولیت برگشت تجهیزات مستعمل و جایگزینی آن‌ها با تجهیزات نو که موردقبول کارفرما باشد و نیز هر نوع تأخیر در اتمام کارهای ناشی از آن، به عهده و هزینه پیمانکار است.

ماده ۳۰ - ماشین‌آلات و ابزارآلات و تأسیسات موقت

پیمانکار موظف به تأمین ماشین‌آلات و ابزارآلات و تأسیسات موقت از جمله موارد زیر می‌باشد، به‌جز مواردی که تأمین آن‌ها طبق پیوست شماره ۱۳ پیمان، در تعهد کارفرما است:

۱-۳۰ تمام ماشین‌آلات و ابزارآلات مورد نیاز اجرای کار، طبق برنامه زمانی پیوست شماره ۱۴ پیمان؛

تبصره: خروج ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار از کارگاه، پس از تأیید کارفرما درخصوص پایان نیاز به آن‌ها طبق برنامه زمان‌بندی پروژه مجاز است.

۲-۳۰ احداث یا تأمین تأسیسات موقت مربوط به آب، فاضلاب، برق، گاز، مخابرات، سوخت و شبکه‌های مورد نیاز آن‌ها و تأمین اقلام مربوطه و احداث تأسیسات و کارگاه‌های جانبی مورد نیاز، برای انجام، تکمیل و تحویل کار طبق مشخصات فنی.

ماده ۳۱ - تهیه روش‌های اجرایی و نقشه‌های کارگاهی

۱-۳۱ پیمانکار موظف است قبل از اجرای هر بخش از عملیات ساختمان و نصب، روش‌های اجرایی و برنامه کنترل کیفی لازم را برای نظارت و بازرسی عملیات، به مشاور کارفرما تسلیم کرده تا پس از تأیید مشاور کارفرما، به آن‌ها عمل کند.

۲-۳۱ پیمانکار موظف است نقشه‌های کارگاهی مورد نیاز کارهای ساختمان و نصب را طبق ماده ۷ شرایط عمومی، تهیه کرده و تحویل دهد و بر اساس آن‌ها عمل کند.

ماده ۳۲ - برنامه پیشرفت کار

۱-۳۲ پیمانکار موظف به رعایت دقیق برنامه زمانی پیشرفت کار درج شده در پیوست شماره ۱۴ پیمان و برنامه‌های ذکر شده در بند ۳-۲ شرایط عمومی است.

۲-۳۲ پیمانکار می‌تواند در طول اجرای کار، تغییرات پیشنهادی در برنامه زمانی را بدون آنکه باعث تأخیر در اتمام کل کار و یا قسمت‌های اصلی آن شود، برای تصویب به کارفرما ارائه کند.

۳-۳۲ در مواردی از تغییرات در برنامه پیشرفت کار، که منجر به تغییر در مدت پیمان و یا مدت انجام قسمت‌های اصلی پیمان شود، بر اساس ماده ۶۴ عمل می‌شود.

۴-۳۲ پیمانکار موظف است گزارش پیشرفت کارها را ماهانه و یا در دوره‌های زمانی مندرج در اسناد پیمان، به کارفرما تسلیم کند. این گزارش، شامل مواردی از قبیل درصد تکمیل شده فعالیت‌های مختلف، مواردی که نسبت به برنامه تأخیر دارد و برنامه پیشنهادی پیمانکار برای جبران تأخیرها می‌باشد. پیمانکار باید فهرست عوامل درگیر در کارهای ساختمان و نصب، از جمله پیمانکاران جزء، نیروی انسانی و ماشین‌آلات ساختمانی مربوط را به کارفرما تسلیم کند.

۵-۳۲ در موارد اختلاف پیمانکار و کارفرما در خصوص برنامه زمانی پیمان، پیمانکار موظف به ادامه عملیات طبق آخرین برنامه زمانی مصوب بوده و به هیچ‌عنوان حق تعویق یا متوقف نمودن کل کار و یا بخش‌هایی از کار را ندارد، مگر اینکه دو طرف به نحو دیگری توافق کنند. در شرایط بروز چنین اختلافی، کارفرما نیز باید به تعهدات خود طبق آخرین برنامه زمانی عمل کند.

ماده ۳۳ - فروشندگان و پیمانکاران جزء

۱-۳۳ مسئولیت تمام کارها و خدمات انجام شده به وسیله مهندسان طراح، فروشندگان و پیمانکاران جزء به عهده پیمانکار است. همچنین وی مسئولیت رفتار و اعمال کارکنان آن‌ها را نیز به عهده دارد.

۲-۳۳ تمام هماهنگی‌ها و ارتباط با کارفرما در زمینه کارهای موضوع پیمان، مهندسان طراح، فروشندگان و پیمانکاران جزء، تنها به وسیله پیمانکار انجام می‌شود.

۳-۳۳ انتخاب فروشندگان مصالح و تجهیزات، از بین فهرست فروشندگان دستگاه مرکزی کارفرما به علاوه سایر منابع مورد تأیید کارفرما، به شرح پیوست شماره ۱۵ پیمان انجام می‌شود.

۴-۳۳ انتخاب مهندسان طراح برای کارهای طراحی و مهندسی و پیمانکاران جزء برای عملیات ساختمان و نصب پس از معرفی به کارفرما و تأیید وی، صورت می‌گیرد.

۵-۳۳ به کارگیری فروشندگان مصالح و تجهیزات، مهندسان طراح و پیمانکاران جزء به شرح بندهای ۳-۳۳ و ۴-۳۳ دلیل وجود هیچ‌گونه ارتباط قراردادی بین کارفرما با آنان نیست و کارفرما هیچ‌گونه مسئولیتی در قبال انجام تعهدات پیمانکار نسبت به آنان ندارد. همچنین، تأیید مهندسان طراح، فروشندگان مصالح و تجهیزات و پیمانکاران جزء عملیات ساختمان و نصب، از سوی کارفرما، رافع مسئولیت‌های پیمانکار نیست.

۶-۳۳ انجام کارهای موضوع پیمان توسط مهندسان طراح، فروشندگان و پیمانکاران جزء، بر اساس قراردادهای فی‌مابین پیمانکار با هر یک از آنان صورت می‌گیرد که طی آن‌ها باید کارفرما به عنوان کارفرمای اصلی و ذی‌نفع درج شود و تمام موازین مرتبط با پیمان پیمانکار و کارفرما، از جمله درج شرط انتقال قرارداد به کارفرما رعایت گردد. در هر حال

پیمانکار نمی‌تواند به‌موجب قرارداد منعقد با طرف‌های قراردادی خود، تعهدی را برای کارفرمای اصلی ایجاد نماید.

۷-۳۳ پیمانکار متعهد است بخش‌هایی از کارهای موضوع پیمان از جمله طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، اجرای عملیات ساختمان و نصب و راه‌اندازی را در راستای رعایت قوانین و ضوابط مرتبط با حمایت از تولید داخل از جمله قانون "حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی"، مطابق بخش ۱۰-۲ پیوست شماره ۱۰ پیمان، با رعایت مفاد سایر بندهای این ماده، به شرکت‌ها، سازمان‌ها و اشخاص ایرانی واگذار کند.

۸-۳۳ حد مجاز واگذاری کارهای موضوع پیمان به پیمانکاران جزء و آن قسمت از کارهای پیمان که پیمانکار مجاز به واگذاری آن به پیمانکار جزء نمی‌باشد، به شرح پیوست شماره ۱۵ پیمان می‌باشد. در حال واگذاری کل کارهای پیمان به پیمانکاران جزء مجاز نمی‌باشد. در صورت عدم رعایت موارد بیان شده در خصوص واگذاری کارها به پیمانکاران جزء مطابق این بند، کارفرما می‌تواند مطابق ماده ۶۸، پیمان را فسخ نماید.

۹-۳۳ فرایند و نحوه معرفی پیمانکاران جزء به کارفرما در پیوست شماره ۱۵ پیمان مشخص شده است.

ماده ۳۴ - مالیات، حق بیمه تأمین اجتماعی، عوارض و سایر حقوق دولتی

۱-۳۴ پرداخت هر نوع مالیات، عوارض، حقوق ورودی و هزینه‌های گمرکی، حق بیمه تأمین اجتماعی و سایر حقوق دولتی، در ارتباط با کار موضوع پیمان در داخل کشور و یا در سایر کشورهایی که بخش‌هایی از کارهای موضوع پیمان از قبیل خدمات فنی و مهندسی و یا تأمین مصالح و تجهیزات در آنجا انجام می‌شود، به عهده و هزینه پیمانکار است، مگر در مواردی که طبق ماده ۴۸ انجام آن، بر عهده کارفرما گذاشته شده باشد. حقوق ورودی و هزینه‌های گمرکی برای واردات ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار بر عهده پیمانکار می‌باشد.

تبصره: در خصوص مالیات بر ارزش افزوده، مطابق قانون مربوطه اقدام خواهد شد.

۲-۳۴ هرگاه پس از تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت از طرف پیمانکار، میزان مالیات، عوارض، حقوق ورودی و هزینه‌های گمرکی، حق بیمه تأمین اجتماعی و سایر حقوق دولتی در داخل کشور افزایش یا کاهش یابد و یا حقوق دولتی جدیدی وضع شود که در ارتباط با کار موضوع پیمان، به پیمانکار تعلق بگیرد، هزینه‌های ناشی از این تغییرات با توجه به زمان وقوع آن و بر اساس قوانین و مقررات، حسب مورد، بررسی و به حساب بستانکاری یا بدهکاری وی منظور می‌شود.

ماده ۳۵ - دریافت بیمه‌نامه‌ها

پیمانکار موظف است تمام بیمه‌نامه‌های در تعهد خود را، طبق ماده ۱۵ و بخش ۶-۱ از پیوست شماره ۶ پیمان، از شرکت‌های بیمه مورد تأیید کارفرما اخذ نموده و قبل از شروع هر قسمت از کار، اصل بیمه‌نامه‌های مربوط و یا در صورت موافقت کارفرما، گواهی بیمه‌نامه‌ها را به کارفرما تسلیم کند.

ماده ۳۶ - محرمانه نگه‌داشتن اسناد و مدارک پیمان

پیمانکار موظف است تمام اسناد، مدارک، نقشه‌ها و سایر اطلاعات دریافت شده از کارفرما را محرمانه تلقی کند، مگر در مواردی که افشای سند مطابق دستور مراجع ذی‌صلاح باشد و یا با توجه به مفاد پیمان در راستای اجرای تعهدات پیمانکار، محرمانگی آن سند، مدرک یا نقشه امکان‌پذیر نباشد و در بخش ۱۸-۳ پیوست شماره ۱۸ پیمان ذکر شده باشد. اسناد، مدارک و نقشه‌هایی که توسط پیمانکار تهیه شده است و باید از طرف پیمانکار محرمانه تلقی شود نیز باید در بخش ۱۸-۳ پیوست شماره ۱۸ ذکر شود.

ماده ۳۷ - تأییدات پیمانکار

پیمانکار اقرار و تأیید نمود:

۱-۳۷ تمام اسناد و مدارک موجود در پیمان را به شرح ماده ۲ موافقت‌نامه به‌دقت مطالعه کرده، از مفاد آن‌ها آگاهی کامل و کافی دارد؛

۲-۳۷ از محل کار بازدید به عمل آورده و از شرایط جغرافیایی و عمومی منطقه از جمله وضعیت آب و هوا، راه‌های دسترسی، نیروی انسانی، مصالح و تجهیزات، ماشین‌آلات و ابزارآلات قابل تأمین از محل و سایر شرایطی که به نحوی بر قیمت، سرعت پیشرفت کار، کیفیت و سایر تعهدات پیمانکار مؤثرند، آگاهی کامل و کافی حاصل نموده است؛

۳-۳۷ از قوانین و مقررات مربوط از جمله قوانین و مقررات مالیات‌ها، عوارض، بیمه، کار، تأمین اجتماعی و سایر قوانین و مقرراتی که به نحوی بر قیمت، سرعت پیشرفت کار، کیفیت و سایر تعهدات پیمانکار مؤثرند، آگاهی کامل و کافی دارد و متعهد به رعایت همه آن‌ها است. همچنین پیمانکار از «الزامات بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست و رویه‌های مدیریت HSE پیمان» قوانین و مقررات مربوط به طرح طبقه‌بندی مشاغل، مقررات مشاغل سخت و زیان‌آور، مقررات حفاظت فنی و بهداشت کار، قوانین و مقررات زیست‌محیطی منطقه‌ای، ملی و محلی اطلاع کامل و کافی دارد. مسئولیت پرداخت خسارات و جرائم عدم اجرای الزامات، قوانین، مقررات و مصوبات فوق‌الذکر متوجه پیمانکار خواهد بود. پیمانکار نمی‌تواند اظهار به عدم آگاهی و اطلاع از قوانین و مقررات مربوطه نماید و کارفرما هیچ‌گونه مسئولیتی در این زمینه نخواهد داشت؛

۴-۳۷ از مشخصات و ماهیت کلی پروژه و کارهای در دست اجرا به وسیله کارفرما و سایر پیمانکاران وی که در انجام موضوع پیمان به نحوی مؤثرند، آگاه است؛

۵-۳۷ تمام نقشه‌ها و گزارش‌های گمانه‌زنی و یا اکتشافی و سایر آزمایش‌های مربوط به شناخت شرایط روی سطح زمین و زیر سطح زمین محل اجرای کار و یا محوطه‌های مجاور آن‌را، که از سوی کارفرما دریافت کرده است، به‌دقت مطالعه کرده و بر مبنای این اطلاعات از شرایط فیزیکی محل اجرای کار آگاهی دارد؛

۶-۳۷ تمام اسناد، مدارک، نقشه‌ها، گزارش‌ها و اطلاعات درج شده در اسناد پیمان را با مشاهدات محلی، اطلاعات جمع‌آوری شده و سایر بررسی‌ها و نتایج حاصل از آزمایش‌ها، اکتشاف‌ها و مطالعات تطبیق داده و موارد مغایرت، اشتباه و ناهمگونی اطلاعات را به اطلاع کارفرما می‌رساند و پاسخ کارفرما برای وی قابل قبول است و به طور کلی اسناد و مدارک پیمان برای درک تمام جنبه‌های پیمان در جهت اجرای کارهای موضوع پیمان، کامل و کافی است؛

۷-۳۷ در زمان انعقاد پیمان، پیمانکار مشمول قانون منع مداخلهٔ وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری، مصوب بیست و دوم دی‌ماه ۱۳۳۷ نیست و متعهد می‌گردد که مراعات قانونی لازم در خصوص عدم شمولیت قانون موصوف را در مدت پیمان بنماید، در غیر این صورت به ترتیب زیر عمل می‌گردد:

۱-۷-۳۷ چنانچه در طول مدت پیمان، خلاف اقرار پیمانکار مبنی بر شمولیت قانون فوق‌الذکر در زمان انعقاد پیمان، برای کارفرما محرز شود، پیمان حاضر با توجه به ماده ۲ (دو) قانون موصوف، باطل تلقی شده و کارفرما ضمن ضبط و وصول تضمین انجام تعهدات و سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار، بطلان پیمان را طی یک ابلاغیه به پیمانکار اعلام می‌نماید. در این صورت کلیه مفاد بندهای ۴-۶۸ الی ۶۸-۱۱ که در مورد اقدام طرفین پیمان در خصوص اجرای کارها است، مورد قبول پیمانکار و کارفرما بوده و کارفرما برای تحویل کارهای انجام شده و تسویه حساب با پیمانکار، مطابق بندهای مذکور عمل می‌نماید؛

۲-۷-۳۷ هرگاه پس از امضای پیمان تا تحویل موقت، تغییراتی در صاحبان سهام، میزان سهام، مدیران یا بازرسان شرکت پیمانکار به وجود آید که مشمول قانون مذکور گردد، کارفرما پیمان را مطابق ماده ۶۸، فسخ می‌نماید.

۳-۷-۳۷ هرگاه پس از امضای پیمان تا تحویل موقت، تغییراتی در دستگاه‌های دولتی یا کارفرما به وجود آید که مشمول قانون مذکور گردد، به محض وقوع منع قانونی، پیمانکار مکلف است که مراتب را به کارفرما اعلام کند. در صورتی که مانع قانونی ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز از تاریخ اعلام پیمانکار، رفع نگردد، کارفرما طبق ماده ۶۷، پیمان را خاتمه می‌دهد. چنانچه برای کارفرما محرز شود، علی‌رغم اطلاع پیمانکار از منع قانونی، تعمداً مراتب توسط وی به کارفرما اعلام نگردیده است، کارفرما پیمان را مطابق ماده ۶۸، فسخ می‌نماید؛

۸-۳۷ در مراحل مناقصه، ارجاع کار و انتخاب وی به عنوان پیمانکار، واسطه‌ای وجود نداشته و حق دلالی یا کمیسیون یا حق‌العمل، پاداش، تحفه، هدیه، رشوه و نظایر آن به صورت نقدی و غیرنقدی نپرداخته یا متعهد به آن نشده است. در صورتی که پیمانکار مرتکب یکی از تخلفات اشاره شده در آیین‌نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاه‌های اجرایی، بنا بر تشخیص مراجع ذی‌صلاح شود، کارفرما پیمان را مطابق ماده ۶۸، فسخ می‌نماید؛

۹-۳۷ تعهدات و مسئولیت‌های پیمانکار در برابر حسن اجرا و تکمیل به موقع کار موضوع پیمان، طبق مفاد پیمان، بدون قید و شرط است و در صورت انجام یا عدم انجام هر یک از تعهدات کارفرما در راستای پیمان حاضر از جمله موارد مندرج در ذیل، پیمانکار باید بدون هیچ‌گونه خدشه و خللی تعهداتش را به انجام رساند، مگر اینکه در مفاد پیمان به نحو دیگری بیان شده باشد:

۱-۹-۳۷ بازرسی و یا مشاهده کارها به وسیله کارفرما؛

۲-۹-۳۷ پرداخت صورت‌وضعیت‌های موقت یا قطعی؛

۳-۹-۳۷ صدور گواهی تحویل موقت؛

۴-۹-۳۷ بهره‌برداری از تمام و یا بخشی از کار، به وسیله کارفرما؛

۵-۹-۳۷ هر نوع تأیید کارها به وسیله کارفرما و یا عدم تأیید به موقع وی؛

۶-۹-۳۷ هر نوع بررسی و یا تأیید مدارک ارسالی پیمانکار، از سوی کارفرما؛

۷-۹-۳۷ هر نوع بازرسی، آزمایش و یا تأیید، به وسیله مؤسسات ثالث؛

۸-۹-۳۷ انجام برخی از تعهدات پیمانکار از جمله هر نوع رفع عیب در کارهای انجام شده، از سوی کارفرما؛

تبصره: موارد بهره‌برداری و نگهداری نادرست از کارها از سوی کارفرما و فرسایش متعارف دوران بهره‌برداری، از شمول این بند مستثنا است.

فصل ۶: هماهنگی با سایر پیمانکاران

ماده ۳۸ - هماهنگی با سایر پیمانکاران مرتبط با موضوع پیمان

۱-۳۸ پیمانکار موظف است امکان دسترسی و سایر تسهیلات مورد نیاز کار در قسمت‌های مختلف، مرتبط با سایر پیمانکاران طرف قرارداد با کارفرما را برای آن‌ها فراهم آورد. هماهنگی برای انجام اتصال‌های مختلف در مرزهای کاری^{۳۹} پیمانکار با سایر پیمانکاران و انجام اتصال‌ها، به عهده و هزینه پیمانکار است. جزئیات نحوه هماهنگی‌های متقابل پیمانکار با سایر پیمانکاران و وظایف پیمانکار درقبال آنان، در شرایط خصوصی مشخص می‌شود.

۲-۳۸ هرگونه هماهنگی‌های مورد نیاز خارج از موارد قید شده در بند ۱-۳۸، از سوی مشاور کارفرما صورت می‌گیرد، مگر آنکه در شرایط خصوصی، به نحو دیگری بیان شده باشد.

۳-۳۸ هرگاه در شرایط خصوصی، فعالیت سایر پیمانکاران طرف قرارداد با کارفرما، در ارتباط با پروژه یا گروه‌های اجرایی دیگر، در مرزهای کاری پیمانکار پیش‌بینی نشده باشد و کارفرما پس از عقد این پیمان تصمیم به انجام کارهای یاد شده داشته باشد، لازم است قبل از هرگونه اقدام، مراتب به همراه جزئیات نحوه هماهنگی‌های لازم را به پیمانکار اطلاع دهد. هزینه‌های احتمالی و افزایش مدت پیمان ناشی از این تصمیم کارفرما، مطابق ماده ۴۹ صورت می‌پذیرد. ۴-۳۸ پیمانکار موظف است در پایان کار هر یک از پیمانکاران دیگر مرتبط با پروژه که کار آنان به نحوی ممکن است در کیفیت و عملکرد کار او مؤثر واقع شود، کنترل‌ها و بازرسی‌های لازم را با هماهنگی مشاور کارفرما به عمل آورد و در صورت لزوم، اصلاحات مورد نظر خود را از طریق مشاور کارفرما، به آنان اطلاع دهد.

فصل ۷: تعهدات و مسئولیت‌های کارفرما

ماده ۳۹ - تعیین نماینده

۱-۳۹ کارفرما باید قبل از تاریخ شروع کار، فردی را به عنوان نماینده کارفرما به پیمانکار معرفی کند. حدود اختیارات و وظایف نماینده کارفرما در بخش ۱۳-۴ پیوست شماره ۱۳ پیمان مشخص شده است. کارفرما در طول مدت پیمان می‌تواند نماینده خود را تعویض و شخص دیگری را به جای وی تعیین نموده و به پیمانکار معرفی کند.

۲-۳۹ نماینده کارفرما، همواره در طول مدت پیمان به نمایندگی از طرف کارفرما اقدام می‌کند و تمام اطلاعیه‌ها، ابلاغیه‌ها، دستورکارها و تصویب‌ها، در حدود اختیارات و وظایف محوله، به وسیله وی صادر می‌شود و همچنین اطلاعیه‌ها و درخواست‌های پیمانکار، به عنوان کارفرما و خطاب به وی صادر می‌گردد.

۳-۳۹ نماینده کارفرما در طول مدت پیمان می‌تواند بخشی از وظایف و اختیارات خود را به شخص یا اشخاص دیگری واگذار کند و در این صورت، باید طی اطلاعیه‌ای شخص یا اشخاص یاد شده را همراه با حدود اختیارات و وظایف مربوط، به پیمانکار معرفی کند. دستور، ابلاغیه و اقدام‌ها از طرف اشخاص معرفی شده توسط نماینده کارفرما، زمانی به منزله دستور، ابلاغیه و اقدام‌های کارفرما تلقی می‌شود که در محدوده اختیارات و وظایف آن‌ها که در اطلاعیه صادره از سوی نماینده کارفرما بیان شده است، باشد. اشخاص معرفی شده فوق ممکن است در طول مدت پیمان تعویض شوند که در این صورت، باید مراتب کتباً به پیمانکار اعلام شود.

ماده ۴۰ - تحویل زمین و دادن اطلاعات مرتبط با آن

۱-۴۰ کارفرما باید طبق پیوست شماره ۱۳ پیمان، امکان قانونی و عملی برای در اختیار گرفتن محل‌های مورد نیاز اجرای کار و راه‌های دسترسی پیمانکار به آن‌ها و همچنین، تمام حریم‌ها و اراضی اضافی مورد نیاز برای احداث تأسیسات موقت جنبی و پشتیبانی به وسیله پیمانکار را در موعد مقرر مطابق برنامه زمانی فراهم کند.

۲-۴۰ تمام هزینه‌های تحصیل اراضی و یا مستحدثات واقع در اراضی مورد نظر، به عهده کارفرماست.

۳-۴۰ کلیه اطلاعات مربوط به اراضی مورد نیاز اجرای کار از جمله موارد زیر باید در اسناد فنی پایه، در بخش ۱۸-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان، آورده شده باشد.

۱-۳-۴۰ نقشه برداری کلی محل اجرای کار، حاوی نقاط مرجع و نشانه و تأسیسات مهم واقع در آن؛

۲-۳-۴۰ اطلاعات زیرسطح زمین (در مواردی که طبق پیوست شماره ۱۳ پیمان، به عهده کارفرما باشد)؛

۳-۳-۴۰ سایر اطلاعات و ضوابط حاکم بر محل اجرای کار، از قبیل ضوابط ایمنی، بهداشتی، زیست‌محیطی و کاربری زمین؛

۴-۴۰ چنانچه علی‌رغم اعلام قبلی و کتبی کارفرما، پیمانکار بیش از ۲۸ (بیست‌وهشت) روز از تاریخ تعیین شده در برنامه زمانی مقرر، برای تحویل گرفتن زمین تأخیر نماید، کارفرما می‌تواند طبق ماده ۶۸، پیمان را فسخ نماید. در صورت عدم فسخ پیمان بعد از مهلت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز، چنانچه پیمانکار پس از این مهلت مبادرت به تحویل گرفتن زمین نماید، به تناسب روزهای تأخیر در تحویل زمین و به میزان درج شده در شرایط خصوصی مرتبط با ماده ۶۶، پیمانکار موظف به پرداخت خسارت به کارفرما می‌باشد.

تبصره: چنانچه پیمانکار تحویل گرفتن زمین را به دلایلی که ناشی از عدم اجرای کامل تعهدات کارفرما در این خصوص است، امکان‌پذیر نداند، موظف است ظرف ۷ (هفت) روز از دریافت اعلام کتبی کارفرما، دلایل خود را به صورت کتبی به وی اعلام نماید. در صورتی که بین طرفین پیمان، ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز پس از تاریخ تعیین شده برای تحویل زمین در برنامه زمانی مقرر، توافق حاصل نشود موضوع اختلاف مطابق بند ۱-۷۵، به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۱-۷۵ ارجاع داده می‌شود.

۵-۴۰ در صورتی که کارفرما در تحویل تمام یا قسمتی از زمین به پیمانکار، مطابق برنامه زمانی مقرر تأخیر داشته باشد، پیمانکار می‌تواند مطابق بند ۶۵-۲، جبران هزینه‌های ناشی از تأخیر مذکور را درخواست نماید. همچنین مطابق ماده

۶۴، تمدید مدت پیمان با لحاظ تأثیر تأخیر تحویل زمین در اتمام کارهای پیمان صورت می‌پذیرد. چنانچه تأخیر در تحویل زمین بیش از مهلت‌های تعیین شده در بند ۶۹-۱ گردد، پیمانکار می‌تواند مطابق ماده ۶۹، پیمان را خاتمه دهد.

ماده ۴۱ - دقت اطلاعات و مدارک

۱-۴۱ قبل از صحنه‌گذاری اطلاعات و اسناد و مدارک فنی پیمان توسط پیمانکار، مسئولیت صحت و دقت اطلاعات و اسناد و مدارک فنی به عهده کارفرما می‌باشد.

۲-۴۱ پس از صحنه‌گذاری اسناد و مدارک فنی پیمان توسط پیمانکار، صرفاً مسئولیت اسناد و مدارکی که مطابق بند ۷-۱ شرایط عمومی از سوی پیمانکار نیاز به صحنه‌گذاری نباشد، به عهده کارفرماست و هرگونه خسارت، هزینه اضافی وارده به پیمانکار و ایجاد تأخیر در اجرای پروژه ناشی از عدم صحت یا دقت اطلاعات داده شده به پیمانکار، متوجه کارفرما می‌باشد.

ماده ۴۲ - پرداخت صورت‌وضعیت‌ها و پیش‌پرداخت

۱-۴۲ کارفرما باید صورت‌وضعیت‌های پیمانکار و پیش‌پرداخت را مطابق مواد ۵۳ و ۵۷ و پیوست شماره ۵ پیمان، در موقع مقرر به وی پرداخت نماید. در صورت تأخیر در پرداخت صورت‌وضعیت‌ها و پیش‌پرداخت، خسارت تأخیر در پرداخت مطابق پیمان به پیمانکار تعلق می‌گیرد.

۲-۴۲ در صورت تأخیر بیش از حد مقرر مندرج در ماده ۶۹ برای پرداخت صورت‌وضعیت‌ها یا پیش‌پرداخت، پیمانکار می‌تواند مطابق ماده مذکور، پیمان را خاتمه دهد.

ماده ۴۳ - بررسی به موقع مدارک تسلیمی پیمانکار

کارفرما باید مدارک تسلیمی پیمانکار را که مطابق مفاد پیمان، از طرف پیمانکار تحویل وی می‌شود، در موعد تعیین شده در برنامه زمانی یا دیگر اسناد پیمان رسیدگی کرده و حسب مورد، نظر خود را کتباً اعلام کند.

ماده ۴۴ - بیمه‌نامه‌های در تعهد کارفرما

کارفرما باید بیمه‌نامه‌های در تعهد خود، موضوع ماده ۱۷ و بخش ۶-۲ پیوست شماره ۶ پیمان را در موعد مقرر در پیوست شماره ۶ پیمان، تهیه کند.

ماده ۴۵ - صدور مجوزها

۱-۴۵ کارفرما باید مطابق برنامه زمانی و مفاد پیمان، مجوزها و تأییدیه‌های مورد نیاز برای ایفای تعهدات پیمانکار را صادر نماید.

۲-۴۵ کارفرما در موارد مقتضی برای اخذ مجوزهای قانونی از سازمان‌های ذی‌ربط از جمله مجوزهای لازم برای ترخیص مصالح و تجهیزات وارداتی، اخذ روادید ورود، مجوز کار، پروانه اقامت و مجوز خروج برای کارکنان خارجی پیمانکار، اخذ گذرنامه و روادید برای کارکنان ایرانی پیمانکار، با پیمانکار همکاری نموده و هماهنگی‌های لازم را به عمل می‌آورد.

ماده ۴۶ - تسهیلات دوران ساختمان و نصب

کارفرما باید بر اساس پیوست شماره ۱۴ پیمان، ماشین‌آلات و ابزارآلات، آب، برق، بخار، گاز، تلفن و هر نوع تسهیلات دیگر در تعهد خود را، در موعد مقرر در برنامه زمانی موضوع بخش ۱۳-۳ پیوست شماره ۱۳، تأمین کند.

ماده ۴۷ - انجام به موقع کارهای طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و ساختمان و نصب در تعهد کارفرما

۱-۴۷ کارفرما باید نسبت به انجام کارهای در تعهد خود، از قبیل تأمین بخش‌هایی از دانش فنی پایه، خرید لیسانس، طراحی،

مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، مواد اولیه، عملیات ساختمان و نصب و نیز تأسیسات جانبی در خصوص آب، برق، بخار و سوخت^{۴۰} و سایر مواد شیمیایی و کاتالیست مورد نیاز عملیات راه‌اندازی و آزمایش‌های عملکردی که طبق پیوست شماره ۱۳ پیمان، به عهده وی گذاشته شده است، بر اساس برنامه زمانی موضوع بخش ۱۳-۳ پیوست شماره ۱۳، اقدام کند.

۲-۴۷ هرگاه مطابق این ماده، امکان تأمین بخشی از کارهای مورد تعهد کارفرما در موعد مقرر، برای او میسر نباشد، مراتب به پیمانکار ابلاغ می‌شود تا او نسبت به تجدید نظر در برنامه زمانی و ارائه گزارش آثار ناشی از این تجدید نظر اقدام کند، به نحوی که تا حد ممکن، از تأخیر در اتمام کار جلوگیری شود. در صورت تأخیر در اتمام کارهای پیمان ناشی از عدم به موقع انجام کارهای در تعهد کارفرما، در خصوص تمدید پیمان مطابق ماده ۶۴ اقدام خواهد شد. پیمانکار می‌تواند جبران هزینه‌های اضافی ناشی از عدم به موقع انجام تعهدات کارفرما را، مطابق بند ۲-۶۵، درخواست نماید.

ماده ۴۸ - پرداخت حقوق، هزینه‌های گمرکی و سایر عوارض دولتی

پرداخت حقوق، هزینه‌های گمرکی و سایر عوارض دولتی تنها برای واردات مصالح و تجهیزاتی که در شرایط خصوصی مشخص شده است، بر عهده و هزینه کارفرماست.

فصل ۸: تغییر در کارها

ماده ۴۹ - تغییر در کارها

۱-۴۹ کارفرما در چارچوب کلی موضوع پیمان، در طول مدت پیمان تا پیش از تحویل موقت، می‌تواند افزایش و یا کاهش مقادیر، حذف برخی از کارها، تغییر در مشخصات کارها و یا انجام کار جدید را از پیمانکار بخواهد و پیمانکار موظف است با رعایت سایر بندهای این ماده و مفاد پیمان، اقدام نماید.

۲-۴۹ پیمانکار می‌تواند برای بهبود کیفیت و بازدهی کارها، رعایت دقیق‌تر الزامات HSE پیمان و یا در راستای مهندسی ارزش، تغییراتی را در کارها به کارفرما پیشنهاد کند. کارفرما محق است این‌گونه تغییرات را قبول یا رد نماید. عدم پذیرش تغییرات پیشنهادی پیمانکار از سوی کارفرما، رافع مسئولیت پیمانکار در اتمام و تحویل کارها طبق مشخصات فنی پیمان نیست. چنانچه پیشنهادهای مذکور در راستای مهندسی ارزش^{۴۱} باشد، این پیشنهادهای باید با هدف کاهش هزینه‌های کارفرما در مدت پیمان و یا دوره بهره‌برداری و با لحاظ حفظ یا ارتقاء کیفیت و کارایی کارها، مطابق دستورالعمل‌های مهندسی ارزش مندرج در بخش ۱۸-۱-۸ پیوست شماره ۱۸ پیمان ارائه شوند. در این حالت پاداش پیمانکار در خصوص مهندسی ارزش نیز مطابق پیوست مذکور محاسبه و پرداخت می‌شود.

۳-۴۹ حد مجاز تغییر در کارها

۱-۳-۴۹ مجموع مبالغ کارهای افزایش‌یافته اعم از افزایش مقادیر، تغییر در مشخصات و یا انجام کار جدید، نباید بیش از ۲۵ (بیست و پنج) درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه شود.

۲-۳-۴۹ مجموع مبالغ کارهای کاهش‌یافته اعم از کاهش مقادیر، تغییر در مشخصات و یا حذف کارها، نباید بیش از ۲۵ (بیست و پنج) درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه شود. اگر مجموع مبالغ کاهش‌یافته بیش از حد مذکور شود، پیمانکار می‌تواند ضمن اتمام کارهای در دست اقدام، پیمان را طبق ماده ۶۹ خاتمه دهد، یا ضمن موافقت کتبی خود با کاهش یاد شده، انجام کارهای پیمان را ادامه دهد. در هر حال حذف کامل یکی از بخش‌های طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و یا ساختمان و نصب، مجاز نمی‌باشد. همچنین در صورتی که عدم ابلاغ کارهای مربوط به مبالغ مشروط (موضوع ماده ۵۴) منجر به کاهش کاری بیش از ۲۵ (بیست و پنج) درصد مبلغ پیمان شود، حقی برای پیمانکار در خصوص خاتمه پیمان مطابق ماده ۶۹، ایجاد نمی‌گردد.

تبصره: رعایت سقف ۲۵ (بیست و پنج) درصد (ذکر شده در زیربندهای ۱-۳-۴۹ و ۲-۳-۴۹)، به صورت جداگانه در هر یک از بخش‌های طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و یا ساختمان و نصب، تنها در صورتی که در شرایط خصوصی بیان شده باشد، الزامی است.

۴-۴۹ تنظیم "سند دستور تغییر کار"

۱-۴-۴۹ پیمانکار موظف است با دریافت درخواست و یا تأیید کارفرما در انطباق با بندهای ۱-۴۹ الی ۲-۴۹، ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز، محاسبات مربوط به تأثیر تغییرات در هزینه و مدت پیمان و نیز تأثیر تغییرات بر کیفیت کارهای پیمان و یا دیگر موارد متأثر از تغییر کارها را به کارفرما گزارش نماید. در صورتی که تأمین مصالح و تجهیزات مطابق تغییر کار مورد درخواست کارفرما امکان‌پذیر نباشد یا انجام تغییر کار منجر به کاهش اساسی کیفیت کار طبق اسناد و مدارک فنی پیمان شود و یا این تغییر کار با الزامات HSE پیمان در تناقض باشد، پیمانکار می‌تواند با ذکر دلایل، عدم امکان انجام این تغییرات را در گزارش مذکور بیان نماید.

تبصره: در صورتی که پیمانکار انجام تمام یا قسمتی از تغییر کار مورد درخواست کارفرما را مطابق زیربند

۱-۴-۴۹ امکان‌پذیر تشخیص ندهد و ظرف مدت ۲۱ (بیست و یک) روز از ارسال گزارش پیمانکار (موضوع

زیربند ۱-۴-۴۹)، بین طرفین پیمان توافق حاصل نشود، اجرای تغییرات انجام نمی‌گیرد و موضوع

بلافاصله توسط کارفرما به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف مطابق بند ۷۵-۱ ارجاع داده می‌شود. چنانچه پس از حل اختلاف مطابق ماده ۷۵، نظر پیمانکار مورد تأیید قرار نگیرد، به تناسب روزهای تأخیر در اجرای تغییرات مورد درخواست کارفرما و به میزان درج شده در شرایط خصوصی مرتبط با ماده ۶۶، پیمانکار موظف به پرداخت خسارت به کارفرما می‌باشد.

۲-۴-۴۹ هزینه تغییر کارها باید بر اساس بند ۴۹-۸ محاسبه شود.

۳-۴-۴۹ چنانچه طرفین پیمان در خصوص تغییرات هزینه (بر اساس زیر بند ۴۹-۴-۲) و مدت پیمان ناشی از تغییر کارها توافق نمایند، باید ظرف مدت ۲۱ (بیست و یک) روز از تاریخ ارسال گزارش پیمانکار موضوع زیربند ۴۹-۴-۱، سندی حاوی جزئیات کامل تغییر مقادیر، تغییر کارها، هر نوع تغییر در قیمت و مدت پیمان و سایر اصلاحات مورد نیاز برابر مفاد پیمان تنظیم شود و به امضای صاحبان امضای مجاز طرفین پیمان برسد. این سند به عنوان "سند دستور تغییر کار"، یکی از ضمایم پیمان محسوب می‌شود و برای طرفین پیمان لازم‌الاجرا است.

۴-۴-۴۹ در صورت عدم توافق طرفین پیمان در خصوص تغییرات هزینه و مدت پیمان ناشی از تغییر کارها ظرف مدت ۲۱ (بیست و یک) روز از ارسال گزارش پیمانکار (موضوع زیربند ۴۹-۴-۱)، کارفرما باید انجام و یا عدم انجام تغییرات توسط پیمانکار را به وی ابلاغ کند. در صورت دستور کارفرما مبنی بر اجرای تغییرات، به‌رغم عدم حصول توافق در مورد هزینه و مدت، پیمانکار موظف به انجام تغییرات است و متعاقباً مذاکرات خود را با کارفرما برای حصول به توافق ادامه می‌دهد. در صورتی که ظرف مدت ۴۲ (چهل و دو) روز از ارسال گزارش پیمانکار (موضوع زیربند ۴۹-۴-۱)، کماکان دو طرف پیمان به توافق نهایی نرسند، موارد اختلاف به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱ ارجاع داده می‌شود. تا قبل از حل اختلاف مطابق ماده ۷۵، پرداخت به پیمانکار، طبق مبلغ تغییر یافته پیمان، بر اساس محاسبات کارفرما انجام می‌شود.

۵-۴۹ برای مواردی که مطابق پیوست شماره ۲ پیمان، بخشی از کارها بر اساس فهرست مقادیر و بهای واحد برآورد شده باشند، اختلاف مقادیر کارهای انجام شده طبق پیمان، در مقایسه با مقادیر برآوردی اولیه ضمیمه پیمان، به تنظیم "سند دستور تغییر کار" موضوع بند ۴۹-۴ برای انجام تغییرات نیاز ندارد و تغییرات مبلغ پیمان به تناسب حجمها و مقادیر کارهای انجام شده طبق پیمان و بر اساس قیمت‌های فهرست مقادیر و بهای واحد با رعایت سقف معین شده در بند ۴۹-۳، تعیین می‌گردد. چنانچه اختلاف مقادیر کارهای انجام شده در مقایسه با مقادیر برآوردی اولیه ضمیمه پیمان، ناشی از انجام کارهای جدید باشد، تنظیم "سند دستور تغییر کار" برای انجام تغییرات الزامی است.

۶-۴۹ تغییرات و دوباره کاری ناشی از قصور پیمانکار در انجام کارهای پیمان، تغییر کار تلقی نمی‌شود و پیمانکار موظف به انجام این‌گونه تغییرات پس از تأیید مشاور کارفرما یا کارفرما، به هزینه خود و در مدت پیمان است.

۷-۴۹ در صورتی که پیمانکار بنا بر دستور کارفرما بخشی از کارهای موضوع پیمان را علی‌رغم نظر فنی خود انجام داده ولی نظر کارفرما از سوی کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف ذیل بند ۷۵-۱ رد شده باشد (موضوع زیربند ۷-۳-۲ شرایط عمومی)، باید با رعایت بندهای ۴۹-۳ و ۴۹-۴ "سند دستور تغییر کار" تنظیم و کلیه هزینه‌های تغییرات، دوباره کاری و اصلاح، محاسبه و به پیمانکار پرداخت شود.

۸-۴۹ نحوه محاسبه مبلغ تغییر کارها

مبلغ تغییر کارها با لحاظ ضوابط کلی زیر و بر اساس روش‌های تفصیلی مندرج در پیوست شماره ۳ پیمان محاسبه می‌شود.

۱-۸-۴۹ محاسبه مبلغ تغییر کارهای طراحی و مهندسی

۱-۱-۸-۴۹ در مواردی که کاهش و یا افزایش در خصوص کارهای طراحی و مهندسی‌ای باشد که قیمت آن‌ها در پیوست شماره ۱ پیمان و یا ساختار شکست قیمت (موضوع زیربند ۳-۲-۴ شرایط عمومی) موجود باشد، حسب مورد بر مبنای قیمت‌های مندرج در پیوست شماره ۱ و یا ساختار شکست قیمت و مطابق روش ذکر شده در پیوست شماره ۳ پیمان عمل می‌شود.

۲-۱-۸-۴۹ در مواردی که کاهش و یا افزایش در خصوص کارهای طراحی و مهندسی‌ای باشد که قیمت آن‌ها در پیوست شماره ۱ پیمان و یا ساختار شکست قیمت موجود نبوده و مبلغ تغییر کار بر اساس نرخ‌های موجود در پیوست شماره ۲ قابل محاسبه باشد، بر مبنای پیوست شماره ۲ پیمان و مطابق روش ذکر شده در پیوست شماره ۳، عمل می‌شود. ۳-۱-۸-۴۹ در صورتی که محاسبه قیمت کارهای افزایش و یا کاهش یافته در خصوص کارهای طراحی و مهندسی، مطابق روش ذکر شده در جزء ۱-۱-۸-۴۹ و ۲-۱-۸-۴۹ امکان‌پذیر نباشد، روش ذکر شده در پیوست شماره ۳ پیمان، ملاک عمل می‌باشد.

۲-۸-۴۹ محاسبه مبلغ تغییر کارهای تأمین مصالح و تجهیزات

۱-۲-۸-۴۹ در مواردی که کاهش کار در خصوص مصالح و تجهیزاتی باشد که قیمت آن‌ها در پیوست‌های شماره ۱ یا ۲ پیمان موجود باشد، مبلغ مصالح و تجهیزات کاهش یافته، همان قیمت‌های مندرج در پیوست‌های مذکور است. ۲-۲-۸-۴۹ در مواردی که افزایش کار در خصوص مصالح و تجهیزاتی باشد که قیمت آن‌ها در پیوست‌های شماره ۱ یا ۲ پیمان موجود بوده و موعد سفارش‌گذاری آن‌ها مطابق برنامه تفصیلی (برنامه تفصیلی بیان شده در زیربند ۳-۲-۱ شرایط عمومی) فرا نرسیده باشد، در صورت ارائه درخواست افزایش کار قبل از سفارش‌گذاری مصالح و تجهیزات مذکور، مبلغ مصالح و تجهیزات افزایش یافته، همان قیمت‌های مندرج در پیوست‌های مذکور می‌باشد.

۳-۲-۸-۴۹ در مواردی که مبلغ تغییر کارها بر اساس جزء ۱-۲-۸-۴۹ و ۲-۲-۸-۴۹ قابل محاسبه نباشد، مبنای محاسبه مبلغ مصالح و تجهیزات افزایش یافته و یا کاهش یافته، بر اساس حداقل سه فقره استعلام قیمت از فهرست منابع مندرج در پیوست شماره ۱۵ پیمان و مطابق روش ذکر شده در پیوست شماره ۳ می‌باشد.

تبصره: در صورتی که تغییر کارهای تأمین مصالح و تجهیزات به دلیل تغییر در مشخصات باشد، در این نوع از تغییر کار، مبلغ مصالح و تجهیزات کاهش یافته و افزایش یافته الزاماً می‌بایستی به روش یکسان محاسبه شوند. در این حالت چنانچه مبلغ مصالح و تجهیزات افزایش یافته در پیوست شماره ۱ یا ۲ پیمان موجود نباشد، مبلغ مصالح و تجهیزات کاهش یافته و نیز مبلغ مصالح و تجهیزات افزایش یافته، مطابق جزء ۳-۲-۸-۴۹ محاسبه می‌شوند.

۳-۸-۴۹ محاسبه مبلغ تغییر کارهای ساختمان و نصب

۱-۳-۸-۴۹ در مواردی که قیمت کارهای اضافی و یا نقصانی در پیوست شماره ۲ پیمان موجود باشد، قیمت‌های مندرج در این پیوست و روش ذکر شده در پیوست شماره ۳ پیمان ملاک عمل می‌باشد.

۲-۳-۸-۴۹ در مواردی که قیمت کارهای اضافی و یا نقصانی در پیوست شماره ۲ پیمان موجود نباشد، قیمت‌های مندرج در فهرست‌های بهای پایه سازمان برنامه و بودجه کشور و فهرست‌های بهای اختصاصی دستگاه مرکزی کارفرما ملاک عمل بوده و مطابق روش ذکر شده در پیوست شماره ۳ پیمان عمل می‌شود.

۳-۳-۸-۴۹ چنانچه مطابق جزء‌های ۱-۳-۸-۴۹ و ۲-۳-۸-۴۹، محاسبه قیمت کارهای اضافی و یا نقصانی امکان‌پذیر نباشد، روش ذکر شده در پیوست شماره ۳ پیمان، ملاک عمل می‌باشد.

فصل ۹: مشاور کارفرما، بازرسی و کنترل کیفی کار

ماده ۵۰ - مشاور کارفرما

۱-۵۰ مشاور کارفرما موضوع ماده ۷ موافقت‌نامه، به‌منظور استفاده از خدمات فنی و مهندسی از سوی کارفرما به کار گمارده می‌شود. حدود وظایف و اختیارات مشاور کارفرما، در پیوست شماره ۸ پیمان درج شده است. همچنین کارفرما ممکن است خدمات بازرسی فنی بخش‌هایی از کارهای موضوع پیمان را به اشخاص یا مؤسسات فنی ذی‌صلاح واگذار کند که زیر نظر مشاور کارفرما انجام وظیفه نمایند.

در صورتی که برخی از وظایف و یا اختیارات کارفرما مبنی بر تأیید، تصویب و یا اخذ تصمیم در موارد مختلف در شرایط عمومی، به مشاور کارفرما تفویض شده باشد، در آن صورت، پیمانکار موظف به ارجاع این موارد به مشاور کارفرماست. ۲-۵۰ مشاور کارفرما برای انجام وظایف خود در بخش‌های مختلف کارهای طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، عملیات ساختمان و نصب، نمایندگان را همراه با حدود وظایف و اختیارات آنها تعیین می‌کند.

۱-۲-۵۰ مشاور کارفرما یا نمایندگان وی، مجاز به کاستن و یا سلب مسئولیت پیمانکار از انجام تعهدات او یا ایجاد حق و یا صدور دستوراتی که منجر به افزایش یا کاهش مدت اجرای پیمان و یا مبلغ پیمان شود نیستند. همچنین نمی‌توانند حقوقی از کارفرما را ساقط نموده یا بکاهند.

۲-۲-۵۰ مشاور کارفرما باید نمایندگان خود را به کارفرما معرفی نماید تا در صورت تأیید کارفرما، معرفی این نمایندگان توسط مشاور کارفرما به پیمانکار ابلاغ شود. تا زمانی که پیمانکار این‌گونه ابلاغ‌ها را دریافت نکرده است، دستورهای صادر شده از سوی نمایندگان مشاور کارفرما برای او معتبر نیست.

۳-۲-۵۰ دستورالعمل‌ها، تصمیم‌ها و گواهی‌های صادر شده از سوی نماینده مشاور کارفرما به مثابه دستورهای داده شده به وسیله مشاور کارفرماست. اگر پیمانکار نسبت به تصمیم‌ها و دستورهای نماینده مشاور کارفرما اعتراض داشته باشد، می‌تواند موارد را به مشاور کارفرما ارجاع کند تا وی تصمیم نهایی را اتخاذ کرده و به پیمانکار ابلاغ نماید.

۴-۲-۵۰ در صورتی که نماینده مشاور کارفرما به کیفیت برخی از کارهای ناقص اعتراض نکرده باشد، مشاور کارفرما می‌تواند کار یا کارهای انجام شده را بازرسی کند و به پیمانکار دستور رفع نقص آنرا بدهد.

۳-۵۰ کارفرما می‌تواند در طول مدت پیمان، مشاور کارفرما را تعویض کند. در این صورت کارفرما باید مشاور جدید کارفرما را همراه شرح وظایف وی، به پیمانکار معرفی کند.

ماده ۵۱ - بازرسی و کنترل کیفی کار

۱-۵۱ پیمانکار موظف به تحویل برنامه‌های کنترل کیفی کارهای در تعهد خود مطابق پیمان، پیش از شروع هر بخش از کار، به مشاور کارفرماست.

این برنامه‌ها، حاوی سازمان کنترل کیفی پیمانکار، مراحل و روش‌های انجام آزمایش‌ها، بازرسی‌ها و سایر کنترل‌های لازم است که پس از تأیید مشاور کارفرما ملاک عمل پیمانکار و مشاور کارفرما برای کنترل کیفی عملیات قرار می‌گیرد. ۲-۵۱ پیمانکار موظف به انجام آزمایش‌ها و بازرسی‌های لازم کارها در محل تولید و ساخت مصالح و تجهیزات و یا در محل اجرای کارهای ساختمان و نصب، طبق مفاد پیمان می‌باشد از جمله برنامه آزمایش و بازرسی که در بخش ۱۰-۱ پیوست شماره ۱۰ پیمان ذکر شده است.

هرگاه انجام آزمایش‌های اضافی نسبت به موارد پیش‌بینی شده در پیمان، اعم از آزمایش مجدد و آزمایش‌های نوع جدید، از پیمانکار درخواست شود، پیمانکار موظف به انجام آنهاست. هزینه آزمایش‌های اضافی باید توسط کارفرما به پیمانکار پرداخت شود، مگر اینکه آزمایش‌های اضافی نشان دهد که مصالح و تجهیزات یا کارهای مورد آزمایش معیوب یا ناقص می‌باشند.

۳-۵۱ نماینده مشاور کارفرما مطابق برنامه آزمایش و بازرسی در مراحل آزمایش‌ها و بازرسی‌های فنی کارها حضور می‌یابد. پیمانکار موظف به تأمین امکانات و تسهیلات و انجام هماهنگی‌های لازم، در محل تولید و ساخت مصالح و تجهیزات و یا در محل اجرای عملیات ساختمان و نصب، برای نماینده مشاور کارفرماست. کلیه هزینه‌های مربوطه بر عهده پیمانکار است مگر اینکه در شرایط خصوصی به‌گونه دیگری توافق شده باشد.

۴-۵۱ پیمانکار موظف است در فاصله زمانی منطقی تا انجام آزمایش‌های مربوط به هر بخش از کارها، برنامه زمانی آن‌ها را به‌منظور هماهنگی‌های لازم، برای حضور نماینده مشاور کارفرما تسلیم کند. در صورت اعلام موافقت مشاور کارفرما مبنی بر انجام آزمایش‌ها و بازرسی‌ها بدون حضور نماینده وی و یا عدم حضور نماینده مشاور کارفرما بدون اطلاع قبلی، پیمانکار آزمایش‌ها را انجام داده و گزارش‌های مربوط را به مشاور کارفرما تسلیم می‌کند.

۵-۵۱ هرگاه بر طبق آزمایش‌ها و بازرسی‌ها و یا با اعلام مشاور کارفرما، قسمتی از کار ناقص یا معیوب باشد، پیمانکار موظف به رفع نقص و اصلاح کار و انجام آزمایش‌ها و بازرسی‌های لازم در مورد کارهای اصلاح شده به هزینه خود است. در صورتی که پیمانکار ظرف مدت متعارفی پس از اعلام مشاور کارفرما، نسبت به رفع نقص اقدام نکند، کارفرما می‌تواند با اخطار قبلی به پیمانکار، نسبت به انجام اصلاحات و رفع نقایص اقدام کرده و هزینه‌های مربوط را با لحاظ ۱۵ (پانزده) درصد هزینه‌های بالاسری، به حساب بدهی پیمانکار منظور نماید.

۶-۵۱ هرگاه در نتیجه آزمایش‌ها و بازرسی‌ها، اشکال و نواقص مکرر در بخش یا بخش‌هایی از کارها مشاهده شود که به نظر مشاور کارفرما ناشی از عدم به‌کارگیری نیروی انسانی ماهر یا مصالح و تجهیزات نامرغوب، یا روش نامناسب، یا عدم به‌کارگیری ماشین‌آلات و ابزارآلات به صورت مناسب برای کار باشد، مشاور کارفرما ضمن اطلاع به کارفرما، می‌تواند دستور توقف اجرای آن بخش یا بخش‌های کار را تا رفع عیب و جبران کارها از سوی پیمانکار، صادر کند. این موضوع، هیچ حقی را برای پیمانکار به‌منظور ادعای هزینه اضافی و یا افزایش مدت پیمان ایجاد نمی‌کند.

۷-۵۱ پیمانکار موظف است برای مواردی که کارها نیاز به آزمایش و بازرسی و یا تأیید آن‌ها قبل از پوشیده شدن و یا مدفون شدن دارند، اجازه مشاور کارفرما را برای پوشاندن کار مورد نظر اخذ نموده، سپس اقدام کند، در غیر این صورت با دستور مشاور کارفرما، پیمانکار باید با هزینه و مسئولیت خود، هر نوع پوشش انجام شده را از روی آن کارها برداشته و برای انجام آزمایش‌ها و بازرسی‌ها و سپس تأیید مشاور کارفرما آشکار سازد و پس از آن نیز با هزینه و مسئولیت خود، نسبت به پوشاندن مجدد کارها با تأیید مشاور کارفرما اقدام نماید.

۸-۵۱ بارگیری و حمل مصالح و تجهیزاتی که بنا به سفارش پیمانکار، به وسیله سازندگان مورد تأیید کارفرما ساخته می‌شوند، تنها پس از بررسی مدارک بازرسی ساخت و کنترل نهایی و صدور مجوز حمل توسط بازرس فنی و یا مشاور کارفرما مجاز است.

۹-۵۱ در موارد ابهام در خصوص تفسیر و یا نتیجه‌گیری از آزمایش‌ها و بازرسی‌های فنی به عمل آمده، موضوع از طریق کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف ذیل بند ۷۵-۱ به مرجع فنی ارجاع داده می‌شود، تا ابهامات رفع و کارها طبق نظر مرجع فنی انجام شود.

فصل ۱۰: پرداخت‌های به پیمانکار، تغییرات مبلغ پیمان

ماده ۵۲ - شمول مبلغ پیمان

مبلغ پیمان عبارت از مبلغ درج شده در بند ۳-۱ موافقت‌نامه با اعمال تغییرات احتمالی موضوع ماده ۵۶ است که در برابر انجام تعهدات پیمانکار طبق مفاد پیمان، به پیمانکار پرداخت می‌شود. مبلغ پیمان از جمله شامل جبران هزینه‌های زیر، سود و بالاسری پیمانکار است.

۱-۵۲ هزینه نیروی انسانی مورد نیاز برای انجام بخش‌های مختلف کارهای پیمان اعم از نیروهای مستقیم و نیروهای غیرمستقیم از قبیل عوامل مدیریتی مستقر در کارگاه و یا سایر محل‌های مرتبط با کار که این هزینه‌ها شامل دستمزد و تمام مزایای قانونی و سایر هزینه‌های مرتبط با استخدام و به‌کارگیری آنان است.

۲-۵۲ هزینه تأمین مصالح و تجهیزات و سایر مواد مورد نیاز برای انجام کار.

۳-۵۲ هزینه تأمین لوازم مصرفی و یدکی دوره پیش‌راه‌اندازی و راه‌اندازی، دوره رفع نقص مطابق پیوست شماره ۱۱ پیمان.

۴-۵۲ هزینه تأمین لوازم مصرفی و یدکی دوره بهره‌برداری برای مدت مشخص شده در شرایط خصوصی پیمان، مطابق پیوست شماره ۱۱ پیمان.

۵-۵۲ هزینه حمل‌ونقل و انبارداری مصالح و تجهیزات و لوازم یدکی و سایر مواد مورد نیاز اجرای کار.

۶-۵۲ هزینه خدمات فنی فروشندگان مصالح و تجهیزات در کارگاه، در موارد لزوم.

۷-۵۲ هزینه‌های پرداختی به پیمانکاران جزء و مهندسان طراح و صاحبان لیسانس به‌منظور انجام بخش‌هایی از کارهای پیمان.

۸-۵۲ هزینه تأمین یا کرایه ماشین‌آلات و ابزارآلات، تجهیزات و تأسیسات ساختمانی مورد نیاز اجرای کار.

۹-۵۲ هزینه انجام کارها از جمله خدمات و تأمین مصالح و تجهیزات، از محل مبالغ مشروط.

۱۰-۵۲ هزینه رعایت الزامات HSE پیمان.

۱۱-۵۲ هزینه انتقال فناوری و موارد مرتبط با پیوست فناوری از جمله ارتقای توانمندی‌های فناورانه اعم از توسعه فناوری‌های سخت، توسعه قابلیت‌های مدیریتی و نیز توسعه سهم داخل مطابق بخش ۱۲-۱ پیوست شماره ۱۲ پیمان.

۱۲-۵۲ هزینه آموزش کارکنان کارفرما، در صورتی که در بخش ۱۲-۲ پیوست شماره ۱۲ پیمان پیش‌بینی شده باشد.

۱۳-۵۲ هزینه مسافرت و نقل‌وانتقال کارکنان پیمانکار در اجرای کارهای موضوع پیمان.

۱۴-۵۲ هزینه‌های مرتبط با بارگیری، حمل، تخلیه، نصب و برچیدن انواع تأسیسات و تجهیزات و ماشین‌آلات ساختمانی و ابزارآلات و مواد مصرفی مورد نیاز آن‌ها.

۱۵-۵۲ هزینه‌های تجهیز و برچیدن کارگاه از جمله هزینه‌های مورد نیاز برای احداث، نگهداری، حفاظت، بهره‌برداری و برچیدن محل اسکان موقت کارکنان در کارگاه و یا اماکن دیگر و دفاتر کار آنان و خدمات و سرویس‌های جاری مورد نیاز آن‌ها.

۱۶-۵۲ هزینه‌های مربوط به احداث تأسیسات موقت، از قبیل سیستم‌های تأمین آب، برق، تلفن، گاز، برای کارگاه و هزینه‌های جاری آن‌ها.

۱۷-۵۲ هزینه تهیه و حفظ اعتبار انواع تضامین و بیمه‌نامه‌ها.

۱۸-۵۲ هزینه انواع مالیات‌ها، بیمه تأمین اجتماعی و سایر حقوق و عوارض قانونی مرتبط با پیمان، مگر مواردی که به‌موجب قوانین و مقررات، بر عهده کارفرما قرار گرفته و در اسناد پیمان بر عهده پیمانکار نباشد.

۱۹-۵۲ سایر هزینه‌هایی که طبق شرایط خصوصی و مفاد پیمان به عهده پیمانکار است.

ماده ۵۳ - پرداخت‌های موقت

۱-۵۳ پیش‌پرداخت

به منظور تقویت بنیه مالی پیمانکار و برای تأمین امکانات پیش‌نیاز اجرای کار، مبلغی به عنوان پیش‌پرداخت، در برابر دریافت تضمین معتبر مطابق ماده ۱۱، به پیمانکار پرداخت می‌شود. مبلغ کل پیش‌پرداخت، تعداد و موعدهای پرداخت اقساط پیش‌پرداخت، نحوه استهلاک پیش‌پرداخت و دیگر شرایط مربوط، مطابق پیوست شماره ۵ پیمان می‌باشد.

۲-۵۳ صورت وضعیت موقت

۱-۲-۵۳ پرداخت‌ها به پیمانکار، موضوع ماده ۴ موافقت‌نامه، با توجه به میزان کار انجام شده، مطابق جدول تفکیک مبلغ پیمان برای بخش‌های مختلف کار در پیوست شماره ۱ پیمان و با لحاظ ساختار شکست قیمت، جدول درصد وزنی کارها و یا جداول مربوط به سایر روش‌های پرداختی مندرج در زیربند ۳-۲-۴ شرایط عمومی و یا حسب مورد، بر اساس فهرست مقادیر و بهای واحد کارها که در پیوست شماره ۲ درج شده، به روش مذکور در بخش ۵-۱ پیوست شماره ۵ پیمان صورت می‌گیرد.

۲-۲-۵۳ قیمت مصالح و تجهیزات پس از حمل به محل کارگاه، در صورت عدم وجود عیب و نقص، با ارائه اسناد بیمه حمل، بازرسی و مدارکی دال بر انتقال مالکیت آن‌ها به کارفرما و عدم وجود مدعی و دارا بودن پوشش بیمه‌ای مرتبط مطابق اسناد پیمان، در صورت وضعیت‌ها درج می‌شود.

تبصره: چنانچه در پیوست شماره ۵ پیمان ذکر شده باشد، در خصوص مصالح و تجهیزات سفارشی که دارای طول زمان ساخت می‌باشند، کارفرما می‌تواند با رعایت قانون و مقررات مربوط و بر مبنای پیشرفت مراحل تأمین مصالح و تجهیزات همچون موعد انعقاد قرارداد پیمانکار با فروشنده، صدور مجوز حمل از کارخانه یا انبار فروشنده و تحویل مصالح و تجهیزات در کارگاه، درصدی از مبلغ مصالح و تجهیزات را با اخذ تضمین متناسب و مورد تأیید و ارائه تعهدنامه رسمی مبنی بر تحویل مصالح و تجهیزات مربوط در قبال دریافت مبلغ پرداخت شده و پذیرش ضبط تضمین مذکور در صورت عدم تحویل مصالح و تجهیزات، پرداخت نماید.

۳-۲-۵۳ در پایان هر ماه و یا مقاطع زمانی تعیین شده در بخش ۵-۲ پیوست شماره ۵ پیمان، پیمانکار صورت وضعیت کارهای انجام شده تا آن تاریخ را، با رعایت مفاد زیربند ۳-۴-۲ شرایط عمومی تهیه کرده و ضمن ارسال رونوشت به کارفرما، به مشاور کارفرما تسلیم می‌کند. تمام اسناد مثبت مورد نیاز باید طبق مفاد پیوست شماره ۲۰ پیمان تحویل شود. ارقام و مقادیر درج شده در صورت وضعیت‌های موقت و همچنین، پرداخت‌های مربوط به آن‌ها جنبه موقت و غیرقطعی دارد، لیکن این مقادیر باید در مقایسه با مقادیر واقعی از دقت کافی برخوردار باشد، به نحوی که هنگام رسیدگی به صورت وضعیت‌های موقت و قطعی، از بروز مشکلات و صرف وقت جلوگیری شود. مسئولیت تأخیر در رسیدگی به صورت وضعیت‌ها، ناشی از این امر، به عهده پیمانکار است.

۴-۲-۵۳ مشاور کارفرما باید صورت وضعیت دریافت شده را حداکثر ظرف ۱۴ (چهارده) روز، بررسی و در صورت تأیید، ضمن ارائه رونوشت به پیمانکار، آن را برای کارفرما ارسال نماید. در صورت عدم تأیید کل صورت وضعیت یا بخشی از آن توسط مشاور کارفرما، ضمن تعیین دلایل و موارد عدم تأیید، مشاور کارفرما فقط یک‌بار می‌تواند صورت وضعیت را برای اصلاح به پیمانکار عودت دهد. پیمانکار باید صورت وضعیت عودت شده را اصلاح نموده و برای بررسی مجدد به مشاور کارفرما ارسال نماید. پس از آن، مشاور کارفرما ۷ (هفت) روز مهلت دارد تا صورت وضعیت را بررسی کرده و ضمن ارائه رونوشت به پیمانکار، آن را با آخرین اصلاحات، برای کارفرما ارسال نماید.

چنانچه مشاور کارفرما ظرف مهلت‌های مقرر شده، برای ارسال صورت وضعیت موقت به کارفرما اقدام ننمایند، پیمانکار می‌تواند صورت وضعیت مربوط را مستقیماً به کارفرما ارسال کند.

کارفرما باید ظرف مهلت ۲۱ (بیست و یک) روز از تاریخ دریافت صورت وضعیت، مبلغ صورت وضعیت مورد تأییدش را به پیمانکار پرداخت کند. هرگاه به هر دلیل، بررسی و تأیید کارفرما برای پرداخت بیش از ۲۱ (بیست و یک) روز به طول انجامد، کارفرما موافقت می کند که بنا به درخواست پیمانکار، ۷۰ (هفتاد) درصد مبلغ صورت وضعیت تأیید شده مشاور کارفرما را پس از کسر کسور مربوط، به طور علی الحساب به پیمانکار پرداخت نماید.

۵-۲-۵۳ کارفرما می تواند با توجه به نتایج حاصله از انجام آزمایش ها و بازرسی های بعدی و یا کسب اطلاعات و شواهد جدید در موارد زیر، ضمن ارائه دلایل خود به صورت کتبی به پیمانکار، از پرداخت صورت وضعیت، متناسب با مبالغ برآوردی ناشی از موارد زیر، به پیمانکار خودداری کند و در صورت لزوم، پرداخت های قبلی را نیز به حساب بدهی پیمانکار منظور نماید.

۱-۵-۲-۵۳ در مواردی که بنا بر دلایل غیرقابل انتساب به کارفرما، تمام یا بخشی از کارهای انجام شده دارای عیب و نقص بوده و یا کارهای تکمیل شده قبلی که دچار صدمه شده و نیاز به اصلاح و یا جایگزینی داشته باشد.

۲-۵-۲-۵۳ در صورتی که در بررسی و تأیید صورت وضعیت های قبلی پیمانکار، به هر دلیلی اشتباه رخ داده باشد.
۳-۵-۲-۵۳ هرگاه به دلیل عدم انجام اصلاحات لازم در کارها در زمان مقرر، کارفرما با توجه به بند ۵-۵۱ رأساً اقدام به اصلاح کارهای معیوب کرده باشد.

۴-۵-۲-۵۳ وقوع هر یک از شرایطی که منجر به فسخ پیمان مطابق ماده ۶۸ شود.

۵-۵-۲-۵۳ در صورت طرح هر نوع ادعای مالی، از جمله هر نوع ادعای مالکیت علیه کارفرما، ناشی از عملکرد پیمانکار و مرتبط با اجرای پیمان.

۶-۵-۲-۵۳ هر عامل دیگری که مطابق اسناد پیمان چنین حقی را که باعث کسر تمام و یا قسمتی از صورت وضعیت پیمانکار شود را به کارفرما دهد.

۶-۲-۵۳ پیمانکار تعهد می کند که با دریافت مبلغ هر صورت وضعیت، تمام کارها و مصالح و تجهیزات درج شده در آن صورت وضعیت، به تملک کارفرما درآمده و پیمانکار موظف به رفع هرگونه ادعا و اعتراض اشخاص ثالث، نسبت به آن هاست.

۷-۲-۵۳ تأیید و پرداخت مبلغ صورت وضعیت ها به پیمانکار، به معنای تأیید کیفی یا کمی کارها توسط کارفرما نیست و از مسئولیت اصلی وی در انجام تعهداتش طبق پیمان نمی کاهد. پیمانکار موظف است کارها را تکمیل کرده، در صورت بروز هر نوع اشکال در کارهایی که صورت وضعیت آن ها پرداخت شده است، نسبت به رفع عیب و یا جایگزینی آن ها اقدام نماید.

۸-۲-۵۳ از هر یک از پرداخت های موقت به پیمانکار، مبالغ زیر کسر می شود:

۱-۸-۲-۵۳ درصدی مطابق آیین نامه تضمین معاملات دولتی که در شرایط خصوصی پیمان مشخص شده است، به عنوان سپرده حسن اجرای کار کسر می شود و در حساب جداگانه ای نزد کارفرما نگهداری می گردد. مقدار سپرده حسن اجرای کار می تواند برای بخش های مختلف کار متفاوت باشد.

۲-۸-۲-۵۳ بیمه تأمین اجتماعی، طبق مقررات نافذ در زمان اجرای کار.

۳-۸-۲-۵۳ مالیات پیمان، طبق مقررات نافذ در زمان اجرای کار.

۴-۸-۲-۵۳ پرداخت های علی الحساب به پیمانکار.

۵-۸-۲-۵۳ مبالغ مربوط به استهلاك پیش پرداخت مطابق آیین نامه تضمین معاملات دولتی و مفاد مندرج مطابق بخش ۵-۱ از پیوست شماره ۵ پیمان می باشد.

۶-۸-۲-۵۳ هزینه کارهای انجام شده از سوی کارفرما به علاوه بالاسری مربوط که در زمره تعهدات پیمانکار است.

۷-۸-۲-۵۳ کلیه خسارات و جرائم مطابق پیمان.

۸-۸-۲-۵۳ کلیه پرداخت ها به پیمانکار که به اشتباه صورت گرفته است.

۳-۵۳ هرگاه کارفرما نتواند ظرف مدت مقرر، پیش‌پرداخت و صورت‌وضعیت‌های موقت پیمانکار را پرداخت کند، به تناسب مدت تأخیر در پرداخت‌های مربوط، مبلغی به‌منظور جبران خسارت ناشی از تأخیر در پرداخت، بر اساس تغییر شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی اعلامی از سوی مرجع ذی‌صلاح و با رعایت دستورالعمل مندرج در بخش ۵-۱ پیوست شماره ۵ پیمان، محاسبه شده و به وی پرداخت می‌شود و پیمان مطابق دستورالعمل مذکور و با رعایت ماده ۶۴ تمدید می‌شود، مگر اینکه تأخیر در پرداخت ناشی از فعل پیمانکار محسوب شود. در صورت تأخیر پرداخت از سوی کارفرما بیش از مدت مقرر شده در زیربندهای ۱-۶۹ و ۲-۶۹، پیمانکار می‌تواند مطابق ماده ۶۹، پیمان را خاتمه دهد. در صورت تمایل پیمانکار برای ادامه کار، حقی برای پیمانکار مازاد بر شرایط پیمان ایجاد نمی‌شود.

ماده ۵۴ - مبالغ مشروط

۱-۵۴ چنانچه در بند ۳-۱ موافقت‌نامه، مبلغی به عنوان مبالغ مشروط پیش‌بینی شده باشد، در صورت دستور کارفرما به پیمانکار مبنی بر انجام کارها از جمله خدمات، تأمین مصالح و تجهیزات به شرح پیوست شماره ۱۷ پیمان، مبلغ مربوط مطابق بند ۳-۵۴ به پیمانکار پرداخت می‌شود. کارفرما موظف است ابلاغ کارهای مشمول مبالغ مشروط را در محدوده زمانی مقرر در برنامه زمانی کلی پیمان (پیوست شماره ۱۴ پیمان) ابلاغ نماید.

۲-۵۴ هر نوع پرداخت از محل مبالغ مشروط، به تناسب کارها از جمله خدمات یا تأمین مصالح و تجهیزاتی صورت می‌گیرد که با دستور کارفرما از پیمانکار درخواست شده باشد. درج مبلغ مشروط در پیمان، هیچ‌گونه تعهدی برای کارفرما در برابر پیمانکار ایجاد نمی‌کند.

۳-۵۴ پرداخت مبالغ مشروط، مطابق جدول مبالغ مشروط ذکر شده در پیوست شماره ۱ پیمان و با لحاظ ساختار شکست قیمت، جدول درصد وزنی کارها و یا جداول مربوط به سایر روش‌های پرداختی مندرج در زیربند ۳-۲-۴ شرایط عمومی و یا حسب مورد، بر اساس فهرست مقادیر و بهای واحد کارها که در پیوست شماره ۲ درج شده، به روش مذکور در بخش ۵-۱ پیوست شماره ۵ پیمان صورت می‌گیرد.

۴-۵۴ مبالغ مشروط مذکور در بند ۳-۱ موافقت‌نامه، نباید از ۱۰ (ده) درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه بیشتر باشد.

۵-۵۴ در صورت دستور کارفرما مبنی بر انجام کارهای مشمول مبالغ مشروط، پیش‌پرداخت مربوط به این بخش، مطابق پیوست شماره ۵ پیمان به پیمانکار پرداخت می‌شود.

ماده ۵۵ - پرداخت‌های ارزی

در صورتی که در ماده ۳ موافقت‌نامه، پرداخت بخشی از مبلغ پیمان به ارز خارجی تعیین شده باشد، کارفرما باید ضوابط مربوط به این‌گونه پرداخت‌ها از جمله روش جایگزینی ارز در صورت عدم امکان پرداخت ارز ذکر شده در پیمان، محل‌های پرداخت ارز، مرجع اعلام نرخ تسعیر ارز و تعیین روز مبنا برای تسعیر را در بخش ۵-۱ پیوست شماره ۵ پیمان درج نماید.

ماده ۵۶ - تغییرات در مبلغ پیمان

۱-۵۶ مبلغ پیمان فقط در شرایط زیر قابل تغییر است:

۱-۱-۵۶ تنظیم "سند دستور تغییر کار" که مطابق ماده ۴۹ منجر به افزایش یا کاهش مبلغ پیمان شود؛

۲-۱-۵۶ تغییر مقادیر کارهای انجام شده طبق مدارک پیمان، در مقایسه با مقادیر اولیه ضمیمه پیمان برای بخشی از پیمان که بر اساس فهرست مقادیر و بهای واحد تنظیم شده باشد، موضوع بند ۴۹-۵؛

۳-۱-۵۶ افزایش مبلغ پیمان ناشی از دستور کارفرما مبنی بر اتمام زودتر از برنامه زمانی کارها، موضوع جزء ۶۴-۲-۱-۲؛

۴-۱-۵۶ تغییر مبلغ ناشی از تعدیل، مطابق روش ذکر شده در پیوست شماره ۴ پیمان و یا مطابق مقرر قانونی الزام‌آوری که بعد از انعقاد پیمان صادر می‌شود و موضوع پیمان در دامنه شمول آن قرار می‌گیرد؛

۵۶-۱-۵ تغییر مبلغ پیمان ناشی از تغییر قوانین و مقررات مربوط به حقوق دولتی موضوع بند ۳۴-۲؛
 ۵۶-۱-۶ کاهش مبلغ پیمان ناشی از عدم استفاده کارفرما از اختیارات موضوع ماده ۵۴ در خصوص کارهای مربوط به مبالغ مشروط؛

۵۶-۲ مواردی همچون خسارت تأخیر در اتمام به موقع کار (موضوع ماده ۶۶)، خسارت تأخیر در پرداخت (موضوع بند ۵۳-۳ و جزء ۵۷-۲-۳-۲)، پاداش تسریع کار (موضوع بند ۵-۵ موافقت نامه)، انجام کار به وسیله کارفرما به جای پیمانکار (موضوع بندهای ۱۵-۴، ۵۷-۱ و ۲۷-۶)، پاداش مهندسی ارزش (موضوع بند ۴۹-۲)، رفع نقص و اصلاح کارهای پیمان به وسیله کارفرما به جای پیمانکار (موضوع بند ۵۱-۵ و زیربند ۶۰-۳-۳) و جبران هزینه‌های پیمانکار ناشی از تعلیق و توقف (موضوع ماده ۶۵)، مبلغ پیمان را تغییر نمی‌دهند، لیکن در صورت وقوع هر یک از این موارد، حسب مورد پیمانکار یا کارفرما متعهد به پرداخت هزینه‌های مربوط به طرف مقابل می‌باشد.

ماده ۵۷ - صورت وضعیت قطعی

۱-۵۷ تنظیم و ارسال صورت وضعیت قطعی توسط پیمانکار

پس از انجام تحویل موقت طبق ماده ۶۰ و همچنین تحویل تمام اسناد و مدارک باقی مانده به کارفرما، از قبیل دستورالعمل‌های راه اندازی، راهبری و نگهداری تجهیزات، نقشه‌ها و اسناد و مدارک فنی موضوع بند ۱۸-۲ پیوست شماره ۱۸ پیمان، مدارک بازرسی و آزمایش تجهیزات و عملیات ساختمان و نصب، مدارک مرتبط با خدمات پس از فروش، مدارک مرتبط با بیمه نامه‌ها و تضامین و هر نوع سند و مدرک دیگری که در پیمان به آن‌ها اشاره شده است، پیمانکار باید حداکثر ظرف مدت ۵۶ (پنجاه و شش) روز از تحویل موقت، صورت وضعیت قطعی کارهای موضوع پیمان را با رعایت مفاد زیربند ۳-۴-۲ شرایط عمومی تهیه نموده و همراه مدارک زیربندهای ۱-۵۷-۱ الی ۱-۵۷-۳، ضمن ارسال رونوشت به کارفرما، تسلیم مشاور کارفرما نماید.

تبصره: چنانچه پیمانکار صورت وضعیت قطعی را ظرف مهلت تعیین شده در بند ۱-۵۷ به مشاور کارفرما ارسال ننماید، کارفرما باید طی نامه‌ای، عدم انجام تعهد پیمانکار را در خصوص تهیه صورت وضعیت قطعی به وی اطلاع دهد. چنانچه ظرف مدت ۲۱ (بیست و یک) روز از تاریخ ابلاغ نامه، پیمانکار صورت وضعیت قطعی را تهیه و به مشاور کارفرما ارسال نکند، کارفرما می‌تواند تهیه صورت وضعیت قطعی را به مشاور کارفرما محول نماید که در این صورت هزینه‌های مربوط برای تهیه صورت وضعیت قطعی توسط مشاور کارفرما بر عهده پیمانکار می‌باشد. پس از تهیه صورت وضعیت قطعی توسط مشاور کارفرما، صورت وضعیت قطعی برای امضا به پیمانکار ارسال می‌شود. در صورتی که پیمانکار از امضای صورت وضعیت قطعی ظرف مدت ۲۸ (بیست و هشت) روز از تاریخ دریافت خودداری کند، صورت وضعیت قطعی تأیید شده تلقی می‌شود و حق هرگونه ادعایی در این خصوص از پیمانکار سلب و ساقط است و مشاور کارفرما باید صورت وضعیت قطعی را بدون امضای پیمانکار، برای کارفرما ارسال نماید تا مطابق زیربند ۲-۵۷-۳ اقدام شود. چنانچه پیمانکار ظرف مهلت ۲۸ (بیست و هشت) روز پس از اخذ صورت وضعیت قطعی تهیه شده توسط مشاور کارفرما، نسبت به تأیید و یا اصلاح صورت وضعیت قطعی و امضای آن مبادرت نماید، مطابق بند ۲-۵۷ اقدام می‌شود.

۱-۱-۵۷ هرگونه بیمه نامه لازم برای مصون نگهداشتن کارفرما از ادعای اشخاص ثالث، از زمان تحویل موقت به بعد، طبق شرایط خصوصی و پیوست‌های پیمان.

۲-۱-۵۷ مدارک دال بر حل و فصل هرگونه ادعا یا دعاوی، از جمله ادعای اشخاص ثالث، در رابطه با اموال و حقوق واگذار شده به کارفرما به موجب پیمان.

۳-۱-۵۷ اقرارنامه تنظیم شده توسط پیمانکار که طی آن، پیمانکار هرگونه حق تصرف و یا داشتن بدهی را در رابطه با پرداخت حقوق و دستمزد کارکنان، خرید دانش فنی، تأمین مصالح و یا تجهیزات و سایر حقوق و اموالی که به موجب این پیمان به کارفرما واگذار شده است، منتفی دانسته و نسبت به حل و فصل ادعاها و پرداخت بدهی‌های

خود، مهندسین طراح، پیمانکاران جزء و فروشندگان، توافق‌های لازم را با طرف‌های ذی‌نفع به عمل آورده است و در صورتی که خلاف آن برای کارفرما محرز شود، وی می‌تواند بررسی و پرداخت صورت‌وضعیت قطعی را متوقف و از آزادسازی تضامین پیمانکار خودداری نماید. در صورتی که پس از پرداخت مبلغ صورت‌وضعیت قطعی به پیمانکار، خلاف اقرارنامه برای کارفرما محرز شود، پیمانکار موظف است بلافاصله نسبت به برطرف نمودن موضوع اقدام نماید.

۲-۵۷ پس از تسلیم صورت‌وضعیت قطعی توسط پیمانکار، بررسی و پرداخت صورت‌وضعیت به صورت زیر انجام می‌گیرد:
۱-۲-۵۷ پذیرش صورت‌وضعیت قطعی توسط مشاور کارفرما

در صورتی که به تشخیص کارفرما، پیمانکار تمام تعهدات قراردادی خود را طبق اسناد پیمان انجام داده باشد و مدارک پیوست صورت‌وضعیت تعیین شده در بند ۱-۵۷، کامل باشد، مشاور کارفرما موظف است، ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز، مراتب پذیرش و قبولی صورت‌وضعیت قطعی را برای شروع فرایند بررسی و پرداخت، به پیمانکار اعلام نماید. مشاور کارفرما در صورت عدم پذیرش صورت‌وضعیت قطعی، موظف است ظرف همان مهلت، ضمن بازگرداندن صورت‌وضعیت قطعی، دلایل عدم پذیرش خود را به پیمانکار اعلام نماید تا وی ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز نسبت به رفع نواقص و یا تکمیل مدارک اقدام کرده و مجدداً صورت‌وضعیت قطعی را به همراه مدارک لازم تسلیم نماید. اگر عدم پذیرش صورت‌وضعیت قطعی توسط مشاور کارفرما، بیش از ۲ (دو) بار تکرار شود، پیمانکار می‌تواند موضوع اختلاف را به کارفرما ارجاع نماید و کارفرما باید ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز نظر خود را ارائه نماید. چنانچه بنا به نظر کارفرما نیز صورت‌وضعیت قطعی مورد پذیرش نباشد، پیمانکار باید طبق نظر کارفرما به رفع نواقص و یا تکمیل مدارک صورت‌وضعیت قطعی ظرف مهلت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز اقدام نموده و یا ظرف همین مهلت موضوع اختلاف را به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف ذیل بند ۱-۷۵-۱ ارجاع نماید.

تبصره ۱: در صورتی که مشاور کارفرما ظرف مهلت‌های مقرر در زیربند ۱-۲-۵۷، درخصوص پذیرش صورت‌وضعیت قطعی اعلام نظر ننماید، صورت‌وضعیت قطعی، از طرف مشاور کارفرما پذیرش شده تلقی می‌شود و وی باید مطابق زیربند ۲-۲-۵۷ نسبت به بررسی صورت‌وضعیت اقدام نماید.

تبصره ۲: اگر پیمانکار رفع نواقص و یا تکمیل مدارک صورت‌وضعیت قطعی را ظرف مهلت‌های مقرر در زیربند ۱-۲-۵۷ انجام ندهد، کارفرما می‌تواند مطابق مفاد تبصره ذیل بند ۱-۵۷، رفع نواقص و یا تکمیل مدارک صورت‌وضعیت قطعی را به مشاور کارفرما محول نماید.

۲-۲-۵۷ بررسی صورت‌وضعیت قطعی توسط مشاور کارفرما

مشاور کارفرما پس از پذیرش صورت‌وضعیت قطعی به همراه اسناد و مدارک لازم، باید ظرف مدت ۴۲ (چهل‌ودو) روز از تاریخ دریافت، صورت‌وضعیت قطعی را بررسی و در صورت تأیید، ضمن ارسال رونوشت به پیمانکار آن را به کارفرما تسلیم نماید. در صورت عدم تأیید بخش‌هایی از صورت‌وضعیت قطعی، مشاور کارفرما باید در همان مهلت، دلایل خود را به پیمانکار اعلام نماید. پیمانکار موظف است صورت‌وضعیت قطعی را ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز اصلاح و همراه مدارک مربوط به مشاور کارفرما ارسال کند. پس از آن، مشاور کارفرما باید ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز، صورت‌وضعیت قطعی اصلاح‌شده را بررسی مجدد نموده و در صورت تأیید، ضمن رونوشت به پیمانکار، برای کارفرما ارسال نماید. چنانچه پس از ۲ (دو) بار اصلاح صورت‌وضعیت قطعی توسط پیمانکار، کماکان بخش‌هایی از آن مورد تأیید مشاور کارفرما قرار نگیرد، مشاور کارفرما باید ضمن مشخص نمودن بخش‌های تأییدشده و بخش‌های مورد اختلاف، ضمن ارسال رونوشت به پیمانکار، صورت‌وضعیت قطعی را برای کارفرما ارسال نماید.

تبصره ۱: چنانچه مشاور کارفرما ظرف مهلت‌های مقرر در زیربند ۲-۲-۵۷، بررسی صورت‌وضعیت قطعی را انجام ندهد، پیمانکار باید طی نامه‌ای، موضوع تأخیر مشاور کارفرما را در این خصوص به اطلاع کارفرما

برساند. چنانچه ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز از تاریخ ابلاغ نامه مذکور، همچنان بررسی صورت وضعیت قطعی توسط مشاور کارفرما انجام نپذیرد، پیمانکار می‌تواند صورت وضعیت قطعی را با آخرین اصلاحات، مستقیماً به کارفرما ارسال نماید.

تبصره ۲: اگر پیمانکار، اصلاح صورت وضعیت قطعی را ظرف مهلت‌های مقرر در زیربند ۵۷-۲-۲ انجام ندهد، مشاور کارفرما می‌تواند ضمن مشخص نمودن بخش‌های تأیید شده صورت وضعیت قطعی، آن را برای کارفرما ارسال نماید.

۳-۲-۵۷ بررسی، تأیید و پرداخت صورت وضعیت قطعی توسط کارفرما

در صورت صدور گواهی رفع نقص تحویل موقت، کارفرما باید ظرف مدت ۴۲ (چهل و دو) روز از تاریخ دریافت صورت وضعیت قطعی، آن را بررسی نموده و بخش‌های تأیید شده و غیر قابل تأیید صورت وضعیت قطعی را با ارائه دلایل مربوط، به پیمانکار اعلام نماید. پیمانکار موظف است ظرف مدت ۲۸ (بیست و هشت) روز از تاریخ دریافت نامه کارفرما، موافقت یا عدم موافقت خود را با نظر کارفرما اعلام نماید که در صورت تأیید نظرات کارفرما توسط پیمانکار، کارفرما باید ظرف مدت ۲۸ (بیست و هشت) روز، مبلغ صورت وضعیت قطعی مورد تأیید را پس از کسر کسور مربوط، به پیمانکار پرداخت نماید. چنانچه پیمانکار در خصوص مبلغ صورت وضعیت قطعی با کارفرما اختلاف داشته باشد، موضوع اختلاف به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱، ارجاع می‌گردد. پس از حل و فصل اختلاف و تأیید دو طرف پیمان در خصوص مبلغ صورت وضعیت قطعی، کارفرما موظف است ظرف ۲۸ (بیست و هشت) روز مبلغ صورت وضعیت قطعی مورد تأیید را پس از کسر کسور مربوط به پیمانکار پرداخت نماید. در هر حال پرداخت صورت وضعیت قطعی منوط به ارائه مفاسد حساب نهایی تأمین اجتماعی توسط پیمانکار می‌باشد.

۱-۳-۲-۵۷ پس از تأیید طرفین پیمان در خصوص مبلغ صورت وضعیت قطعی، کارفرما باید نسبت به آزادسازی سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار و تضمین انجام تعهدات به ترتیب طبق بندهای ۱۴-۲ و ۱۴-۳ اقدام نماید.

۲-۳-۲-۵۷ چنانچه کارفرما نتواند ظرف مدت مقرر، مبلغ صورت وضعیت قطعی را به پیمانکار پرداخت نماید، به تناسب مدت تأخیر در پرداخت، مبلغی به منظور جبران خسارت ناشی از تأخیر در پرداخت، بر اساس تغییر شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی اعلامی از سوی مرجع ذی صلاح و با رعایت دستورالعمل مندرج در بخش ۵-۱ پیوست شماره ۵ پیمان، محاسبه شده و به وی پرداخت می‌شود، مگر اینکه تأخیر در پرداخت ناشی از فعل پیمانکار محسوب شود.

۳-۳-۲-۵۷ چنانچه پس از تأیید صورت وضعیت قطعی مطابق جزء ۵۷-۲-۳-۱، پیمانکار بدهکار شود، پیمانکار باید ظرف مدت ۲۸ (بیست و هشت) روز از تاریخ ابلاغ موضوع به وی، طلب کارفرما را بپردازد و اگر از این پرداخت استنکاف ورزد یا تأخیر کند، کارفرما حق دارد بدون نیاز به انجام تشریفات قضایی یا اخذ مجوز، طلب خود را بدون نیاز به مطالبه مجدد، از محل سپرده‌ها و تضمین‌های پیمانکار و یا سایر مطالباتی که پیمانکار از کارفرما دارد، وصول نماید. اگر مبالغ آن‌ها تکافو نکنند، کارفرما ضمن حق مراجعه به مراجع قضایی، حق دارد اموال و دارایی‌های تحت مالکیت پیمانکار که در کارگاه موجود می‌باشد را متناسب با میزان بدهی، تا تعیین تکلیف تسویه بدهی موصوف، ضبط و نزد خود نگه دارد. در این خصوص پیمانکار اجازه اعمال حق حبس را به صورت یک طرفه به کارفرما اعطا نموده و حق هرگونه ادعایی را در این رابطه از خود سلب و ساقط می‌نماید.

۳-۵۷ در صورتی که کارهای موضوع پیمان، بدون قصور پیمانکار، دارای تأخیر قابل ملاحظه‌ای باشد و پیشرفت کار پیمانکار به حدی رسیده باشد که مبلغ کارهای باقی مانده کمتر از کسور تضمین حسن اجرای کار نزد کارفرما باشد، پیمانکار می‌تواند صورت وضعیت قطعی کارهای تحویل شده بدون نقص و تکمیل شده تا آن تاریخ را تنظیم نموده و به مشاور کارفرما تسلیم کند تا طبق این ماده مورد اقدام قرار گیرد. در این صورت سایر تعهدات پیمانکار برای ادامه کارها به قوت خود باقی مانده و پیمان همچنان معتبر خواهد بود.

۴-۵۷ با تأیید صورت وضعیت قطعی از سوی دو طرف پیمان، پیمانکار حق اقامه هرگونه ادعا یا دعوی علیه کارفرما در رابطه با پیمان را از خود سلب و ساقط می کند، مگر در خصوص تأخیر کارفرما در پرداخت صورت وضعیت قطعی و در مورد ادعاهایی که قبل از تأیید صورت وضعیت قطعی مطرح کرده باشد، اما حل و فصل آن توسط دو طرف پیمان، به زمان های بعد موکول شده باشد.

فصل ۱۱: مراحل تکمیل و تحویل کار

ماده ۵۸ - تکمیل مکانیکی و پیش‌راه‌اندازی

۱-۵۸ پیمانکار پس از اتمام مراحل عملیات ساختمان و نصب کار موضوع پیمان و آماده شدن برای پیش‌راه‌اندازی، مراتب را همراه برنامه زمانی انجام آزمایش‌ها و عملیات پیش‌راه‌اندازی، به مشاور کارفرما اطلاع داده و حضور نمایندگان کارفرما و مشاور کارفرما را در آزمایش‌ها و عملیات پیش‌راه‌اندازی درخواست کرده و انجام تعهدات احتمالی کارفرما را طبق پیوست شماره ۱۳ پیمان درخواست می‌نماید.

۲-۵۸ حداکثر ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز از درخواست پیمانکار، مشاور کارفرما باید ضمن بازدید کامل کارها، فهرست نواقص احتمالی کارها را تهیه و به پیمانکار ابلاغ کند. پیمانکار باید طبق برنامه زمانی مورد تأیید مشاور کارفرما، نسبت به رفع نواقص اقدام کرده و مراتب را برای تأیید به وی اعلام نماید.

۳-۵۸ پس از رفع نواقص توسط پیمانکار و اعلام آن به مشاور کارفرما، وی باید ظرف مدت ۷ (هفت) روز، تأیید یا عدم تأیید خود را در خصوص آماده بودن کار برای پیش‌راه‌اندازی به پیمانکار اعلام نماید. در صورت عدم تأیید، مشاور کارفرما باید دلایل عدم آماده بودن کار را برای پیش‌راه‌اندازی به پیمانکار اعلام نموده و پیمانکار موظف به رفع نواقص کار، طبق برنامه زمانی مورد تأیید مشاور کارفرما می‌باشد. در صورت تأیید مشاور کارفرما، عملیات پیش‌راه‌اندازی به وسیله پیمانکار و با حضور مشاور کارفرما و نمایندگان کارفرما و طبق دستورالعمل‌ها و مشخصات فنی که قبلاً به تصویب و یا اطلاع کارفرما رسیده است، انجام می‌شود. در نهایت پس از رفع نواقص اساسی اعلام شده و تأیید مشاور کارفرما در این خصوص، کارفرما گواهی تکمیل مکانیکی کارها و آمادگی برای راه‌اندازی را صادر می‌کند.

۴-۵۸ چنانچه مشاور کارفرما ظرف مهلت‌های مقرر در بندهای ۲-۵۸ و ۳-۵۸ اقدام ننماید و یا عدم حضور مشاور کارفرما و نمایندگان کارفرما در موعد مقرر در بند ۳-۵۸، پیش‌راه‌اندازی را با تأخیر مواجه نماید، پیمانکار باید بلافاصله طی نامه‌ای عدم انجام تعهدات مشاور کارفرما یا کارفرما را به کارفرما اطلاع دهد. همچنین متناسب با مدت تأخیر، پیمانکار محق به دریافت هزینه‌های ناشی از آن، مطابق بند ۲-۶۵ می‌باشد.

ماده ۵۹ - راه‌اندازی و آزمایش عملکردی

۱-۵۹ پس از صدور گواهی تکمیل مکانیکی توسط کارفرما، پیمانکار انجام تعهدات کارفرما را برای راه‌اندازی، طبق پیوست شماره ۱۳ درخواست می‌کند و پس از هماهنگی به عمل آمده، عملیات راه‌اندازی طبق دستورالعمل‌های راه‌اندازی که قبلاً به تصویب کارفرما رسیده است انجام می‌شود.

۲-۵۹ پس از راه‌اندازی مطابق دستورالعمل‌های راه‌اندازی و برقراری شرایط عملیاتی عادی و پایدار، پیمانکار مراتب را به کارفرما اطلاع داده و اجازه شروع آزمایش‌های عملکردی را درخواست می‌کند.

۳-۵۹ کارفرما باید ظرف ۱۴ (چهارده) روز از درخواست پیمانکار، تأیید خود را برای شروع آزمایش‌های عملکردی اعلام نماید. در صورت عدم اجازه کارفرما در این خصوص، وی باید ظرف همان مهلت، دلایل خود را به پیمانکار اعلام کند. در صورت تأیید کارفرما مبنی بر شروع آزمایش‌های عملکردی به منظور صحت سنجی دستیابی به شاخص‌های عملکردی و میزان مصارف تعیین شده پیوست شماره ۹ پیمان، آزمایش‌ها به ترتیب و طبق روش‌های درج شده در آن پیوست، انجام می‌شود.

تبصره: در صورت عدم اعلام نظر کارفرما در خصوص شروع آزمایش‌های عملکردی، وی می‌تواند با تأیید مرجع فنی تعیین شده توسط کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۱-۷۵، آزمایش‌های مربوط را مطابق پیوست شماره ۹ پیمان انجام دهد.

۴-۵۹ در صورت عدم حصول تمام و یا برخی از شاخص‌های عملکردی و میزان مصارف طبق بند ۳-۹ پیوست شماره ۹ پیمان، عمل می‌شود.

ماده ۶۰ - تحویل موقت

۱-۶۰ درخواست تحویل موقت توسط پیمانکار

پس از اتمام آزمایش‌های عملکردی موضوع ماده ۵۹ و تأیید کارفرما در خصوص حصول شاخص‌های عملکردی و میزان مصارف طبق بخش ۹-۲ پیوست شماره ۹ پیمان و یا اجرای تمهیدات پیش‌بینی شده در بخش ۹-۳ پیوست شماره ۹، پیمانکار تحویل موقت را از کارفرما درخواست می‌کند. به همراه این درخواست، پیمانکار باید تمام مدارک مشخص شده در پیمان، از جمله مدارک مربوط به بازرسی‌ها و آزمایش‌های انجام شده و نقشه‌های چون‌ساخت (در صورتی که تا آن زمان تسلیم و یا تأیید نشده باشد) را به کارفرما تحویل دهد.

۲-۶۰ بازدید از کارها و اطمینان از عدم وجود اشکال اساسی در کارها توسط مشاور کارفرما

پس از انجام تعهدات پیمانکار و درخواست وی طبق بند ۶۰-۱، مشاور کارفرما باید ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز از تاریخ وصول درخواست پیمانکار، پس از بازدید کامل کارها و حصول اطمینان از عدم وجود اشکال و نواقصی که مانع از بهره‌برداری کامل کارها می‌شود و یا عدم وجود هرگونه مغایرت با الزامات HSE پیمان و نیز حصول اطمینان از آماده بودن کار برای تحویل موقت، ضمن ارسال رونوشت به پیمانکار، مراتب را به کارفرما اعلام نماید. در صورت آماده نبودن کار برای تحویل موقت، مشاور کارفرما باید در همان مهلت مقرر، دلایل آماده نبودن کار برای تحویل موقت را به پیمانکار اعلام نموده و پیمانکار موظف به رفع نواقص کار، طبق برنامه زمانی توافقی می‌باشد.

تبصره: چنانچه مشاور کارفرما ظرف مدت مقرر در بند فوق، مراتب تأیید یا عدم تأیید خود را در خصوص آماده بودن کار برای تحویل موقت به کارفرما و پیمانکار اعلام ننماید، متناسب با مدت تأخیر، پیمانکار محق به دریافت هزینه‌های ناشی از آن، مطابق بند ۶۵-۲ می‌باشد.

۳-۶۰ تنظیم صورت‌جلسه تحویل موقت و صدور گواهی رفع نقص تحویل موقت

۱-۳-۶۰ پس از اعلام مشاور کارفرما، کارفرما تاریخی را که حداکثر ۱۴ (چهارده) روز از زمان تأیید مشاور کارفرما (موضوع بند ۶۰-۲) برای تحویل موقت دیرتر نخواهد بود، برای حضور هیئت تحویل موقت متشکل از نمایندگان کارفرما، مشاور کارفرما و پیمانکار در محل کار تعیین می‌نماید. هیئت تحویل موقت باید در موعد مقرر در محل کار حاضر شده، ضمن بازدید از کارها، صورت‌جلسه تحویل موقت را به همراه فهرست نواقص باقی‌مانده در کارها، تنظیم نمایند. اگر در موعد تحویل موقت به دلیل وجود مغایرت‌هایی با الزامات HSE پیمان و یا وجود نواقصی که مانع از بهره‌برداری کامل کارها می‌شود، تحویل موقت مورد تأیید کارفرما قرار نگیرد، پیمانکار موظف است نواقص مربوط را برطرف نموده و مجدد درخواست تحویل موقت را به مشاور کارفرما ارائه نماید.

چنانچه پیمانکار در هر مرحله، نواقص اعلام شده توسط کارفرما را قابل قبول نداند، وی می‌تواند موضوع اختلاف را به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱ ارجاع نماید.

تبصره: چنانچه مطابق زیربند ۶۰-۳-۱، نمایندگان کارفرما و مشاور کارفرما برای تحویل موقت کار، در تاریخ مقرر در محل کار حاضر نشوند و یا بدون ارائه دلیل از تنظیم و امضای صورت‌جلسه تحویل موقت خودداری کنند، متناسب با مدت تأخیر یا وقفه در کار، پیمانکار محق به دریافت هزینه‌های ناشی از آن، مطابق بند ۶۵-۲ می‌باشد. همچنین پیمانکار می‌تواند موضوع اختلاف را به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱ ارجاع نماید.

۲-۳-۶۰ کارفرما باید امکان دسترسی برای رفع نواقص مشخص شده در صورت‌جلسه تحویل موقت را برای پیمانکار فراهم نماید. همچنین پیمانکار موظف است نواقص تعیین شده را طبق برنامه کاری و زمانی که در صورت‌جلسه تحویل موقت ذکر شده است، برطرف کرده، سپس صدور گواهی رفع نقص تحویل موقت را از کارفرما درخواست کند.

۳-۳-۶۰ حداکثر ظرف مدت ۲۱ (بیست‌ویک) روز از تاریخ دریافت درخواست پیمانکار مبنی بر صدور گواهی رفع نقص تحویل موقت، کارفرما و مشاور کارفرما باید پس از بازدید و بازرسی‌های لازم و حصول اطمینان از رفع نواقص،

گواهی رفع نقص تحویل موقت را امضا نموده و نسخه‌ای از آن را برای پیمانکار ارسال نماید. در صورت عدم تأیید رفع نواقص، دلایل مربوط باید در همان مهلت مقرر، طی نامه‌ای به پیمانکار اعلام گردد و پیمانکار موظف به رفع نواقص کار می‌باشد. در هر حال پیمانکار موظف است کلیه نواقص را طبق برنامه زمانی که در صورت جلسه تحویل موقت تعیین شده است برطرف نماید و در صورت عدم رفع نواقص در موعد مقرر، پیمانکار ملزم به پرداخت خسارت به میزان درج شده در شرایط خصوصی مرتبط با ماده ۶۶، به تناسب تأخیر صورت گرفته می‌باشد. همچنین در صورت عدم رفع نواقص در موعد مقرر، کارفرما مجاز است با اخطار قبلی به پیمانکار، نسبت به رفع نواقص اقدام کرده و هزینه‌های انجام شده توسط کارفرما را با احتساب هزینه‌های بالاسری به میزان ۱۵ (پانزده) درصد، به حساب بدهی پیمانکار منظور نماید.

تبصره: اگر گواهی رفع نقص تحویل موقت ظرف مهلت مقرر در زیربند ۳-۳-۶۰ برای پیمانکار ارسال نشود و یا دلایل عدم تأیید رفع نواقص به پیمانکار اعلام نشود، پیمانکار باید مجدد درخواست خود مبنی بر صدور گواهی رفع نقص تحویل موقت را به کارفرما ارسال نماید. چنانچه ظرف ۱۴ (چهارده) روز همچنان گواهی مذکور صادر نشود و یا دلایل عدم تأیید رفع نواقص به پیمانکار اعلام نگردد، نواقص تحویل موقت رفع شده تلقی می‌گردد و حق هرگونه ادعایی در این خصوص از کارفرما سلب و ساقط است.

۴-۶۰ تحویل موقت قسمت‌هایی از کار که طبق مشخصات فنی نیاز به راه‌اندازی و آزمایش‌های عملکردی، موضوع ماده ۵۹ نداشته و آماده بهره‌برداری هستند نیز به روش پیش‌بینی شده در بندهای ۱-۶۰ الی ۳-۶۰ انجام می‌شود.

۵-۶۰ تحویل موقت قسمت‌های مستقلی از کار، قبل از تحویل کل کار، در شرایط زیر مجاز است:

۱-۵-۶۰ در صورتی که برای تحویل قسمت‌های جداگانه کار و برنامه زمانی آن‌ها در پیمان پیش‌بینی لازم شده باشد.
 ۲-۵-۶۰ در طول مدت پیمان، کارفرما نیاز به تحویل قسمت‌هایی از کار را قبل از تحویل کل کار داشته باشد. در این صورت، کارفرما مراتب را به پیمانکار اعلام می‌کند و پیمانکار باید بررسی لازم را برای حصول اطمینان از عدم تداخل و یا ایجاد مشکل در سایر قسمت‌ها و عملکرد کل کار، به عمل آورده و نتیجه را به اطلاع کارفرما برساند. چنانچه طرفین پیمان در این خصوص به توافق برسند، در هر یک از این موارد، تحویل موقت قسمت‌های مورد نظر، به ترتیب بندهای ۱-۶۰ تا ۴-۶۰ انجام می‌شود.

۶-۶۰ پس از تحویل موقت کارهای موضوع پیمان، پیمانکار موظف است نسبت به برچیدن کارگاه‌ها، انبارها، دفاتر و محل‌های اسکان موقت خود، خروج ماشین‌آلات ساختمانی، هر نوع مواد و مصالح و تجهیزات متعلق به خود و هر نوع مواد ضایعاتی و دورریختنی باقی‌مانده از برچیدن کارگاه‌ها و تأسیسات موقت خود، مطابق زیربند ۲۸-۲-۸ اقدام کند. هرگاه بخشی از مصالح و تجهیزات مازاد، تأسیسات موقت و تجهیزات ایجاد شده به وسیله پیمانکار، مورد نیاز کارفرما باشد، نحوه واگذاری آن‌ها در شرایط خصوصی بیان می‌شود.

ماده ۶۱ - دوره مسئولیت رفع نقص

۱-۶۱ پس از تحویل موقت کارها به شرح ماده ۶۰، کارها توسط کارفرما مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. هرگاه ظرف مدت حداقل یک سال و یا هر زمان طولانی‌تر دیگری که در بند ۵-۳ موافقت‌نامه بیان شده باشد، هر نوع عیب و نقصی در کارهای در تعهد پیمانکار مشاهده شود، پیمانکار موظف است بلافاصله پس از دریافت دستور کارفرما، نسبت به ارائه برنامه کاری و زمانی، اقدام و پس از آن نسبت به رفع نقص، اصلاح و جایگزین نمودن کار معیوب و رفع آسیب‌های ناشی از آن به بخش‌های دیگر کار، به هزینه خود اقدام کند، مگر مواردی که پیمانکار بتواند بر اساس اسناد و مدارک فنی و دستورالعمل‌های بهره‌برداری و نگهداری به کارفرما اثبات نماید که عیوب و نواقص، ناشی از نگهداری و یا بهره‌برداری نادرست کار بوده و نتیجه عملکرد وی طبق پیمان نیست. همچنین کارفرما باید امکان دسترسی برای تعمیر، رفع عیوب و نواقص در دوران مسئولیت رفع نقص را متناسب با شرایط عملیاتی خود، برای پیمانکار فراهم کند.

۲-۶۱ پیمانکار موظف است پس از انجام اصلاحات و یا تعویض و جایگزینی‌های لازم برای رفع عیب و نقص، آزمایش‌ها و بازرسی‌های لازم را برای حصول اطمینان از رفع عیب و نقص و اخذ تأیید کارفرما، به هزینه خود انجام دهد.

۳-۶۱ پس از رفع عیب و نقص هر قسمت از کار و تأیید کارفرما مبنی بر صحت انجام آن‌ها، دوره مسئولیت رفع نقص آن قسمت از کار، از همان تاریخ شروع می‌شود. به‌رحال دوره مسئولیت رفع نقص نمی‌تواند بیش از ۲ (دو) سال علاوه بر مدت اولیه ذکر شده در بند ۳-۵ موافقت‌نامه افزایش یابد. تمدید برای مدت بیشتر، تنها با ارجاع موضوع به مراجع حل اختلاف ذیل ماده ۷۵ و تأیید آن مراجع امکان‌پذیر خواهد بود.

۴-۶۱ هرگاه پیمانکار پس از ابلاغ دستور کارفرما مبنی بر رفع عیب و نقص کارها، طی مدت معقولی نسبت به رفع آن‌ها اقدام نکند و یا در عمل نتواند عیوب و نواقص را به نحوی صحیح رفع کند، کارفرما می‌تواند رأساً اقدام به رفع آن‌ها بنماید. در این صورت، پیمانکار موظف است ماشین‌آلات و ابزارآلات و مصالح و تجهیزات موجود در انبارهای خود را در اختیار کارفرما بگذارد. پس از رفع عیب و نقص، پیمانکار باید هزینه‌های انجام شده از سوی کارفرما را با لحاظ بالاسری به میزان ۱۵ (پانزده) درصد حداکثر ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز از تاریخ ابلاغ به وی، پرداخت نماید. در غیر این صورت کارفرما حق دارد بدون نیاز به انجام تشریفات قضایی یا اخذ مجوز، طلب خود را بدون نیاز به مطالبه مجدد، از محل سپرده‌ها و تضمین‌های پیمانکار و یا سایر مطالباتی که پیمانکار از کارفرما دارد، وصول نماید. اگر مبالغ آن‌ها تکافو نکند، موضوع از مراجع قضایی پیگیری خواهد شد.

ماده ۶۲ - تحویل قطعی

۱-۶۲ پیمانکار مجاز است از ۲۸ (بیست‌وهشت) روز مانده به پایان دوره مسئولیت رفع نقص کلیه کارها (موضوع ماده ۶۱)، تحویل قطعی کارها را از کارفرما درخواست نماید.

تبصره: اگر پیمانکار در پایان دوره مسئولیت رفع نقص کلیه کارها، درخواست تحویل قطعی کار را ننماید، کارفرما باید طی ۷ (هفت) روز مراتب را به پیمانکار اعلام نماید. در صورتی که پیمانکار ظرف ۲۸ (بیست‌وهشت) روز کماکان آمادگی خود را برای تحویل قطعی کارها اعلام ننماید، کارفرما می‌تواند به روش بیان شده در بند ۲-۶۲ اقدام کند.

۲-۶۲ پس از انجام اقدامات بند ۱-۶۲، کارفرما و مشاور کارفرما آزمایش‌ها و بازدیدهای مربوط را انجام داده و پس از حصول اطمینان نسبت به آمادگی کار برای انجام تحویل قطعی، کارفرما باید تاریخ حضور نمایندگان کارفرما، مشاور کارفرما و پیمانکار را جهت تحویل قطعی به پیمانکار اعلام نماید. تاریخ تحویل قطعی باید پس از پایان دوره مسئولیت رفع نقص کلیه کارها بوده و حداکثر ظرف ۲۸ (بیست‌وهشت) روز پس از درخواست پیمانکار (موضوع بند ۱-۶۲) باشد.

۳-۶۲ نمایندگان کارفرما، مشاور کارفرما و پیمانکار باید در موعد مقرر در محل کار حاضر شده و در صورت عدم مشاهده عیب و نقص در کار، نسبت به تحویل قطعی کار اقدام نمایند و صورت جلسه مربوط را تنظیم کنند. در صورت مشاهده عیب و نقص در کارها، مراتب به پیمانکار ابلاغ می‌شود تا پس از رفع نواقص، تحویل قطعی انجام شود.

تبصره: چنانچه پیمانکار در موعد تحویل قطعی در محل کار حضور نیابد کارفرما و مشاور کارفرما نسبت به انجام تحویل قطعی کار اقدام می‌نمایند. در صورت وجود عیب و نقص در کارها، کارفرما می‌تواند رأساً اقدام به رفع عیوب و نواقص موجود در کار نموده و کار را تحویل قطعی نماید. پس از رفع نواقص، پیمانکار باید هزینه‌های انجام شده از سوی کارفرما را با لحاظ بالاسری به میزان ۱۵ (پانزده) درصد حداکثر ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز از تاریخ ابلاغ به وی، پرداخت نماید. در غیر این صورت کارفرما حق دارد بدون نیاز به انجام تشریفات قضایی یا اخذ مجوز، طلب خود را بدون نیاز به مطالبه مجدد، از محل سپرده‌ها و تضمین‌های پیمانکار و یا سایر مطالباتی که پیمانکار از کارفرما دارد، وصول نماید. اگر مبالغ آن‌ها تکافو نکند، موضوع از مراجع قضایی پیگیری خواهد شد. در حال مسئولیت و هزینه رفع نواقص تا تاریخ تحویل قطعی بر عهده پیمانکار می‌باشد.

۴-۶۲ چنانچه علی‌رغم درخواست پیمانکار، نمایندگان کارفرما و مشاور کارفرما ظرف مهلت مقرر در بند ۶۲-۲ جهت تحویل قطعی اقدام ننمایند و یا کارفرما در جلسه تحویل قطعی بدون ارائه دلیل از تحویل قطعی کار خودداری نماید، پیمانکار باید ظرف ۷ (هفت) روز، مراتب عدم انجام تعهدات کارفرما را به وی اعلام نماید، در صورتی که کارفرما ظرف ۲۸ (بیست‌وهشت) روز اقدامی در این خصوص انجام ندهد، عملیات موضوع پیمان تحویل قطعی شده تلقی می‌گردد و اقدامات پس از تحویل قطعی باید در مورد آن انجام شود. مسئولیت و هزینه رفع نواقص تا تاریخ تحویل قطعی بر عهده پیمانکار می‌باشد.

فصل ۱۲: تغییرات مدت پیمان، تأخیر، تعلیق، فسخ و خاتمه پیمان

ماده ۶۳ - زمان‌های پیمان

تاریخ شروع کارهای موضوع پیمان، تاریخ تعیین شده در بند ۵-۲ موافقت‌نامه است و پیمانکار موظف است در این تاریخ کارها را مطابق بند ۳-۲ شرایط عمومی شروع نماید. همچنین مدت پیمان و مدت دوره مسئولیت رفع نقص در بند ۵-۳ موافقت‌نامه ذکر شده است که پیمانکار موظف به رعایت آن است. هریک از مقاطع زمانی قسمت‌های اصلی کار تعیین شده در پیوست شماره ۱۴ پیمان برای کارهای موضوع پیمان، مانند مدت پیمان از ارکان اصلی پیمان محسوب می‌شود.

ماده ۶۴ - تغییرات مدت پیمان

- ۱-۶۴ تمدید مدت پیمان
- ۱-۱-۶۴ شرایط تمدید مدت پیمان
- تمام زمان‌ها و مدت‌های پیش‌بینی شده برای شروع و خاتمه و مقاطع زمانی قسمت‌های اصلی کارها، تنها در صورت وقوع هریک از شرایط زیر، می‌توانند افزایش یابند.
- ۱-۱-۱-۶۴ تغییر کار موضوع ماده ۴۹ که منجر به افزایش مدت پیمان شود؛
- ۲-۱-۱-۶۴ تعلیق و توقف کارها موضوع ماده ۶۵؛
- ۳-۱-۱-۶۴ تأخیر در پرداخت موضوع بند ۵۳-۳؛
- ۴-۱-۱-۶۴ بروز شرایط قهری و شرایط تنگنا، موضوع ماده ۷۳؛
- ۵-۱-۱-۶۴ تغییر قوانین و مقررات نسبت به تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت از طرف پیمانکار که به طور مستقیم و مؤثر باعث تأخیر در انجام بخش‌هایی از کار شود؛
- ۶-۱-۱-۶۴ بروز شرایط جوی استثنایی که بر اساس اطلاعات و آمار هواشناسی در ۲۰ سال گذشته قابل پیش‌بینی نبوده است و مانع انجام کار گردد؛
- ۷-۱-۱-۶۴ کشف اشیاء فرهنگی-تاریخی به نحوی که منجر به وقفه در انجام کارهای پیمان گردد؛
- ۸-۱-۱-۶۴ تصمیم کارفرما مبنی بر به‌کارگیری پیمانکاران دیگر در محدوده کار ۴۲ پیمانکار، به شرح درج شده در بند ۲-۳۸ که مانع از انجام به‌موقع کارهای موضوع پیمان و یا بخش‌هایی از آن شود؛
- ۹-۱-۱-۶۴ وقوع سایر عوامل و شرایط غیر قابل‌پیش‌بینی که ناشی از نقض تعهدات پیمان توسط پیمانکار نبوده و باعث تأخیر در اجرای کار شود.
- ۲-۱-۶۴ نحوه تمدید مدت پیمان
- ۱-۲-۱-۶۴ پیمانکار باید ظرف مدت ۱۴ (چهارده) روز از بروز هر یک از شرایط جزءهای ۱-۱-۶۴ الی ۲-۱-۶۴، مراتب را با استناد به ماده مربوط در پیمان به‌همراه اسناد و مدارک، ضمن رونوشت به کارفرما، به مشاور کارفرما تسلیم نموده و پس از پایان شرایط مذکور، پیمانکار موظف است ظرف ۲۸ (بیست‌وهشت) روز، درخواست تمدید مدت پیمان را به همراه گزارش نهایی، برنامه زمانی جدید و کلیه اسناد و مدارک مربوط به مشاور کارفرما تسلیم نماید. مشاور کارفرما موظف است ظرف ۲۸ (بیست‌وهشت) روز از دریافت درخواست تمدید مدت پیمان، آن را بررسی و نظر خود را درخصوص تمدید مدت پیمان به کارفرما اعلام نماید. کارفرما پس از دریافت نظر مشاور کارفرما، ۱۴ (چهارده) روز مهلت دارد تا مدت تمدید پیمان و برنامه زمانی جدید که مورد تأییدش می‌باشد را تصویب و به پیمانکار ابلاغ نماید. ابلاغیه، مدارک و اسناد مربوط ضمیمه پیمان می‌گردد. مشاور کارفرما و کارفرما باید با لحاظ تصمیم‌های قبلی خود درخصوص تمدید

مدت پیمان، هر درخواست جدید تمدید مدت پیمان را مورد بررسی قرار دهند و مدت تمدید پیمان را تعیین نمایند. در صورت وقوع جزء ۱-۱-۶۴، مطابق "سند دستور تغییر کار"، مدت پیمان تمدید می‌شود.

تبصره ۱: در صورتی که پیمانکار ظرف مهلت‌های مقرر در جزء ۱-۲-۱-۶۴ اقدام ننماید، مدت پیمان در ارتباط با آن موضوع، تمدید نخواهد شد و کارفرما مسئولیتی در این خصوص نخواهد داشت، مگر آنکه دلایل دیرکرد پیمانکار در ارائه درخواست، مورد قبول کارفرما واقع شود.

تبصره ۲: چنانچه مشاور کارفرما ظرف مهلت مقرر در جزء ۱-۲-۱-۶۴ اقدام نکند، پیمانکار باید درخواست تمدید مدت پیمان را به کارفرما ارائه نماید تا وی مطابق جزء ۱-۲-۱-۶۴ درخواست پیمانکار را بررسی نماید. در صورتی که کارفرما ظرف مهلت مقرر بررسی و ابلاغ تمدید مدت پیمان را انجام ندهد و یا پیمانکار با مدت تمدید پیمان که توسط کارفرما ابلاغ شده است موافق نباشد، پیمانکار می‌تواند موضوع اختلاف را به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۱-۷۵ ارجاع نماید.

۱-۲-۱-۶۴ در پایان مدت پیمان باید تمامی درخواست‌های پیمانکار در خصوص تمدید مدت پیمان بررسی و نتایج آن لحاظ شود. در صورتی که در پایان مدت پیمان (مدت پیمان با احتساب تمدید)، کار پیمان به اتمام نرسیده باشد، کلیه مفاد پیمان همچنان دارای اعتبار بوده و از مسئولیت پیمانکار در انجام تعهداتش کاسته نمی‌شود و پیمانکار باید برنامه زمانی کارهای باقی‌مانده را به کارفرما ارائه نماید. در صورت تصویب برنامه زمانی توسط کارفرما، مدت پیمان مطابق برنامه زمانی مصوب، به دلیل قصور پیمانکار تطویل می‌شود. همچنین پیمانکار به تناسب تأخیر در تحویل موقت کار، ملزم به پرداخت خسارت تأخیر مطابق ماده ۶۶ به کارفرما می‌باشد.

تبصره: در صورت عدم ارائه برنامه زمانی کارهای باقی‌مانده توسط پیمانکار، وی موظف است مطابق برنامه ارائه شده توسط کارفرما اقدام نماید. در صورت نقض تعهد مستمر پیمانکار در انجام کارهای موضوع پیمان از جمله انجام کارهای باقی‌مانده، کارفرما محق به فسخ پیمان مطابق ماده ۶۸ خواهد بود.

۲-۶۴ کاهش مدت پیمان

۱-۲-۶۴ شرایط کاهش مدت پیمان

تمام زمان‌ها و مدت‌های پیش‌بینی شده در پیمان، در شرایط زیر می‌توانند کاهش یابند:

۱-۱-۲-۶۴ تغییر کار موضوع ماده ۴۹ که منجر به کاهش مدت پیمان شود.

۲-۱-۲-۶۴ کارفرما می‌تواند با لحاظ قوانین و مقررات، اتمام زودتر از برنامه زمانی پیمان را با در نظر گرفتن امکانات و توانایی‌های پیمانکار درخواست کند. در این صورت پیمانکار باید با بررسی شرایط مورد نظر کارفرما و بر مبنای قیمت‌های پیمان و سایر اسناد و مدارک پیمان، پیشنهاد خود را مبنی بر اضافه مبلغ احتمالی و امکانات مورد درخواست به همراه برنامه پیشنهادی برای کاهش مدت پیمان، به کارفرما تسلیم کند. در این حالت پاداش تسریع موضوع جزء ۳-۱-۲-۶۴ به پیمانکار تعلق نمی‌گیرد.

۳-۱-۲-۶۴ چنانچه بدون درخواست قبلی کارفرما مطابق جزء ۲-۱-۲-۶۴، پیمانکار با اتخاذ تمهیداتی، ضمن حفظ کیفیت کارها و با رعایت الزامات HSE پیمان اقدام به تسریع کار نماید، به نحوی که پیش از سپری شدن مدت تکمیل کار، کارهای موضوع پیمان تکمیل شود. پاداش تسریع کار مطابق شرایط خصوصی به پیمانکار پرداخت می‌شود.

۲-۲-۶۴ پس از توافق کارفرما و پیمانکار مبنی بر کاهش مدت پیمان بر اساس جزء ۲-۱-۲-۶۴، تاریخ جدید به عنوان تاریخ اتمام پیمان تعیین می‌شود. پیمانکار باید ظرف ۱۴ (چهارده) روز برنامه زمانی اجرای کارهای موضوع پیمان را، به تناسب شرایط و تاریخ جدید اتمام پیمان، مورد تجدید نظر قرار داده و برای بررسی و تأیید مشاور کارفرما، تسلیم نماید. برنامه زمانی جدید پس از تصویب کارفرما، به پیمانکار ابلاغ می‌شود؛ و از آن پس، سایر مفاد پیمان در مورد اتمام به هنگام کار، بر مبنای تاریخ جدید، نافذ خواهد بود. در صورت عدم تحقق کاهش مدت پیمان

مطابق جزء ۶۴-۲-۱، در پایان مدت توافق شده، اضافه مبلغ توافق شده پیمان به تناسب مدت کاهش نیافته، کاهش می‌یابد و پیمانکار از این بابت مشمول خسارت تأخیر نمی‌شود.

ماده ۶۵ - تعلیق و توقف کارها

۱-۶۵ تعلیق کارها به دستور کارفرما

۱-۱-۶۵ کارفرما می‌تواند در طول مدت اجرای پیمان، دستور تعلیق قسمتی از کار و یا تمام کار را در ۲ (دو) نوبت و مجموعاً حداکثر برای مدت ۹۱ (نودویک) روز صادر کند. در ابلاغیه کارفرما، باید تاریخ شروع و مدت تعلیق، مشخص شود. پیمانکار موظف است پس از دریافت دستور کارفرما، اجرای آن قسمت از کار و یا کل کار را به حالت تعلیق درآورد.

۲-۱-۶۵ برنامه کار، تعیین تکلیف کارهای نیمه تمام، شرح وظایف، کارهای لازم و حداقل ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار، نفرات مورد نیاز برای دوران تعلیق، از سوی کارفرما به پیمانکار ابلاغ می‌شود و پیمانکار، موظف به پیروی از آنهاست. از جمله، پیمانکار موظف به حفاظت از تجهیزات و نگهداری از آنها در کارگاه یا هر جای دیگر است و نیز حراست از کارگاه و نگهداری از کارهای اجرا شده در شرایط ایمن، با اوست. در مورد تجهیزات و مصالحی که هنگام ابلاغ تعلیق از سوی کارفرما، در دست ساخت بوده‌اند، پیمانکار با نظر کارفرما نسبت به تکمیل ساخت آنها اقدام می‌کند.

۳-۱-۶۵ پیمانکار باید ظرف ۱۴ (چهارده) روز قبل از پایان مدت تعلیق، موضوع را برای اتخاذ تصمیم نهایی، به کارفرما منعکس کند. هرگاه پس از ۱۴ (چهارده) روز از دریافت درخواست پیمانکار، دستور شروع مجدد کار از سوی کارفرما به پیمانکار صادر نشود، پیمانکار می‌تواند مطابق ماده ۶۹، پیمان را خاتمه دهد. کارفرما می‌تواند با رعایت زیربند ۱-۱-۶۵ مدت تعلیق را در مجموع تا سقف ۹۱ (نودویک) روز رأساً تمدید نموده و به پیمانکار ابلاغ نماید. لیکن تمدید مدت تعلیق بیش از سقف مذکور تنها در صورت موافقت پیمانکار، امکان‌پذیر می‌باشد.

۴-۱-۶۵ جبران هزینه‌های پیمانکار ناشی از انجام اقدامات ابلاغی کارفرما در طول دوران تعلیق که باید مواردی همچون هزینه‌های نیروی انسانی و ماشین‌آلات پیمانکار که در کارگاه باقی می‌ماند را شامل شود، مطابق ضوابط مندرج در شرایط خصوصی محاسبه و پرداخت می‌گردد.

۲-۶۵ توقف کارها ناشی از عدم انجام تعهدات کارفرما

۱-۲-۶۵ در صورتی که پیمانکار انجام تمام یا بخش‌هایی از کار را به دلیل عدم انجام تعهدات کارفرما مطابق یکی از مواد ۴۰، ۴۴، ۴۶، ۴۷، شرایط عمومی و یا یکی از بندهای ۴۵-۱، ۵۸-۴، ۶۰-۳ امکان‌پذیر نداند، وی باید حداکثر ظرف ۲۴ (بیست و چهار) ساعت پس از توقف کارها، موضوع را طی نامه‌ای به کارفرما اطلاع داده و همراه آن مدارک و مستندات مربوط را ارسال نماید. کارفرما موظف است موارد ذکر شده توسط پیمانکار را بررسی کرده و نسبت به رفع مواردی که باعث توقف شده‌اند، اقدام نماید.

تبصره: در صورتی که کارفرما توقف کار توسط پیمانکار را قابل قبول تشخیص ندهد، باید ظرف ۳ (سه) روز از

وصول نامه پیمانکار، دلایل خود را به وی اعلام نماید. در صورتی که پیمانکار، علی‌رغم نظر کارفرما همچنان ادامه کار را امکان‌پذیر نداند و یا کارفرما در مهلت مقرر دلایل خود مبنی بر عدم پذیرش توقف را به پیمانکار اعلام ننماید، موضوع توسط پیمانکار، به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف موضوع بند ۷۵-۱ ارجاع می‌شود. چنانچه پس از حل اختلاف مطابق ماده ۷۵، توقف کار توسط پیمانکار مورد تأیید قرار نگیرد، به تناسب روزهای توقف و به میزان درج شده در شرایط خصوصی مرتبط با ماده ۶۶، پیمانکار ملزم به پرداخت خسارت به کارفرما می‌باشد.

- ۲-۲-۶۵ پیمانکار و مشاور کارفرما باید از شروع توقف کارها، گزارش روزانه کارهای متوقف شده را به همراه لیست نیروی انسانی و ماشین آلات متوقف، تنظیم نموده و برای کارفرما ارسال نمایند.
- ۳-۲-۶۵ جبران هزینه‌های پیمانکار ناشی از توقف کارها، باید هزینه‌های نیروی انسانی و ماشین‌آلاتی که در گزارش‌های روزانه مطابق زیربند ۲-۲-۶۵ مشخص شده‌اند را شامل شود. ضوابط، نحوه محاسبه و پرداخت جبران هزینه‌های پیمانکار در دوران توقف مطابق شرایط خصوصی می‌باشد.
- ۴-۲-۶۵ در صورت توقف کارها ناشی از عدم انجام تعهدات کارفرما، پیمانکار می‌تواند پیمان را با وقوع هر یک از موارد بند ۱-۶۹، مطابق بند ۲-۶۹ خاتمه دهد.
- ۵-۲-۶۵ چنانچه به دلیل قصور پیمانکار در انجام کارها طبق مشخصات فنی یا عدم رعایت الزامات HSE پیمان و یا بروز شرایط نامناسب آب و هوایی کار متوقف شود و یا متوقف شدن کار در برنامه زمانی منضم به پیمان پیش‌بینی شده باشد، این موارد مشمول تعلیق موضوع بند ۱-۶۵ و یا توقف موضوع زیربندهای ۱-۲-۶۵ الی ۴-۲-۶۵ نمی‌شود و مطابق دیگر مفاد پیمان اقدام خواهد شد.

ماده ۶۶ - تأخیر در اتمام به موقع کار یا قسمت‌های اصلی کار

پیمانکار موظف به انجام کارها، طبق برنامه زمانی منضم به پیمان و آخرین تجدید نظرهای آن است. هرگاه در تاریخ‌های تعیین شده در برنامه زمانی منضم به پیمان و یا آخرین تجدید نظر آن، انجام کار یا قسمت‌های اصلی کار که در پیوست شماره ۱۴ پیمان مشخص شده است، به پایان نرسیده باشد، پیمانکار باید به منظور اتمام کارهای باقی‌مانده، برنامه زمانی مربوط را برای تصویب به کارفرما ارائه نماید. پیمانکار به تناسب تأخیر در تحویل موقت کار یا اتمام قسمت‌های اصلی کار، ملزم به پرداخت خسارت تأخیر، به میزان درج شده در شرایط خصوصی خواهد بود. حداکثر مبلغ خسارت نیز، در بند ۴-۵ موافقت‌نامه درج شده است. تاریخ مبنای محاسبه تأخیرها، آخرین تاریخ تغییر یافته طبق بند ۱-۶۴ یا ۲-۶۴ است. هرگاه تأخیر پیمانکار، بیشتر از حدی باشد که کارفرما را محق به دریافت حداکثر خسارت مشخص شده در موافقت‌نامه بنماید، کارفرما می‌تواند با اخطار قبلی، پیمان را طبق ماده ۶۸ به دلیل نقض تعهد پیمانکار، فسخ نماید.

تبصره: چنانچه تأخیر در اتمام قسمت‌های اصلی کار، منجر به تأخیر در تحویل موقت کار گردد، با توجه به پرداخت خسارت تأخیر در اتمام قسمت‌های اصلی کار توسط پیمانکار، آن بخش از تأخیر در تحویل موقت کار که ناشی از تأخیر در اتمام قسمت‌های اصلی کار می‌باشد، شامل خسارت تأخیر نمی‌شود.

ماده ۶۷ - خاتمه پیمان بنا بر مصلحت کارفرما^{۴۳}

کارفرما می‌تواند بنا به مصلحت خود و بدون اعلام دلیل، در هر مقطعی پیش از تکمیل کار، پیمان را خاتمه دهد. در این صورت، وی طی ابلاغیه‌ای مراتب را با مشخص کردن روز خاتمه پیمان، به پیمانکار اعلام می‌کند. در این ابلاغیه که تاریخ صدور آن نباید کمتر از ۲۸ (بیست‌وهشت) روز قبل از تاریخ خاتمه پیمان باشد، تکلیف کارهایی که ناتمام ماندن آن‌ها در شرایط روز صدور ابلاغیه، موجب بروز خطر و یا زیان مسلمی است، به طور روشن مشخص می‌شود. پس از دریافت ابلاغیه یاد شده، اقدام‌های زیر انجام می‌شود:

۱-۶۷ پیمانکار از شروع هر نوع کار جدید، غیر از تکمیل کارهای ناتمام که در ابلاغیه مشخص شده است، خودداری می‌کند. همچنین، اقدام‌های حفاظتی و نگهداری که از سوی کارفرما تعیین شده است را برای کارهای انجام شده قبلی، به اجرا درمی‌آورد.

۲-۶۷ پیمانکار موظف است در راستای انجام تعهداتش، اسناد کلیه قراردادهای خود با مهندسان طراح، فروشندگان و پیمانکاران جزء را به کارفرما تسلیم نموده و گزارش آخرین وضعیت پیشرفت کار، اسناد مالی مربوط را به کارفرما

تسلیم نماید. در صورتی که کارفرما با رعایت قانون و مقررات، خواستار انتقال برخی یا همه آن قراردادهای باشد، پیمانکار بایستی نسبت به انجام هماهنگی‌های لازم برای انتقال این قراردادهای به کارفرما اقدام نماید. پیمانکار باید دیگر قراردادهای خود را که کارفرما خواستار ادامه آن‌ها از طریق انتقال نیست را با رعایت بند ۶۷-۱ متوقف سازد.

پیمانکار باید اسناد و مدارک مربوط به تأمین مصالح و تجهیزاتی که در چارچوب برنامه زمانی موضوع زیربند ۳-۲-۱ شرایط عمومی پیمان، در مرحله سفارش خرید^{۴۴} به فروشندگان و یا سایر مراحل خرید و حمل تا قبل از رسیدن به کارگاه هستند و همچنین سایر اسناد مربوط به تعهدات پیمانکار در برابر اشخاص ثالث و در ارتباط با پیمان، را به همراه اسناد مثبت^{۴۵} مالی به کارفرما تحویل نماید.

۳-۶۷ کارفرما باید قبل از تاریخ خاتمه پیمان، آن قسمت از کارها را که ناتمام است تحویل قطعی کند. در این راستا نمایندگان کارفرما، مشاور کارفرما و پیمانکار باید در موعد مقرر در محل کار حاضر شده و در صورت عدم مشاهده عیب و نقص در کار، نسبت به تحویل قطعی کار اقدام نمایند و صورت جلسه مربوط را تنظیم کنند. در صورت مشاهده عیب و نقص در کارها، مراتب به پیمانکار ابلاغ می‌شود تا پس از رفع نواقص، تحویل قطعی انجام شود.

۴-۶۷ کارفرما باید قبل از تاریخ خاتمه پیمان، آن قسمت از کارها که کاملاً پایان یافته است و مراحل راه‌اندازی و آزمایش‌های عملکردی آن با موفقیت انجام شده است را طبق ماده ۶۰ تحویل موقت کند. در خصوص این کارها، پیمانکار موظف به رفع عیوب و نواقص در دوره مسئولیت رفع نقص، مطابق ماده ۶۱ و سپس تحویل قطعی کار مطابق ماده ۶۲ است.

۵-۶۷ پیمانکار موظف است پس از تحویل موقت یا تحویل قطعی کارها مطابق بند ۶۷-۳ و ۶۷-۴ و قبل از تاریخ خاتمه پیمان، طبق برنامه تنظیمی کارفرما، نسبت به برچیدن تأسیسات موقت در محل کارگاه که مورد نیاز کارفرما نیست، اقدام نماید و بخش‌های مورد نیاز کارفرما را به وی تحویل دهد. برچیدن کارگاه و تمیز کردن محوطه کارگاه، باید مطابق زیربند ۲۸-۲-۸ صورت پذیرد.

۶-۶۷ پیمانکار موظف به تسویه حساب کامل با کارکنان کارگاهی خود و خاتمه کار آنان، به موجب این پیمان است.

۷-۶۷ پیمانکار موظف است تمام نقشه‌ها، مشخصات فنی و تمام اسناد و مدارکی که توسط وی، مهندسان طراح، فروشندگان یا پیمانکاران جزء، تهیه شده است را به کارفرما تحویل دهد. همچنین پیمانکار باید تمامی اسناد و مدارکی که برای اجرای کار پیمان، از سوی کارفرما به وی تحویل شده است را عودت دهد.

۸-۶۷ پیمانکار موظف است صورت وضعیت قطعی کارهای انجام شده تا تاریخ خاتمه پیمان را مطابق ماده ۵۷ و با لحاظ موارد زیر تهیه نماید. بررسی، تأیید و پرداخت صورت وضعیت قطعی نیز مطابق ماده ۵۷ انجام می‌گیرد.

۱-۸-۶۷ بهای کارهای انجام شده اعم از کارهای طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و نیز ساختمان و نصب تا تاریخ خاتمه پیمان، مطابق جدول تفکیک مبلغ پیمان برای بخش‌های مختلف کار در پیوست شماره ۱ پیمان و با لحاظ ساختار شکست قیمت، جدول درصد وزنی کارها و یا جداول مربوط به سایر روش‌های پرداختی مندرج در زیربند ۳-۲-۴ شرایط عمومی و یا حسب مورد، بر اساس فهرست مقادیر و بهای واحد کارها که در پیوست شماره ۲ پیمان درج شده است، به روش مذکور در بخش ۵-۱ پیوست شماره ۵ پیمان محاسبه می‌شود. در صورت عدم وجود قیمت معین برای برخی از کارهای ناتمام در اسناد پیمان، موارد با استفاده از روش‌ها و نرخ‌های مشابه در پیمان و با توافق طرفین، تعیین قیمت می‌گردد.

تبصره ۱: بهای تغییر کارهایی که تا تاریخ خاتمه پیمان انجام گرفته است، مطابق ماده ۴۹ و بر اساس "سند دستور تغییر کارهای" صادر شده، محاسبه می‌شود.

تبصره ۲: چنانچه هزینه بیمه‌نامه‌ها، به صورت کامل توسط کارفرما طی صورت وضعیت‌های موقت پرداخت شده باشد، پیمانکار موظف است پس از خاتمه پیمان، بلافاصله مراتب را به بیمه‌گر اطلاع داده تا با توجه به

کارهای انجام نشده و مدت زمان باقی مانده از اعتبار بیمه نامه‌ها، نسبت به عودت مبالغ اضافی به کارفرما اقدام شود.

۲-۸-۶۷ در صورتی که قراردادهای منعقد شده پیمانکار با فروشندگان به کارفرما منتقل شود، بهای آن بخش از مصالح و تجهیزاتی که در چارچوب برنامه زمانی پیمان، در مراحل تأمین مصالح و تجهیزات تا قبل از رسیدن به کارگاه هستند و اسناد آنها تحویل کارفرما شده است، بر اساس قیمت مصالح و تجهیزات مندرج در اسناد پیمان (پیوست شماره ۱ و ۲، ساختار شکست قیمت، جدول درصد وزنی کارها و یا جداول مربوط) و با اعمال درصد پرداختی پیمانکار به فروشندگان از بابت آن مصالح و تجهیزات، محاسبه می‌شود. در این حالت، بقیه مبلغ مصالح و تجهیزات مذکور، مطابق مفاد قرارداد پیمانکار با فروشندگان، توسط کارفرما به فروشندگان پرداخت می‌شود.

۳-۸-۶۷ در صورت عدم انتقال قراردادهای منعقد شده پیمانکار با مهندسان طراح، فروشندگان و پیمانکاران جزء، هزینه‌ها و خسارات اعمال شده به پیمانکار ناشی از فسخ این قراردادها، پس از بررسی و تأیید کارفرما به پیمانکار پرداخت می‌شود. کارفرما در قبال جبران هزینه‌ها و خسارات ناشی از شروط، تعهدات و رویه‌های نامتعارفی که به تشخیص وی در قراردادهای مذکور درج شده است، مسئولیت و تعهدی ندارد.

۴-۸-۶۷ هزینه تأسیسات موقت در محل کارگاه که مورد نیاز کارفرما می‌باشد (موضوع بند ۶۷-۵)، در صورتی که هزینه آن در محاسبه هزینه مستقیم کارها به شرح زیر بند ۶۷-۸-۱، منظور نشده باشد، قابل پرداخت خواهد بود. هزینه مربوط با توافق دو طرف پیمان قیمت‌گذاری شده و همراه با اسناد و مدارک مربوط، تسلیم کارفرما می‌شود.

۵-۸-۶۷ در صورتی که پیمانکار به منظور اجرای موضوع پیمان، در مقابل اشخاص ثالث تعهداتی نموده است که در اثر خاتمه پیمان، ملزم به پرداخت هزینه و خسارت‌هایی به آن اشخاص می‌گردد، این هزینه‌ها و خسارت‌ها، پس از رسیدگی و تأیید کارفرما، به پیمانکار پرداخت می‌شود.

۶-۸-۶۷ خاتمه پیمان بر اساس ضوابط این ماده، حق مطالبه خسارات یا ضرر و زیان به پیمانکار و عوامل طرف قرارداد با وی را نداده و مسئولیتی برای کارفرما، جز مواردی که در پیمان ذکر شده، ایجاد نمی‌نماید.

۹-۶۷ با تأیید صورت وضعیت قطعی از سوی دو طرف، پیمانکار حق اقامه هرگونه ادعا یا دعوی علیه کارفرما در رابطه با پیمان را از خود سلب و ساقط می‌کند، مگر در خصوص تأخیر کارفرما در پرداخت صورت وضعیت قطعی و در مورد ادعاهایی که قبل از تأیید صورت وضعیت قطعی مطرح کرده باشد، اما حل و فصل آن توسط دو طرف پیمان، به زمان‌های بعد موکول شده باشد.

۱۰-۶۷ تضمین انجام تعهدات و سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار، به تناسب بخش‌های تحویل موقت و تحویل قطعی شده کار و بر اساس ماده ۱۴، آزاد و به پیمانکار مسترد می‌شود.

ماده ۶۸ - فسخ پیمان توسط کارفرما ناشی از نقض تعهدات پیمانکار^{۴۵}

۱-۶۸ موارد فسخ پیمان

کارفرما می‌تواند بنا بر تشخیص خود مبنی بر وقوع هر یک از شرایط زیربندهای ۱-۶۸-۱ الی ۱-۶۸-۸، پیمان را فسخ نماید. چنانچه تخلف پیمانکار مطابق زیربندهای ۱-۶۸-۹ الی ۱-۶۸-۱۲ باشد، کارفرما پیمان را فسخ می‌نماید. در هر حال فسخ پیمان از سایر اختیارات و حقوق کارفرما نمی‌کاهد.

۱-۶۸-۱ نقض تعهد مستمر پیمانکار در اجرای کارهای موضوع پیمان، طبق اسناد و مشخصات فنی پیمان و بدون آنکه محدود به آنها باشد، شامل موارد زیر خواهد بود:

۱-۶۸-۱-۱ نقض تعهد در انجام دادن به موقع کارهای فنی و مهندسی، عملیات ساختمان و نصب و تأمین عوامل مورد نیاز، به تناسب قسمت‌های مختلف کار؛

- ۶۸-۱-۱-۲ نقض تعهد درخصوص تأمین به موقع مصالح و تجهیزات، از نظر کمی و کیفی؛
- ۶۸-۱-۱-۳ توقف تمام یا قسمتی از کار، بدون دلیل موجه.
- ۶۸-۱-۲ تأخیر مستمر در پرداخت دستمزد کارکنان از سوی پیمانکار، با توجه به بند ۲۷-۶.
- ۶۸-۱-۳ نقض تعهد در انجام تعهدات HSE به نحوی که مجموع مبالغ اظهارهای جریمه‌ای HSE از حد تعیین شده تجاوز نماید، موضوع زیربند ۲۸-۱-۱۴.
- ۶۸-۱-۴ واگذاری کامل پیمان از سوی پیمانکار به اشخاص ثالث و یا عدم رعایت موارد بیان شده درخصوص واگذاری کارها به پیمانکاران جزء با توجه به بند ۳۳-۸.
- ۶۸-۱-۵ تأخیر بیش از ۲۸ (بیست و هشت) روز در تحویل زمین توسط پیمانکار با توجه به بند ۴۰-۴.
- ۶۸-۱-۶ تأخیر در اتمام به موقع کار یا قسمت‌های اصلی کار با توجه به ماده ۶۶، به نحوی که مجموع خسارات تأخیر پیمانکار بیشتر از حد ذکر شده در بند ۵-۴ موافقت‌نامه گردد.
- ۶۸-۱-۷ ورشکستگی شرکت پیمانکار، طرح دعوی ورشکستگی در محاکم قضایی، صدور حکم ورشکستگی یا توقیف ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار از سوی مراجع ذی‌صلاح به نحوی که موجب توقف و یا کندی پیشرفت کار شود.
- ۶۸-۱-۸ عدول بارز یا نادیده انگاشتن هم‌زمان برخی از مفاد پیمان.
- ۶۸-۱-۹ انحلال شرکت پیمانکار
- ۶۸-۱-۱۰ هرگاه پیمانکار مطابق زیربند ۳۷-۷-۲، پس از امضای پیمان تا تحویل موقت، مشمول قانون منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری، مصوب بیست و دوم دی‌ماه ۱۳۳۷ شود.
- ۶۸-۱-۱۱ هرگاه کارفرما مطابق زیربند ۳۷-۷-۳، پس از امضای پیمان تا تحویل موقت، مشمول قانون منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری، مصوب بیست و دوم دی‌ماه ۱۳۳۷ شود ولی پیمانکار علی‌رغم اطلاع از موضوع، تعمداً مراتب را به کارفرما اعلام ننماید.
- ۶۸-۱-۱۲ هرگاه پیمانکار مطابق بند ۳۷-۸، مرتکب یکی از تخلفات اشاره شده در آیین‌نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاه‌های اجرایی، بنا بر تشخیص مراجع ذی‌صلاح شود.
- ۶۸-۲ در صورتی که به علت هریک از موارد بند ۶۸-۱، کارفرما در نظر داشته باشد پیمان را فسخ نماید، مراتب را با درج مواردی که به آن‌ها استناد نموده است، به پیمانکار اعلام می‌کند. پیمانکار مکلف است ظرف مدت ۷ (هفت) روز از تاریخ دریافت ابلاغ کارفرما، در صورتی که دلایلی حاکی از عدم انطباق نظر کارفرما با موارد اعلام شده داشته باشد، مراتب را به اطلاع کارفرما برساند. اگر ظرف مهلت مقرر پاسخی از سوی پیمانکار نرسد، یا کارفرما دلایل اقامه شده را مردود بداند، موضوع فسخ در پروژه‌های ملی، توسط هیئت منتخب وزیر یا بالاترین مقام سازمان کارفرما (در مورد سازمان‌هایی که تابع هیچ‌یک از وزارتخانه‌ها نیستند) بررسی می‌شود. در طرح‌ها و پروژه‌های استانی (بخشی یا تمام اعتبار آن از محل اعتبارات بودجه عمومی استانی تأمین و توسط دستگاه‌های اجرایی استانی اجرا می‌شوند) یا ملی استانی شده، کارفرما مستندات لازم را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان به منظور بررسی فسخ ارسال می‌نماید و موارد پس از بررسی در آن سازمان جهت تأیید به شورای فنی استان ارسال می‌گردد. در صورت تأیید فسخ توسط هیئت منتخب وزیر یا شورای فنی استان حسب مورد، کارفرما پس از دریافت مصوبه، فسخ پیمان را بلافاصله به پیمانکار ابلاغ می‌کند و بدون نیاز به انجام دادن تشریفات قضایی، به ترتیب مفاد این ماده عمل می‌نماید. کارفرما موظف است تاریخ صورت‌برداری از کارهای انجام شده قبلی و سایر تجهیزات و تأسیسات که نباید از ۱۴ (چهارده) روز از تاریخ فسخ تجاوز نماید را در ابلاغیه فسخ مشخص نماید.
- تبصره: در صورتی که موارد تصمیم کارفرما برای فسخ پیمان، به استناد زیربندهای ۶۸-۱-۹ الی ۶۸-۱-۱۲ باشد، نیاز به اخذ مصوبه در این خصوص از هیئت منتخب وزیر یا شورای فنی استانی نمی‌باشد.

حسن اجرای کار اقدام نماید.

۴-۶۸ کارفرما باید بلافاصله پس از ابلاغ فسخ، کارهای انجام شده، کارگاه، تأسیسات و ساختمان‌های موقت، مصالح و تجهیزات موجود در کارگاه، ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار و هر نوع تدارکات موجود در کارگاه را در اختیار بگیرد. پیمانکار موظف است طبق برنامه تنظیمی کارفرما، نسبت به برچیدن تأسیسات موقت در محل کارگاه که مورد نیاز کارفرما نیست، اقدام نماید و بخش‌های مورد نیاز کارفرما را به وی تحویل دهد. برچیدن کارگاه و تمیز کردن محوطه کارگاه، باید مطابق زیربند ۲۸-۲-۸ صورت پذیرد.

۵-۶۸ پیمانکار موظف است در تاریخ مقرر شده در ابلاغیه فسخ مطابق بند ۶۸-۲، برای صورت‌برداری از کارهای انجام شده قبلی و سایر تجهیزات و تأسیسات یاد شده در بند ۶۸-۴، به اتفاق کارفرما در محل حضور یابد. در صورت عدم حضور پیمانکار در موعد مقرر، کارفرما به منظور تأمین دلیل، با حضور نماینده مراجع قضایی، مستقیماً نسبت به صورت‌برداری‌ها اقدام می‌نماید و هزینه نگهداری و حفاظت از کارگاه تا تاریخ انجام صورت‌برداری بر عهده پیمانکار می‌باشد. در هر حال تاریخ انجام صورت‌برداری نمی‌تواند از ۴۲ (چهل و دو) روز از تاریخ فسخ پیمان تجاوز نماید و هزینه‌های نگهداری و حفاظت از کارگاه پس از این مهلت بر عهده کارفرما می‌باشد.

تبصره: چنانچه به دلیل قصور کارفرما، صورت‌برداری از کارها در تاریخ مقرر صورت نپذیرد، هزینه‌های نگهداری و حفاظت از کارگاه پس از تاریخ مقرر در ابلاغیه فسخ، بر عهده کارفرما خواهد بود.

۶-۶۸ پیمانکار موظف است در راستای انجام تعهداتش، اسناد کلیه قراردادهای خود با مهندسان طراح، فروشندگان و پیمانکاران جزء را به کارفرما تسلیم نموده و گزارش آخرین وضعیت پیشرفت کار، اسناد مالی مربوط را به کارفرما تسلیم نماید. در صورتی که کارفرما با رعایت قانون و مقررات، خواستار انتقال برخی یا همه آن قراردادهای پیمانکار بایستی نسبت به انجام هماهنگی‌های لازم برای انتقال این قراردادهای کارفرما اقدام نماید. پیمانکار باید دیگر قراردادهای خود را که کارفرما خواستار ادامه آن‌ها از طریق انتقال نیست را متوقف سازد. پیمانکار باید اسناد و مدارک مربوط به تأمین مصالح و تجهیزاتی که در چارچوب برنامه زمانی موضوع زیربند ۳-۲-۱ شرایط عمومی پیمان، در مرحله سفارش خرید به فروشندگان و یا سایر مراحل خرید و حمل تا قبل از رسیدن به کارگاه هستند و همچنین سایر اسناد مربوط به تعهدات پیمانکار در برابر اشخاص ثالث و در ارتباط با پیمان، را به همراه اسناد مثبت مالی به کارفرما تحویل نماید.

۷-۶۸ پیمانکار موظف به تسویه حساب کامل با کارکنان کارگاهی خود و خاتمه کار آنان، به موجب این پیمان است.

۸-۶۸ پیمانکار موظف است تمام نقشه‌ها، مشخصات فنی و تمام اسناد و مدارکی که توسط وی، مهندسان طراح، فروشندگان یا پیمانکاران جزء، تهیه شده است را به کارفرما تحویل دهد. همچنین پیمانکار باید تمامی اسناد و مدارکی که برای اجرای کار پیمان، از سوی کارفرما به وی تحویل شده است را عودت دهد.

۹-۶۸ کارفرما می‌تواند برای اتمام کار پیمان، ابزارآلات و ماشین‌آلات تحت تملک پیمانکار که در کارگاه موجود است را حداکثر تا پایان مدت پیمان (مدت پیمان مندرج در بند ۵-۳ موافقت‌نامه با احتساب تمدیدهای اعمال شده) در اختیار گیرد. هزینه اجاره ابزارآلات و ماشین‌آلات پیمانکار با توافق طرفین پیمان تعیین می‌شود، لیکن در صورت عدم توافق در این خصوص، مطابق نظر کارشناس رسمی دادگستری هزینه اجاره بها محاسبه می‌گردد.

۱۰-۶۸ پیمانکار موظف است حداکثر ظرف مدت ۵۶ (پنجاه و شش) روز پس از صورت‌برداری موضوع بند ۶۸-۵، صورت وضعیت قطعی کارهای انجام شده را مطابق ماده ۵۷ و با لحاظ موارد زیر تهیه نماید. بررسی، تأیید و پرداخت صورت وضعیت قطعی نیز مطابق ماده ۵۷ انجام می‌گیرد.

۱-۱۰-۶۸ بهای کارهای انجام شده اعم از کارهای طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و نیز ساختمان و نصب تا تاریخ فسخ پیمان، مطابق زیربند ۶۷-۸-۱ محاسبه می‌شود.

۲-۱۰-۶۸ در صورت انتقال قراردادهای منعقد شده پیمانکار با فروشندگان به کارفرما، هزینه تأدیه شده از سوی پیمانکار برای آن بخش از مصالح و تجهیزاتی که در چارچوب برنامه زمانی پیمان، در مراحل تأمین مصالح و تجهیزات تا

قبل از رسیدن به کارگاه هستند و اسناد آنها تحویل کارفرما شده است، توسط کارفرما پرداخت می‌شود. در این حالت، بقیه مبلغ مصالح و تجهیزات مذکور، مطابق مفاد قرارداد پیمانکار با فروشنندگان، توسط کارفرما به فروشنندگان پرداخت می‌شود.

۳-۱۰-۶۸ در صورت عدم درخواست کارفرما مبنی بر انتقال قراردادهای منعقد شده پیمانکار با مهندسان طراح، فروشنندگان و پیمانکاران جزء، هزینه‌ها و خسارات اعمال شده به پیمانکار ناشی از فسخ این قراردادها با فروشنندگان، پس از بررسی و تأیید کارفرما و در صورتی که فسخ پیمان ناشی از عدم انجام تعهدات آن مهندسان طراح، فروشنندگان و پیمانکاران جزء نباشد، به پیمانکار پرداخت می‌شود. کارفرما در قبال جبران هزینه‌ها و خسارات ناشی از شروط، تعهدات و رویه‌های نامتعارفی که به تشخیص وی در قراردادهای مذکور درج شده است، مسئولیت و تعهدی ندارد.

۴-۱۰-۶۸ در صورتی که به دلیل عدم درج «شرط الزام انتقال پیمان به کارفرما» در قراردادهای منعقد شده پیمانکار با مهندسان طراح، فروشنندگان و پیمانکاران جزء، امکان انتقال قرارداد به کارفرما وجود نداشته باشد، مسئولیت هرگونه ضرر و زیان وارده به پیمانکار در این قراردادها از جمله خسارات ناشی از فسخ قراردادهای مذکور، بر عهده پیمانکار می‌باشد.

۵-۱۰-۶۸ هزینه تأسیسات موقت در محل کارگاه که مورد نیاز کارفرما می‌باشد (موضوع بند ۴-۶۸)، در صورتی که هزینه آن در محاسبه هزینه مستقیم کارها به شرح زیربند ۱-۱۰-۶۸، منظور نشده باشد، قابل پرداخت خواهد بود. هزینه مربوط با توافق دو طرف پیمان قیمت‌گذاری شده و همراه با اسناد و مدارک مربوط تسلیم کارفرما می‌شود.

۱۱-۶۸ با تأیید صورت وضعیت قطعی از سوی دو طرف، پیمانکار حق اقامه هرگونه ادعا یا دعوی علیه کارفرما در رابطه با پیمان را از خود سلب و ساقط می‌کند، مگر در خصوص تأخیر کارفرما در پرداخت صورت وضعیت قطعی و در مورد ادعاهایی که قبل از تأیید صورت وضعیت قطعی مطرح کرده باشد، اما حل و فصل آن توسط دو طرف پیمان، به زمان‌های بعد موکول شده باشد.

۱۲-۶۸ کارفرما می‌تواند صرفاً در یک نوبت، قسمتی از کار موضوع پیمان که امکان تحویل آن به صورت مجزا وجود دارد و نیز مبلغ آن کار در پیوست شماره ۱ پیمان ذکر شده است را در صورت وقوع هر یک از زیربندهای ۱-۱-۶۸ الی ۸-۱-۶۸، منوط به اینکه مابقی کارهای باقیمانده امکان تحویل به صورت مستقل داشته باشد، فسخ جزئی نماید. مبلغ کارهایی که فسخ جزئی شده‌اند نباید بیش از ۱۵ (پانزده) درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه بوده و نباید منجر به حذف کامل یکی از بخش‌های طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات و یا ساختمان و نصب گردد. در صورتی که کارفرما در نظر داشته باشد قسمتی از کار موضوع پیمان را فسخ جزئی نماید به صورت زیر عمل می‌شود:

۱-۱۲-۶۸ مراتب فسخ جزئی با درج موارد نقض تعهد پیمانکار مطابق زیربندهای ۱-۱-۶۸ الی ۸-۱-۶۸ به پیمانکار اعلام می‌شود.

۲-۱۲-۶۸ پیمانکار موظف است ظرف مدت ۷ (هفت) روز از تاریخ دریافت ابلاغ کارفرما، در صورتی که دلایلی حاکی از عدم انطباق نظر کارفرما با موارد اعلام شده داشته باشد، مراتب را به اطلاع کارفرما برساند. اگر ظرف مهلت مقرر پاسخی از سوی پیمانکار نرسد، یا کارفرما دلایل اقامه شده را مردود بداند، مطابق بند ۲-۶۸، برای اخذ مصوبه از هیئت منتخب وزیر یا شورای فنی استان حسب مورد، اقدام می‌شود. کارفرما پس از دریافت مصوبه موضوع بند ۲-۶۸، فسخ جزئی پیمان را بلافاصله به پیمانکار ابلاغ می‌کند.

۳-۱۲-۶۸ کارفرما باید بی‌درنگ نسبت به ضبط تضمین انجام تعهدات متناسب با مبلغ کار فسخ شده و ضبط سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار مربوط به کار فسخ شده، اقدام نماید. پیمانکار باید پیش‌پرداخت متناسب با بخش فسخ جزئی شده که مستهلک نشده است را عودت نماید، در غیر اینصورت کارفرما تضمین پیش‌پرداخت مربوط را ضبط می‌نماید.

۴-۱۲-۶۸ پس از ضبط تضامین، مطابق بندهای ۴-۶۸ الی ۱۱-۶۸ در خصوص کار فسخ شده اقدام می‌شود.

۵-۱۲-۶۸ فسخ جزئی پیمان به هیچ وجه پیمانکار را از تعهدات و مسئولیت‌های خود مبری نمی‌کند و پیمانکار باید بدون هیچ گونه خدشه و خللی، دیگر تعهداتش را به انجام رساند.

ماده ۶۹ - خاتمه پیمان توسط پیمانکار ناشی از نقض تعهدات کارفرما^{۴۶}

- ۱-۶۹ پیمانکار می‌تواند در موارد زیر با اعلام کتبی قبلی و با رعایت مفاد بند ۲-۶۹ پیمان را خاتمه دهد:
- ۱-۱-۶۹ تأخیر در پرداخت پیش‌پرداخت و یا هر یک از اقساط آن، مطابق بند ۵۳-۱ و پیوست شماره ۵ پیمان، به مدت ۹۱ (نودویک) روز از زمان پیش‌بینی شده در اسناد پیمان؛
- ۲-۱-۶۹ تأخیر در پرداخت صورت‌وضعیت‌های تأییدشده از سوی کارفرما، به مدت ۹۱ (نودویک) روز از زمان پیش‌بینی شده در اسناد پیمان؛
- ۳-۱-۶۹ تأخیر در تحویل قسمتی از زمین که باعث توقف اجرای بیش از ۲۵ (بیست‌وپنج) درصد مبلغ بخش ساختمان و نصب پیمان گردد و مدت تأخیر بیش از ۹۱ (نودویک) روز به طول انجامد و یا تأخیر در تحویل قسمتی از زمین که باعث توقف اجرای کمتر از ۲۵ (بیست‌وپنج) درصد مبلغ بخش ساختمان و نصب پیمان گردد و مدت تأخیر، بیش از ۱۸۲ (صد و هشتاد و دو) روز به طول انجامد؛
- ۴-۱-۶۹ تأخیر در اخذ بیمه‌نامه‌ها، تأمین تسهیلات دوران ساختمان و نصب و انجام کار و تأمین مصالح و تجهیزات در تعهد کارفرما، موضوع مواد ۴۴، ۴۶ و ۴۷ به نحوی که بر اثر این تأخیرها به مدت ۹۱ (نودویک) روز متوالی، امکان انجام حداقل ۲۵ (بیست‌وپنج) درصد از میزان کار پیش‌بینی شده برای این ماه‌ها برای پیمانکار فراهم نشود؛
- ۵-۱-۶۹ عدم صدور دستور شروع مجدد کار توسط کارفرما در پایان مدت تعلیق مطابق زیربند ۱-۶۵-۳؛
- ۶-۱-۶۹ تجاوز از حد مجاز تغییر در کارها مطابق بند ۳-۴۹؛
- ۷-۱-۶۹ عدم تحقق شرایط شروع کار ناشی از قصور کارفرما، موضوع تبصره ذیل بند ۵-۲ موافقت‌نامه؛

۲-۶۹ در صورتی که به علت هریک از موارد بند ۱-۶۹، پیمانکار در نظر داشته باشد پیمان را خاتمه دهد، وی باید مراتب را با درج موارد نقض تعهدات کارفرما به وی اعلام نماید. اگر کارفرما ظرف ۲۱ (بیست‌ویک) روز از اعلام پیمانکار، تعهد خود را انجام ندهد و یا طرفین پیمان ظرف همان مهلت، در مورد ادامه کار به توافق نرسند، موارد اختلاف مطابق ماده ۷۵ مورد بررسی قرار می‌گیرد. در صورت تأیید نقض تعهد کارفرما توسط مراجع ذیصلاح موضوع ماده ۷۵، پیمانکار می‌تواند پیمان را خاتمه دهد که در این صورت وی باید طی ابلاغیه‌ای خاتمه پیمان را به کارفرما اعلام نماید. کارفرما و پیمانکار موظفاند اقدام‌های پس از آن‌را، بر اساس ماده ۶۷ اجرا نمایند.

ماده ۷۰ - خاتمه پیمان به علت وقوع حوادث قهری و شرایط تنگنا

- ۱-۷۰ در صورت وقوع حوادث قهری موضوع بند ۷۳-۱ و ادامه آن به مدت بیش از ۱۸۲ (صد و هشتاد و دو) روز، هر یک از طرفین پیمان می‌تواند پیمان را خاتمه دهد که در این صورت اقدام‌های پس از آن بر اساس ماده ۶۷، به اجرا گذاشته می‌شود.
- ۲-۷۰ در صورت وقوع شرایط تنگنا موضوع بند ۷۳-۲ و استمرار آن به مدت بیش از ۱۸۲ (صد و هشتاد و دو) روز به نحوی که اجرای بیش از ۲۵ (بیست‌وپنج) درصد مبلغ پیمان مندرج در بند ۳-۱ موافقت‌نامه از این شرایط متأثر گردد، پیمانکار می‌تواند پیمان را خاتمه دهد که در این صورت اقدام‌های پس از آن بر اساس ماده ۶۷، به اجرا گذاشته می‌شود.

فصل ۱۳: خطرات و زیان‌های احتمالی و مسئولیت دو طرف پیمان

ماده ۷۱ - مسئولیت‌های کارفرما در پذیرش ضرر و زیان

مسئولیت‌های کارفرما در پذیرش ضرر و زیان وارده به پروژه منحصر به موارد زیر است:

۱-۷۱ وقوع شرایط قهری به شرح بند ۱-۷۳.

۲-۷۱ بهره‌برداری و تصرف تمام یا قسمتی از کارها به وسیله کارفرما، یا اشخاص ثالث و بروز خطراتی که ناشی از قصور پیمانکار نباشد.

۳-۷۱ اشتباه و نقص در اسناد، داده‌ها و اطلاعاتی که مطابق بخش ۱-۱۸-۶ پیوست شماره ۱۸ پیمان، نیازی به صحت‌گذاری از سوی پیمانکار نبوده باشد.

۴-۷۱ بروز زیان‌های ناشی از اجرای بخش‌هایی از کار به وسیله کارفرما.

۵-۷۱ قصور در انجام تعهدات کارفرما یا هر یک از عوامل منتسب به وی مطابق پیمان.

۶-۷۱ تغییر در قوانین و مقررات داخلی و یا وضع قوانین و مقررات جدید، با توجه به زمان وقوع آن، که منجر به افزایش هزینه، یا زمان اجرای کار شود.

ماده ۷۲ - مسئولیت‌های پیمانکار در پذیرش ضرر و زیان

مسئولیت‌های پیمانکار در پذیرش خطرات و ضرر و زیان، شامل تمام مسئولیت‌های درج شده در پیمان و پذیرش انواع خطرات و ضرر و زیان‌هاست، به‌جز آنچه به عنوان مسئولیت‌های کارفرما، در ماده ۷۱ مشخص شده است. موارد زیر، در زمره خطرات پذیرفته شده از سوی پیمانکار هستند:

۱-۷۲ پیمانکار مسئول مراقبت از تمام و یا هر بخش از کار، از تاریخ شروع کار تا تاریخ تحویل موقت، یا تاریخ خاتمه و فسخ پیمان است. مسئولیت پیمانکار، از این تاریخ به بعد حسب مورد محدود به مسئولیت رفع نقص در دوره مسئولیت رفع نقص، موضوع ماده ۶۱ است.

۲-۷۲ مسئولیت جبران هرگونه خسارت وارده به اشخاص ثالث و یا پاسخ‌گویی به ادعاهای آن‌ها، در موارد مرتبط با موضوع پیمان که ناشی از فعل یا ترک فعل پیمانکار است، به عهده پیمانکار می‌باشد و وی موظف به پاسخ‌گویی و جبران خسارت‌ها و مصون نگه داشتن کارفرما از این‌گونه ادعاها و خسارت‌هاست.

۳-۷۲ علی‌رغم انتقال مالکیت مصالح و تجهیزات به کارفرما از زمان بسته‌بندی و یا بارگیری، مسئولیت مراقبت از تمام تجهیزات و مصالح طبق بند ۱-۷۲ به عهده پیمانکار است.

ماده ۷۳ - وقوع حوادث قهری و شرایط تنگنا^{۴۷}

۱-۷۳ حوادث قهری

حوادث قهری در پیمان، بروز هرگونه شرایط غیر قابل پیش‌بینی، غیر قابل اجتناب، غیر قابل‌رفع و غیر قابل کنترل است که خارج از اختیار و اراده کارفرما و یا پیمانکار بوده، وقوع آن ناشی از فعل یا ترک فعل طرفین پیمان نبوده و به طور مستقل بر پیمان تأثیر مستقیم و مؤثر داشته باشد به نحوی که مانع انجام هر یک یا تمام تعهدات پیمان به صورت کلی یا جزئی گردد و طرف متأثر از حوادث قهری، به طور منطقی نمی‌توانسته از این حادثه یا پیامدهای آن ممانعت به عمل آورد.

۱-۱-۷۳ حوادث قهری از جمله، شامل موارد زیر است، بی‌آنکه محدود به آن‌ها باشد:

۱-۱-۱-۷۳ جنگ، اعم از اعلام شده یا نشده و یا اشغال به وسیله بیگانگان؛

۲-۱-۱-۷۳ شورش، انقلاب، کودتای نظامی یا جنگ داخلی؛

- ۷۳-۱-۱-۳ تشعشعات هسته‌ای، یا نشت سایر مواد رادیو اکتیو و سمی؛
- ۷۳-۱-۱-۴ اعتصاب‌های کارگری، به استثنای مواردی که تنها محدود به کارکنان پیمانکار باشد؛
- ۷۳-۱-۱-۵ شیوع بیماری‌های واگیردار؛
- ۷۳-۱-۱-۶ زلزله، سیل، سونامی و طغیان (با توجه به آمارهای موجود و به‌رغم پیش‌بینی تمهیدات لازم از سوی پیمانکار به تناسب اطلاعات موجود)، آتش‌سوزی‌های غیر قابل کنترل.
- ۷۳-۱-۲ عدم یا تأخیر در انجام تعهدات قراردادی توسط هر یک از طرفین پیمان به علت بروز حوادث قهری، به منزله قصور یا نقض پیمان تلقی نمی‌شود. همچنین هیچ یک از طرفین پیمان، مسئول خسارت‌ها و ضرر و زیان‌هایی که در نتیجه عدم اجرا و یا تأخیر در اجرای تعهدات خود ناشی از حوادث قهری به طرف مقابل وارد شده است، نخواهد بود.
- ۷۳-۱-۳ هرگاه بنا بر تشخیص هر یک از طرفین پیمان، شرایط قهری پیش آمده باشد، که باعث وقفه و عدم امکان اجرای تعهدات قراردادی از سوی وی شود، باید حداکثر ظرف ۲۴ (بیست و چهار) ساعت مراتب را به طرف دیگر اطلاع دهد. وقوع حوادث قهری زمانی محرز خواهد بود که موضوع به تأیید طرفین پیمان رسیده باشد. در موارد اختلافی، موضوع به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف، مطابق بند ۷۵-۱ ارجاع می‌شود.
- ۷۳-۱-۴ پیمانکار و کارفرما موظف‌اند حداکثر کوشش خود را برای اتمام کارهایی که در شرایط قهری رها کردن آن‌ها منجر به زیان جدی به آن‌ها می‌شود و همچنین بخش‌هایی از کار را که در شرایط قهری قرار ندارد، به کار بندند و سایر اقدام‌های لازم را برای انتقال مصالح و تجهیزات نصب نشده و ماشین‌آلات و ابزارآلات به محل‌های مطمئن و ایمن، معمول دارند. کارفرما نیز باید تمام امکانات موجود خود را در حد متعارف برای تسریع در این امر، در اختیار پیمانکار قرار دهد.
- در صورتی که پیمانکار در اجرای مفاد این کارها متحمل هزینه‌های اضافی شود، هزینه‌های مربوط با ارائه اسناد مثبت پس از تأیید کارفرما، پرداخت می‌شود.
- ۷۳-۱-۵ در مورد خسارت‌های وارده به کارها و اموال موضوع پیمان در نتیجه بروز حوادث قهری، به ترتیب زیر عمل می‌شود:
- ۷۳-۱-۵-۱ هرگاه خسارت وارده به کارهای موضوع پیمان، مشمول بیمه موضوع ماده ۱۵ باشد، جبران خسارت‌های وارده به کارفرما و همچنین هزینه کارهای انجام شده به وسیله پیمانکار که بهای آن‌ها پرداخت نشده است، از محل بیمه تأمین می‌شود.
- ۷۳-۱-۵-۲ هرگاه خسارت وارده به کارهای موضوع پیمان، مشمول بیمه نبوده و یا میزان آن برای جبران خسارت وارده کافی نباشد، جبران خسارت به عهده کارفرماست، مشروط بر آنکه پیمانکار تعهدات خود را در مورد تهیه بیمه‌نامه‌ها، به ترتیب درج شده در مواد ۱۵ و ۱۶ شرایط عمومی پیمان، انجام داده باشد.
- ۷۳-۱-۶ جبران خسارت وارده به ماشین‌آلات و ابزارآلات پیمانکار و یا در اجاره وی، به عهده پیمانکار است.
- ۷۳-۱-۷ پس از رفع حوادث قهری، پیمانکار مکلف است با ابلاغ کارفرما، اجرای کارها را در تاریخ مشخص شده در ابلاغیه آغاز کند. در این صورت، مدت پیمان مطابق بند ۶۴-۱ تمدید می‌شود. هرگاه حوادث قهری بیش از ۱۸۲ (صد و هشتاد و دو) روز ادامه یابد، در آن صورت طرفین پیمان می‌توانند پیمان را مطابق ماده ۷۰ خاتمه دهند.
- ۷۳-۲ شرایط تنگنا
- منظور از شرایط تنگنا در پیمان، شرایط غیر قابل پیش‌بینی، غیر قابل اجتناب، غیر قابل کنترل و خارج از اختیار و اراده کارفرما و پیمانکار است به نحوی که قبل از وقوع شرایط تنگنا متعهد به طور منطقی نمی‌توانست از وقوع این شرایط یا پیامدهای آن ممانعت به عمل آورد. با وقوع شرایط تنگنا ادامه اجرای تعهدات قراردادی بدون آن که غیر ممکن شود به نحو فوق‌العاده‌ای پرهزینه و یا دشوار می‌گردد.

۱-۲-۷۳ هرگاه بنا بر تشخیص پیمانکار شرایط تنگنا پیش آمده باشد و این شرایط روند اجرای پروژه را دشوار و کند نموده باشد، وی می تواند مطابق بند ۱-۶۴، درخواست تمدید مدت پیمان را به کارفرما ارائه نماید.

۲-۲-۷۳ در صورت تأیید وقوع شرایط تنگنا توسط کارفرما و عدم وجود قانون، مقررات و ضوابط برای خاتمه پیمان یا تجدید نظر در پیمان، پیمانکار می تواند مطابق ماده ۷۰، پیمان را خاتمه دهد. در این صورت پیمانکار حقی مازاد بر مفاد مندرج در اسناد پیمان نخواهد داشت.

ماده ۷۴ - حد مسئولیت مالی پیمانکار

۱-۷۴ حداکثر تعهد پیمانکار در برابر کارفرما، معادل مبلغ درج شده در ماده ۶ موافقت نامه است. مسئولیت مالی پیمانکار در مواردی که تعهداتش تعمداً توسط وی نقض شود و یا سهل انگاری از طرف پیمانکار در انجام تعهداتش صورت پذیرفته باشد، محدود به حد مشخص شده در این ماده نمی باشد.

۲-۷۴ هیچ یک از دو طرف پیمان در برابر طرف دیگر، در مورد خسارت های غیرمستقیم از قبیل عدم النفع، عدم استفاده و بهره برداری، عدم انعقاد پیمان های جدید و مانند این ها که ممکن است متحمل شود، مسئول نیست.

فصل ۱۴: حل اختلاف، اقامتگاه قانونی، قانون حاکم

ماده ۷۵ - حل اختلاف

دو طرف پیمان باید نهایت کوشش خود را با حسن نیت برای حل اختلاف بین خود در رابطه با این پیمان به کار برند. چنانچه موضوع مورد اختلاف مربوط به تفسیر متفاوت از مفاد ضوابط، مقررات، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی در چارچوب نظام فنی و اجرایی کشور باشد، هر یک از دو طرف می‌تواند موضوع را از مرجع صدور آن استفسار کند. پاسخ دریافت شده در این خصوص برای دو طرف پیمان ملاک عمل است. چنانچه هرگونه اختلاف ناشی از این پیمان بین دو طرف حل و فصل نشود، به ترتیب زیر برای حل آن اقدام می‌شود:

۱-۷۵ کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف

طرفین پیمان جهت پیشگیری از بروز اختلاف و یا رسیدگی به اختلافات خود، موظف به تشکیل «کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف» متشکل از یک نماینده از سوی کارفرما، یک نماینده از سوی پیمانکار و یک نفر با توافق طرفین پیمان، می‌باشند. در این راستا، طرفین پیمان باید ظرف مدت ۲۸ (بیست و هشت) روز از تاریخ شروع اعتبار پیمان، نماینده خود در کمیته مذکور را به طرف دیگر اعلام نموده و در خصوص انتخاب نفر سوم به عنوان رئیس کمیته که فردی مسلط به امور پیمان‌ها با مشخصات بیان شده در بخش ۲۱-۱ پیوست شماره ۲۱ پیمان می‌باشد، به توافق برسند. هر یک از طرفین پیمان می‌تواند نماینده خود در کمیته را تعویض نماید. همچنین اگر یکی از اعضای کمیته استعفا دهد و یا به علت ناتوانی و مرگ، قادر به ادامه کار نباشد و یا به هر دلیل دیگری عزل شود، فرد جانشین نیز به روش بیان شده در این ماده، منصوب می‌شود. عزل رئیس کمیته با توافق طرفین امکان‌پذیر خواهد بود. لیکن در صورتی که عدم بی‌طرفی رئیس کمیته برای کارفرما محرز شود، کارفرما ضمن ارائه دلایل و مستندات موضوع به پیمانکار، رئیس کمیته را عزل می‌نماید. محل تشکیل جلسات، مبلغ حق‌الزحمه و نحوه پرداخت به رئیس کمیته، مرجع فنی و کارشناسان مربوط (در صورت وجود)، تعهدنامه اعضای کمیته مبنی بر منع افشای اسناد پیمان و پروژه، نحوه گردش مدارک و مستندات در بخش ۲۱-۱ پیوست شماره ۲۱ پیمان بیان شده است.

تبصره: در صورت عدم توافق طرفین پیمان در خصوص انتخاب نفر سوم کمیته در مهلت مقرر شده، کارفرما باید ظرف ۱۴ (چهارده) روز، حداقل ۳ (سه) نفر را مطابق مشخصات بیان شده در بخش ۲۱-۱ پیوست شماره ۲۱ پیمان، از خارج سازمان کارفرما و پیمانکار و مشروط به نداشتن رابطه کاری با هر یک از طرفین پیمان، به پیمانکار معرفی نماید تا وی ظرف ۷ (هفت) روز، نفر سوم را از بین آن‌ها انتخاب و اعلام نماید.

۱-۱-۷۵ ارجاع اختلاف به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف

در صورت بروز اختلاف بین طرفین پیمان ناشی از یا در ارتباط با قرارداد حاضر شامل ولی نه محدود به هر موضوعی مربوط به تشکیل، اعتبار، تفسیر، اجرا، نقض یا تخلف از تعهدات پیمان، هر یک از دو طرف پیمان می‌تواند اختلاف به وجود آمده در پیمان را به همراه مستندات مربوط، به کمیته مذکور ارجاع نماید. همچنین طرفین پیمان می‌توانند در خصوص مواردی که احتمال می‌دهند در آینده منجر به اختلاف شود، به طور مشترک از کمیته درخواست ارائه نظرات مشورتی نمایند. کمیته نیز موظف است در صورت آگاهی از مواردی که احتمال دارد در آینده منجر به اختلاف بین طرفین پیمان شود، موضوع را به اطلاع آن‌ها برساند.

۲-۱-۷۵ نحوه رسیدگی به اختلاف در کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف

کمیته موظف است حداکثر ظرف مدت ۲۸ (بیست و هشت) روز از تاریخ وصول درخواست رسیدگی به اختلاف و مستندات مربوطه، نظر خود را به طرفین پیمان اعلام نماید که این مهلت با توافق طرفین پیمان قابل تمدید می‌باشد. کمیته در موارد تخصصی فنی ویژه، مراجع فنی مربوط را تعیین می‌نماید تا به صورت دقیق‌تر اختلافات مورد بررسی قرار گیرد. در موارد ارجاع شده به مراجع فنی مطابق زیربند ۷-۳-۲ شرایط عمومی، بند ۵۱-۹ و

بند ۵۹-۳، نظر وی ملاک عمل برای اجرای کار توسط طرفین پیمان خواهد بود. در دیگر موارد از جمله اختلافات مالی و حقوقی، موضوع می‌تواند با تشخیص کمیته جهت بررسی دقیق‌تر به کارشناسان بی‌طرف ارجاع گردد.

۳-۱-۷۵ اعلام نظر کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف

تصمیمات کمیته با اکثریت آرا اتخاذ می‌شود و توسط رئیس کمیته به طرفین پیمان اعلام می‌گردد. رسیدگی به اختلافات در کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف، جنبه داوری نداشته و طرفین پیمان در پذیرش و رد نظرات کمیته مخیر می‌باشند.

۴-۱-۷۵ انحلال کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف

کارفرما پس از تحویل موقت از سوی پیمانکار، طی یک اعلام کتبی به کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف، درخواست می‌نماید که حداکثر ظرف مدت ۲۸ (بیست‌وهشت) روز در خصوص اختلافات مطروحه در آن کمیته اعلام نظر نماید تا کارفرما بتواند با در نظر گرفتن نقطه نظرات کمیته، نسبت به تأیید صورت وضعیت قطعی اقدام نماید. پس از مهلت مذکور، کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف منحل می‌شود مگر اینکه با توافق طرفین، مهلت رسیدگی و اعلام نظر در خصوص اختلاف‌های مطروحه در کمیته تمدید گردد.

۲-۷۵ هیئت حل اختلاف دستگاه مرکزی کارفرما

در صورت عدم اعلام نظر از سوی کمیته دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف ظرف مدت مقرر در زیربند ۱-۷۵-۲ و یا عدم پذیرش نظرات کمیته از سوی یکی از طرفین پیمان، موضوع اختلاف توسط هیئت حل اختلاف دستگاه مرکزی کارفرما و مطابق دستورالعمل مندرج در بخش ۲۱-۲ پیوست شماره ۲۱ پیمان رسیدگی می‌شود.

۳-۷۵ داوری

چنانچه اختلاف بین طرفین پیمان مطابق بندهای فوق برطرف نگردد، هر یک از دو طرف، ارجاع موارد اختلاف به داوری راه، از رئیس سازمان برنامه‌بودجه کشور درخواست می‌کند. با موافقت رئیس سازمان برنامه‌بودجه کشور، موضوع اختلاف برای داوری به شورای عالی فنی ارجاع می‌شود. نحوه درخواست ارجاع اختلاف به مرجع داوری توسط خواهان، پاسخ خواننده، خواسته (مبلغ مورد ادعا از طرف خواهان)، امضای قرارنامه، مدت داوری، نحوه ابلاغ رأی و سایر ترتیبات مربوط، بر اساس شیوه‌نامه داوری ابلاغی سازمان برنامه‌بودجه کشور انجام می‌شود. تبصره: اگر بر اساس قوانین و مقررات، مرجع داوری دیگری مورد نظر بوده، لازم است مرجع داوری در شرایط خصوصی درج شده باشد.

ماده ۷۶ - اقامتگاه کارفرما و پیمانکار

اقامتگاه کارفرما و پیمانکار، مطابق آدرس و کد پستی مندرج در اساسنامه و یا آخرین تغییرات آن می‌باشد که در موافقت‌نامه نیز نوشته شده است. در صورتی که یکی از دو طرف پیمان، اقامتگاه خود را تغییر دهد، باید نشانی جدید خود را حداقل ۱۴ (چهارده) روز پیش از تاریخ تغییر، به طرف دیگر اطلاع دهد. تا وقتی که نشانی جدید به طرف دیگر اعلام نشده است، مکاتبات به نشانی قبلی ارسال می‌شود و دریافت شده تلقی می‌گردد.

ماده ۷۷ - قوانین و مقررات حاکم بر پیمان

۱-۷۷ قوانین و مقررات حاکم بر این پیمان، تنها قوانین و مقررات کشور جمهوری اسلامی ایران است.
 ۲-۷۷ با توجه به مفاد پیمان، اعتبار برخی از مواد از جمله مواد ۳۶، ۶۸، ۷۵، ۷۷ و زیربند ۳۷-۷-۱، مستقل از اعتبار پیمان حاضر بوده و در هر حال طرفین پیمان ملزم به رعایت آن‌ها می‌باشند.
 ۳-۷۷ اعمال یا عدم اعمال هر یک از حقوق قانونی و قراردادی از سوی هر یک از طرفین پیمان، به معنای اسقاط آن حق، اعراض از آن حق، رفع تعهد از طرف مقابل، رفع مسئولیت طرف مقابل، اسقاط سایر حقوق یا صحت عملکرد طرف دیگر نیست، مگر اینکه در اسناد پیمان به نحو دیگری تصریح شده باشد.

پیمانکار

کارفرما

نام و نام خانوادگی:

نام و نام خانوادگی:

سمت:

سمت:

شماره ثبت:

شماره ثبت:

شناسه ملی پیمانکار:

شناسه ملی کارفرما:

کد اقتصادی پیمانکار:

کد اقتصادی کارفرما:

آدرس/کد پستی/شماره تلفن پیمانکار:

آدرس/کد پستی/شماره تلفن کارفرما:

مهر و امضای پیمانکار

مهر و امضای کارفرما

شرایط خصوصی پیمان

این شرایط خصوصی، در توضیح و تکمیل موادی از موافقت‌نامه و شرایط عمومی است که تعیین تکلیف برخی از مواد در آن‌ها، به شرایط خصوصی موکول شده است. از این‌رو، هرگونه نتیجه‌گیری و تفسیر مواد مختلف این شرایط خصوصی، به‌تنهایی و بدون توجه به ماده مربوط در موافقت‌نامه و شرایط عمومی، فاقد اعتبار است. شماره مواد درج شده در این شرایط خصوصی، همان شماره مواد و بندهای مربوط در موافقت‌نامه و شرایط عمومی است.

تبصره ذیل بند ۵-۲ موافقت‌نامه

شرایط شروع کار شامل مواردی است از جمله:

شرایط پرداخت پیش‌پرداخت توسط کارفرما

شرایط بازگشایی اعتبار اسنادی توسط کارفرما

شرایط تحویل زمین توسط کارفرما

مهلت کارفرما برای ابلاغ شروع کار

ماده ۶ موافقت‌نامه

حداکثر مسئولیت مالی پیمانکار در برابر کارفرما در این پیمان، موضوع ماده ۷۴ شرایط عمومی، ..... درصد مبلغ نهایی پیمان است.

ماده ۷ شرایط عمومی

مهلت پیمانکار برای صحنه‌گذاری صحت و دقت اطلاعات و مدارک پایه مندرج در بخش ۱۸-۱ پیوست شماره ۱۸ پیمان به میزان ..... روز پس از تاریخ شروع کار می‌باشد.

ماده ۱۰

زبان مدارک فنی کار، ..... است.

زبان مکاتبات و اسناد دیگر، ..... است.

ماده ۱۳

مدت اعتبار تضمین انجام تعهدات، ..... است.

بند ۱۴-۲

شرایط آزادسازی تضمین حسن اجرای کار (تضمین استرداد کسور حسن انجام کار) و یا سپرده حسن اجرای کار:

بند ۱۴-۳

شرایط آزادسازی تضمین انجام تعهدات، به شرح ذیل است:

زیربند ۱۴-۵-۱

شرایط آزادسازی تضمین انجام تعهدات پس از خاتمه پیمان مطابق مواد ۶۷، ۶۹ و ۷۰ شرایط عمومی، به شرح ذیل است:

زیربند ۱۴-۵-۲

شرایط آزادسازی مبلغ سپرده حسن اجرای کار و یا تضمین حسن اجرای کار (تضمین استرداد کسور حسن انجام کار) پس از خاتمه پیمان مطابق مواد ۶۷، ۶۹ و ۷۰ شرایط عمومی، به شرح ذیل است:

.....

زیربند ۱۵-۱-۱

نوع کلاس و پوشش بیمه باربری مصالح و تجهیزات مطابق شرایط عمومی منتشره شورای عالی بیمه به صورت ذیل می باشد:

.....

زیربند ۱۵-۱-۲

مدت زمان اعتبار بیمه تمام خطر نصب برای پوشش کلیه عملیات موضوع پیمان، تأسیسات، مصالح و تجهیزات و تأسیسات جانبی متعلق به کارفرما و اموال سایر اشخاصی که به نوعی می توانند تحت تأثیر خطرات ناشی از اجرای پروژه باشند برای دوران عملیات ساختمان و نصب، به شرح ذیل می باشد:

.....

بند ۱۶-۳

مدت زمان اعتبار بیمه نامه باربری به شرح ذیل است:

.....

مدت زمان اعتبار سایر بیمه نامه ها به شرح ذیل است:

.....

بند ۱۸-۱

ترتیب دریافت خسارت های بیمه، به شرح ذیل است:

.....

بند ۲۵-۳

شرایط تحویل، زمان تحویل و شمار نسخه های لازم برای تحویل نقشه های چون ساخت پروژه توسط پیمانکار، به شرح ذیل است:

.....

زیربند ۲۸-۲-۱

موارد امکان کار در خارج از ساعت های عادی روز و یا در شب، به شرح ذیل است:

.....

بند ۳۸-۱

جزئیات نحوه هماهنگی های متقابل پیمانکار با سایر پیمانکاران طرف قرارداد با کارفرما و وظایف پیمانکار در قبال آنان (از جمله امکان دسترسی و سایر تسهیلات مورد نیاز کار در قسمت های مختلف، هماهنگی برای انجام اتصالات مختلف در مرزهای کاری پیمانکار با سایر پیمانکاران و انجام اتصالات) به شرح ذیل است:

.....

بند ۳۸-۲

سایر هماهنگی های مورد نیاز خارج از موارد قید شده در بند ۳۸-۱ شرایط عمومی، به روش های ذیل صورت می گیرد:

.....

بند ۳-۳۸

جزئیات هماهنگی‌های لازم برای مواردی که فعالیت سایر پیمانکاران طرف قرارداد با کارفرما، در ارتباط با پروژه یا گروه‌های اجرایی دیگر، در مرزهای کاری پیمانکار پیش‌بینی نشده باشد و کارفرما پس از عقد این پیمان، تصمیم به انجام کارهای یاد شده داشته باشد، به شرح ذیل می‌باشد:

ماده ۴۸

مواردی که پرداخت حقوق و هزینه‌های گمرکی برای واردات مصالح و تجهیزات بر عهده و هزینه کارفرماست، به شرح ذیل می‌باشد:

تبصره ذیل زیربند ۴۹-۳-۲

آیا الزامی به رعایت سقف ۲۵ (بیست و پنج) درصد (ذکر شده در زیربندهای ۴۹-۳-۱ و ۴۹-۳-۲)، به صورت جداگانه در هر یک از بخش‌های طراحی و مهندسی، تأمین مصالح و تجهیزات، ساختمان و نصب وجود دارد؟

بند ۳-۵۱

جزئیات هزینه‌های بر عهده پیمانکار، مربوط به حضور نماینده مشاور کارفرما در مراحل آزمایش‌ها و بازرسی‌های فنی کارها و تأمین امکانات و تسهیلات و انجام هماهنگی‌های لازم در محل تولید و ساخت مصالح و تجهیزات و یا در محل اجرای عملیات ساختمان و نصب، به شرح ذیل می‌باشد:

بند ۴-۵۲

مدت زمان تأمین لوازم مصرفی و یدکی دوره بهره‌برداری که پیمانکار موظف به تأمین هزینه آن است، به شرح ذیل می‌باشد:

جزء ۱-۸-۲-۵۳

درصد کسر سپرده حسن اجرای کار برای بخش‌های مختلف کار به شرح ذیل است:

زیربند ۱-۱-۵۷

پیمانکار، موظف است بیمه‌نامه‌های ذیل را برای مصون نگه‌داشتن کارفرما از زمان تحویل موقت کار به کارفرما، به هزینه خود و به نام کارفرما، دریافت و به وی تسلیم کند:

بند ۶-۶۰

شرایط واگذاری تأسیسات موقت و تجهیزات ایجاد شده به وسیله پیمانکار و مصالح مازاد به کارفرما، به شرح ذیل است:

جزء ۳-۱-۲-۶۴

جزئیات پرداخت پاداش تسریع کار به پیمانکار برای مواردی که پیمانکار ضمن حفظ کیفیت کارها و با رعایت الزامات HSE پیمان اقدام به تسریع کار نماید، به نحوی که پیش از سپری شدن مدت تکمیل کار، کارهای موضوع پیمان تکمیل شود، به شرح ذیل است:

◀ زیربند ۴-۱-۶۵

جزییات نحوه جبران هزینه‌های پیمانکار ناشی از انجام اقدامات ابلاغی کارفرما در طول دوران تعلیق (از جمله مواردی همچون هزینه‌های نیروی انسانی و ماشین‌آلات پیمانکار که در کارگاه باقی می‌ماند) که توسط کارفرما به پیمانکار پرداخت می‌شود، به شرح ذیل است:

.....

◀ زیربند ۳-۲-۶۵

جزییات ضوابط، نحوه محاسبه و جبران هزینه‌های پیمانکار در دوران توقف که باید هزینه‌های نیروی انسانی و ماشین‌آلاتی که در گزارش‌های روزانه مطابق زیربند ۲-۲-۶۵ شرایط عمومی مشخص شده‌اند را شامل شود، به شرح ذیل است:

.....

◀ ماده ۶۶

در صورت تأخیر پیمانکار در تکمیل کار طبق برنامه، یا قسمت‌های اصلی آن، خسارت تأخیر به شرح ذیل از پیمانکار وصول می‌شود:

.....

◀ بند ۳-۷۵

مرجع داوری بر اساس قوانین و مقررات به شرح زیر می‌باشد (در صورت تعیین مرجع داوری غیر از شورای عالی فنی):

.....

پیوست‌ها

- ۱- پیوست یک: جدول تفکیک مبلغ پیمان، برای بخش‌های مختلف کار.
- ۲- پیوست دو: فهرست مقادیر و بهای واحد کارها و نرخ عوامل، برای پیمان‌هایی که بخشی از مبلغ آن‌ها بر مبنای فهرست مقادیر و بهای واحد محاسبه می‌شود، شامل:
  - ۱-۲- فهرست مقادیر و بهای واحد کارها؛
  - ۲-۲- فهرست بهای عوامل (نیروی انسانی و ماشین‌آلات)؛
- ۳- پیوست سه: نحوه محاسبه و پرداخت مبلغ تغییر کارها.
- ۴- پیوست چهار: روش تعدیل.
- ۵- پیوست پنج: پرداخت‌ها.
  - ۱-۵- نحوه پرداخت؛
  - ۲-۵- برنامه زمانی پرداخت‌ها؛
- ۶- پیوست شش: بیمه.
  - ۱-۶- انواع بیمه‌نامه‌های در تعهد پیمانکار و برنامه زمانی تهیه و تسلیم آنها؛
  - ۲-۶- انواع بیمه‌نامه‌های در تعهد کارفرما و برنامه زمانی تهیه و تسلیم آنها؛
- ۷- پیوست هفت: آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی و موازین کارفرما در این خصوص، اعتبار اسنادی.
  - ۱-۷- آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی و موازین کارفرما در این خصوص؛
  - ۲-۷- کاربرد اعتبار اسنادی و ترتیب گشایش اعتبار؛
- ۸- پیوست هشت: وظایف و اختیارات مشاور کارفرما.
- ۹- پیوست نه: راه‌اندازی و آزمایش عملکردی.
  - ۱-۹- تفکیک وظایف و مسئولیت‌های کارفرما و پیمانکار؛
  - ۲-۹- ضوابط دستیابی به شرایط قابل قبول عملکردی و میزان مصارف؛
  - ۳-۹- مواردی از عدم دستیابی کامل به شاخص‌های عملکردی و میزان مصارف، تعهدات پیمانکار و اختیارات کارفرما؛
- ۱۰- پیوست ده: شرح کارهای در تعهد پیمانکار.
  - ۱-۱۰- شرح کارها از جمله خدمات و تأمین مصالح و تجهیزات در تعهد پیمانکار؛
  - ۲-۱۰- بخش‌هایی از خدمات فنی، اجرایی، مصالح و تجهیزات که از داخل کشور باید تأمین شود؛
- ۱۱- پیوست یازده: فهرست عمومی لوازم‌یدکی و مواد مصرفی، برای دوران راه‌اندازی، دوران مسئولیت رفع نقص و ... ساله دوران بهره‌برداری.
- ۱۲- پیوست دوازده: انتقال فناوری و موارد مرتبط با پیوست فناوری، و آموزش کارکنان کارفرما، به وسیله پیمانکار.
  - ۱-۱۲- انتقال فناوری و موارد مرتبط با پیوست فناوری از جمله ارتقای توانمندی‌های فناورانه اعم از توسعه فناوری‌های سخت، توسعه قابلیت‌های مدیریتی و نیز توسعه سهم داخل؛
  - ۲-۱۲- آموزش کارکنان کارفرما؛
- ۱۳- پیوست سیزده: تعهدات کارفرما در تحویل محل اجرای کار، تأمین مصالح و تجهیزات و انجام کارها.
  - ۱-۱۳- شرح کارها و تأمین مصالح و تجهیزات در تعهد کارفرما، تا مرحله پیش‌راه‌اندازی؛
  - ۲-۱۳- شرح کارها و تعهدات کارفرما در مرحله راه‌اندازی (تأمین خوراک، امکاناتی مانند آب، برق، گاز و ... یوتیلیتی شیمیایی و ...)

۱۳-۳- برنامه‌ی زمانی تعهدات کارفرما، موضوع بندهای ۱۳-۱ و ۱۳-۲ از پیوست شماره ۱۳ پیمان؛

۱۳-۴- حدود اختیارات و وظایف نماینده‌ی کارفرما؛

۱۴- پیوست چهارده: برنامه‌ی زمانی کلی اجرای کار و قسمت‌های اصلی کار.

۱۵- پیوست پانزده: فهرست فروشندگان و پیمانکاران جزء و الزامات واگذاری کارهای پیمان به پیمانکاران جزء.

۱۵-۱- فهرست فروشندگان و پیمانکاران جزء.

۱۵-۲- الزامات واگذاری کارهای پیمان به پیمانکاران جزء.

۱۶- پیوست شانزده: لیسانس و واگذاری حق لیسانس.

۱۷- پیوست هفده: اقلامی از کارها از جمله خدمات، تأمین مصالح و تجهیزات که از محل مبالغ مشروط به وسیله‌ی پیمانکار تأمین می‌شود.

۱۸- پیوست هجده: اسناد و مدارک فنی.

۱۸-۱- اسناد فنی پایه:

۱۸-۱-۱. کدها و استانداردها؛

۱۸-۱-۲. مبانی طراحی؛

۱۸-۱-۳. مشخصات فنی؛

۱۸-۱-۴. نقشه‌ها و سایر اسناد فنی پیمان؛

۱۸-۱-۵. فهرست برنامه‌های کامپیوتری مورد نظر کارفرما؛

۱۸-۱-۶. اسناد، مدارک، اطلاعات و داده‌هایی که نیاز به صحت‌گذاری از سوی پیمانکار نمی‌باشد؛

۱۸-۱-۷. بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست؛

۱۸-۱-۸. مهندسی ارزش (دستورالعمل‌ها، الزامات و نحوه‌ی محاسبه‌ی پاداش پیمانکار).

۱۸-۲- اسناد و مدارک فنی که در طول اجرای کار به وسیله‌ی پیمانکار تهیه و به تصویب یا اطلاع کارفرما می‌رسد:

۱۸-۲-۱. فهرست نقشه‌ها و سایر مدارک فنی، به تفکیک برای اخذ تصویب یا اطلاع کارفرما، شمار نسخه و

زبان مدارک فنی؛

۱۸-۲-۲. نقشه‌ها و سایر مدارک فنی که به تدریج به وسیله‌ی پیمانکار تهیه می‌شود؛

۱۸-۳- رعایت محرمانگی اسناد و مدارک پیمان

۱۹- پیوست نوزده: مراکز بارگیری و تخلیه، حمل مصالح و تجهیزات، نحوه‌ی ارزشیابی محموله و مشخصات بسته‌بندی.

۲۰- پیوست بیست: نحوه‌ی گردش کارها و نحوه‌ی تنظیم "سند دستور تغییر کار"، صورت‌وضعیت موقت و صورت‌وضعیت قطعی.

۲۰-۱- گردش کار مکاتبات بین کارفرما، پیمانکار، مشاور کارفرما و سایر مراجع مرتبط با اجرای پیمان، در صورت لزوم؛

۲۰-۲- نحوه‌ی تنظیم و گردش کار سند دستور تغییر کار از سوی کارفرما و اقدام‌های پس از آن؛

۲۰-۳- نحوه‌ی تنظیم و گردش کار تهیه، تحویل، تأیید و پرداخت صورت‌وضعیت‌های موقت و قطعی پیمانکار؛

۲۰-۴- گردش کار تسلیم، بررسی و تأیید نقشه‌ها و مدارک فنی پیمان؛

۲۱- پیوست بیست‌ویک: کمیته‌ی دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف، دستورالعمل حل اختلاف‌های قراردادی دستگاه مرکزی کارفرما، مرجع داوری.

۲۱-۱- کمیته‌ی دائمی پیشگیری و رسیدگی به اختلاف؛

۲۱-۲- دستورالعمل حل اختلاف‌های قراردادی دستگاه مرکزی کارفرما؛